

D.M.A.S.I.

II

437

INSTITUTUL
DE
GEOGRAFIE

DS

JUDEȚELE PATRIEI

I. GUGIUMAN * V. CÎRCOTĂ * V. BĂICAN

Județul
VASLUI

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Așezat în partea de sud-est a Podișului Moldovei, JUDEȚUL VASLUI își desfășoară teritoriul său pe majoritatea sectorului mijlociu al bazinului râului Birlad.

Departate de a fi uniform, relieful lui cuprinde o serie de unități fizico-geografice distincte, ca : partea sudică a Podișului Central Moldovenesc, Dealurile Fălciului, Depresiunea Huși-Elan și colinele Tutovei (sectorul lor estic).

Deși nu are resurse de subsol prea deosebite, în limitele sale terenurile agricole cu soluri foarte bune pentru cultura cerealelor a plantelor tehnice și a celor pomi-viticole au o mare întindere și asigură o producție de calitate superioară.

În anii orînduirii socialiste a luat o mare dezvoltare industria — cu numeroase ramuri — , aproape inexistentă în trecut. O atenție deosebită au dat autorii obiectivelor turistice (naturale, istorice și actuale), prezente peste tot în acest județ, cu peisaje variate și cu populație densă.

II 432

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

I. GUGIUMAN, V. CÎRCOTĂ, V. BĂICAN

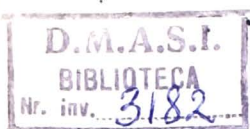
Județul
VASLUI

inv. 3182

D. M. I.
BIBLIOTECA
Inv. 3182
Cota

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI, 1973

COMITETUL DE COORDONARE AL COLECȚIEI

dr. L. BADEA
dr. doc. P. GÂȘTESCU
GH. IACOB
dr. doc. V. TUFESCU
dr. I. VELCEA

PREFAȚA

Constituit ca urmare a aplicării în viață a măsurilor adoptate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, județul Vaslui cuprinde, într-un cadru natural variat, străvechi teritorii din centrul Moldovei de care se leagă atâtea momente importante din istoria milenară a poporului nostru.

Vasluiul a intrat pentru totdeauna în istoria patriei prin faptele de un înalt patriotism înscrise de moldoveni sub conducerea domnitorului patriot Ștefan cel Mare, în luptele pentru apărarea libertății și independenței țării. Aici, în urmă cu aproape cinci sute de ani, s-a dat una din cele mai mari bătălii din șirul luptelor purtate de poporul nostru împotriva ocupației străine, obținându-se prin vitejia, înalta conștiință patriotică și spiritul de sacrificiu ale oastei moldovenești o strălucită victorie.

În secolele următoare, locuitorii acestor meleaguri au participat activ la marile evenimente legate de lupta poporului român pentru împlinirea idealurilor sale de libertate, unitate și independență națională.

Apariția și dezvoltarea clasei muncitoare, deși mai puțin numeroasă, consecință a slabei dezvoltări a acestor locuri, a impulsionat lupta maselor populare pentru drepturi și libertăți democratice, pentru înlăturarea exploatării. De la primele începuturi ale organizării proletariatului, pînă la momentele istorice ale

creării partidului comunist și înfăptuirii insurecției naționale antifasciste armate de la 23 August 1944, muncitorimea din orașele Vaslui, Bîrlad, Huși a fost totdeauna prezentă, integrîndu-se în focul luptelor revoluționare care au dus la înlăturarea vechilor rînduieli și la inaugurarea unei etape de ample prefaceri în istoria României.

Astăzi, aceste tradiții glorioase de luptă se îmbină organic cu realizările prezentului socialist care, în contextul avîntului general al țării, imprimat de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului din iulie 1972, capătă noi semnificații și dimensiuni.

Integrat, asemenea tuturor județelor României socialiste, în amplul program de dezvoltare economică multilaterală, beneficiind de consecințele aplicării în viață a politicii partidului și statului nostru de repartizare rațională a forțelor de producție, a obiectivelor economice pe întreg teritoriul țării și de ridicare mai rapidă a zonelor insuficient dezvoltate, județul Vaslui va urca în perspectiva actualului cincinal noi trepte pe calea înfloririi și afirmării sale. Producția industrială va fi în 1975 de două ori și jumătate mai mare decît în 1970, înregistrîndu-se un ritm mediu anual de aproape 20 la sută, iar volumul de investiții din fondurile centralizate va fi de 5,4 miliarde lei. Obiectivele industriale care vor fi materializate prin alocarea acestor fonduri au și început să prindă contur. În 1972 au intrat în funcțiune, la Vaslui, Filatura de bumbac și parțial Fabrica de materiale izolatoare și se lucrează din plin pe șantierele Fabricii de ventilatoare din Vaslui și al dezvoltării Fabricii de rulmenți din Bîrlad. În următorii ani mai sînt prevăzute, printre altele, o fabrică de radiatoare și una de produse ceramice la Vaslui, o fabrică de elemente pneumatice de automatizare și alta de aparate de măsură și control la Bîrlad, unități ale industriei ușoare și alimentare la Huși și Vaslui etc.

Agricultura, ramura de pondere însemnată în structura economică a județului și în care este angajată o mare parte a forței de muncă active, va cunoaște în această perioadă un proces de modernizare orientat spre extinderea irigațiilor, a mecanizării și chimizării, pentru sporirea continuă a producției vegetale și animale.

Progresele care se vor înregistra în sfera activităților productive vor determina ample prefaceri în domeniile social-cultural și edilitar-urbanistic, în ridicarea continuă a nivelului de trai, țelul suprem al politicii partidului.

Prezentînd evoluția social-economică a județului în toate aspectele sale caracteristice, lucrarea de față evidențiază totodată cadrul natural-geografic, populația și așezările, elemente care influențează în ultimă instanță profilul și structura economică.

Apreciînd efortul autorilor pentru elaborarea acestei lucrări, adresăm, pe această cale, cititorilor invitația de a cunoaște tradițiile, oamenii minunați ai acestor locuri, făuritori ai tuturor înfăptuirilor și împlinirilor din anii luminoși ai construcției socialiste.

GHEORGHE TĂNASE,

prim-secretar

al Comitetului județean Vaslui al P.C.R.

CADRUL GEOGRAFIC ȘI ISTORIC

Teritoriul județului Vaslui se întinde în mare parte pe cursul superior și mijlociu al râului Bîrlad, care străbate partea sudică și sud-estică a Podișului Central Moldovenesc, iar în sud separă Colinele Tutovei (în vest) de Dealurile Fălciului (în est).

În limitele acestui județ este cuprinsă în întregime mica Depresiune Huși, iar în partea estică lunca vastă a Prutului.

Adîncirea văii Prutului și îndeosebi aceea a Bîrladului, în partea sudică a Podișului Moldovei, a creat o mare diversitate a reliefului — podișuri structurale și de eroziune, dealuri, coline, depresiuni erozive, înșeuări joase și lunci largi, care au constituit condiții prielnice de populare și de circulație.

Pe lângă aceasta, înălțimea reliefului — frecvență mare a dealurilor cu peste 300 m altitudine absolută — a favorizat dezvoltarea pădurilor de foioase (subetajul stejarului și cel al fagului), care au fost nu numai o sursă economică pentru populație, ci și un loc derefugiu în perioadele tulburi ale istoriei.

Insulele de stepă din depresiunile Huși și Elan, ca și aceea de pe valea superioară a Bîrladului, unde au o răspîndire apreciabilă solurile din categoria cernoziomurilor, au favorizat dezvoltarea culturilor agricole și creșterea vitelor (bovine, ovine, cabaline).

Lipsa unor resurse de subsol mai deosebite, ca și volumul mic al resurselor de apă potabilă și industrială au făcut ca în trecut aici să se dezvolte greu centre urbane mari, deși acest teritoriu a avut totdeauna și are și acum o populație numeroasă.

Abia în etapa actuală, modernizarea căilor de comunicație și a mijloacelor de transport, alături de dezvoltarea puternică a

industrii au dat posibilitatea celor trei centre urbane vechi — Vaslui, Bîrlad și Huși — să intre într-un ritm nou de evoluție.

În perimetrul actual al județului Vaslui, conturat ca atare din anul 1968, sînt cuprinse trei vechi unități administrative — ținuturile și apoi județele — Vaslui, Tutova și Fălciu, care sînt delimitate pentru prima dată pe harta Moldovei a lui D. C a n t e m i r (1716) și apoi repetate, cu unele modificări teritoriale, pe hărțile din 1829, 1864, 1923 și 1948. Reorganizările administrative produse după anul 1948 au cuprins — total sau parțial — teritoriul actualului județ Vaslui fie la regiunea Bîrlad (1950), fie la regiunea Iași (1955).

Importanța politică a județului Vaslui în trecut reiese și din faptul că încă din secolul al XV-lea în târgurile Vaslui și Huși au fost construite reședințe domnești, iar în secolul al XVI-lea și o episcopie (la Huși). O importanță politică și administrativă a avut în trecut și orașul Bîrlad, care este menționat, ca târg, încă din anul 1408 și ca punct de vamă în 1422, cînd era și sediu al Vorniciei Țării de Jos.

Teritoriul actual al județului Vaslui are o întindere de 5 300 km², mărginindu-se la nord cu județul Iași, la sud cu județul Galați, iar la vest cu județele Vrancea, Bacău și Neamț (fig. 1).

RELIEFUL

Considerații geologice și resursele subsolului. În urma forajelor executate în Podișul Moldovei s-a semnalat prezența în adîncime a *Platformei Moldovenești* (devenită rigidă în proteozoic), care spre sud și sud-vest se întinde pînă la o linie ce trece prin dreptul localităților Berezeni (pe Prut), Crasna, pe la sud de orașul Roman, de unde mai departe, spre Dunăre și Siretul inferior, se desfășoară *Depresiunea Bîrladului* (creată mai tîrziu, la începutul jurasicului). Deasupra acestor unități ge structurale vechi s-au depus sedimente mai noi, care spre suprafață se termină cu depozite neogene (sarmațiene, meoțiene, pontian-daciene și cuaternare). În aceste ultime depozite sedi-

mentare marine, ușor înclinate spre sud-est, este sculptat relieful.

Formațiunile neogene au o succesiune gradată de la nord-vest spre sud-est, așa cum în trecutul geologic s-au retras apele marine, în nord predominînd sarmațianul mediu, în partea centrală sarmațianul superior, iar în sud sedimentele meoțiene și ponțian-daciene (fig. 2).

Din punct de vedere litologic, în toate formațiunile au o mare răspîndire argilele și nisipurile. Numai la partea superioară a depozitelor sarmațianului mediu se află un orizont de gresie calcaroasă și calcar oolitic, pe alocuri cu o grosime de 10—12 m (fig. 3). Un orizont mai subțire de calcar fosilifer se află și în cuprinsul sarmațianului superior. În depozitele meoțiene există un strat de *cinerite* (cenușă vulcanică andezitică ușor consolidată), ca și un orizont de blocuri de gresie nisipoasă. Depozitele cuaternare sînt alcătuite din luturi loessoide, aluviuni argiloinisipoase, prundișuri de terase și de lunci etc.

Resursele subsolului sînt reprezentate doar prin materiale de construcție, cum sînt: gresii calcaroase, calcare oolitice, gresii nisipoase gălbui ori cenușii, exploatate în multe puncte pentru nevoi locale (la zidirea fîntînilor, a temeliiilor de case etc.); în numeroase puncte există cariere de nisip (marin ori de rîu), de asemenea folosit numai de către localnici. Nu lipsesc nici carierele de argile și luturi -loessoide — ca cele din preajma orașelor Vaslui, Bîrlad și Huși etc. — folosite și la fabricarea cărămidilor.

Pe lîngă materialele de construcție se mai găsesc și cîteva izvoare cu ape minerale, în special sulfuroase, ca cele de la Drănceni, Bîrlad, Murgeni, Pungești și Gura Văii, care au debit mic și de aceea nu pot fi folosite decît pe plan local.

Ca fost teritoriul acoperit multă vreme de apele marine care s-au retras treptat spre sud-est, relieful județului Vaslui a avut inițial aspectul de cîmpie litorală.

De-a lungul milioanei de ani, suprafața acestei cîmpii litorale a fost supusă neconținut activității de modelare subaeriană, care a dus la crearea reliefului actual. Fără îndoială însă că această activitate complexă de sculptare și modelare a relie-

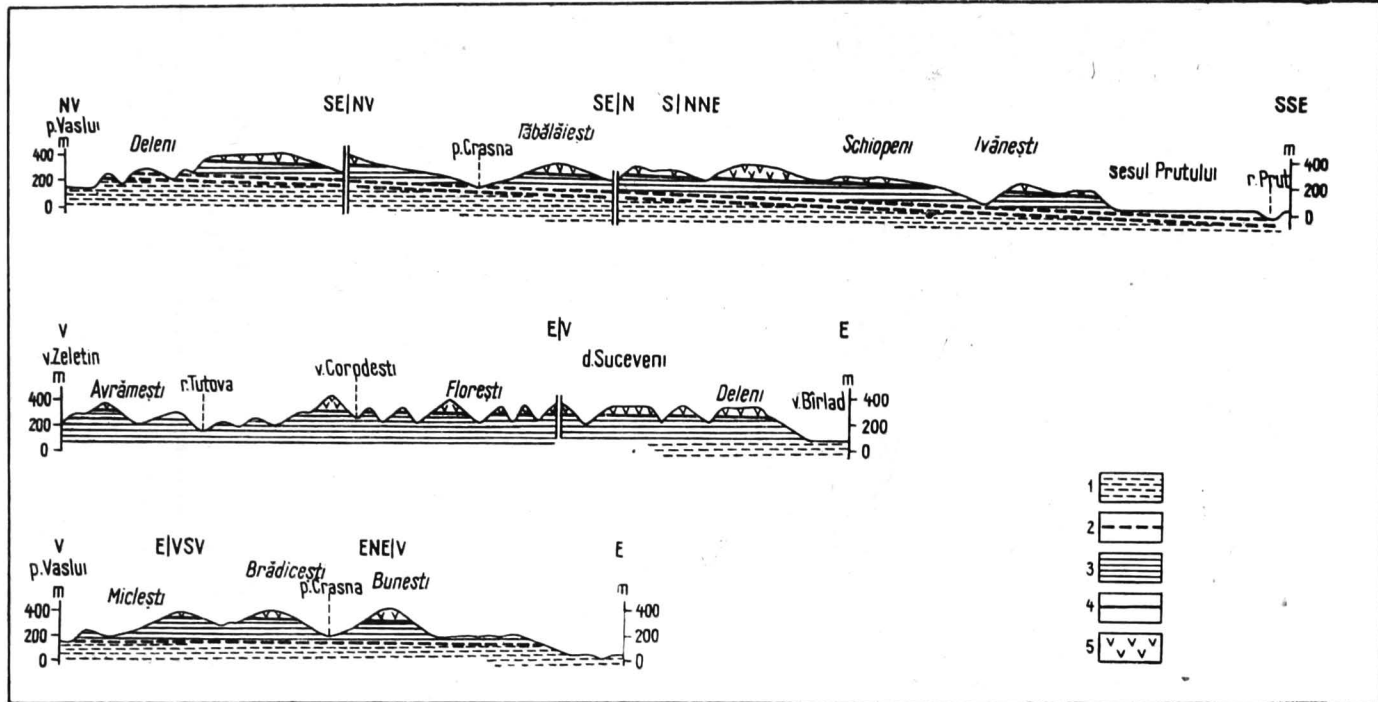

Fig. 2. — Profile geologice în Podișul Moldovei (după P. Jeanrenaud).

1, Bessarabian; 2, bessarabian — oolit de Repedea; 3, kersonian; 4, meotian — orizontul cineritic; 5, meotian — orizontul superior.

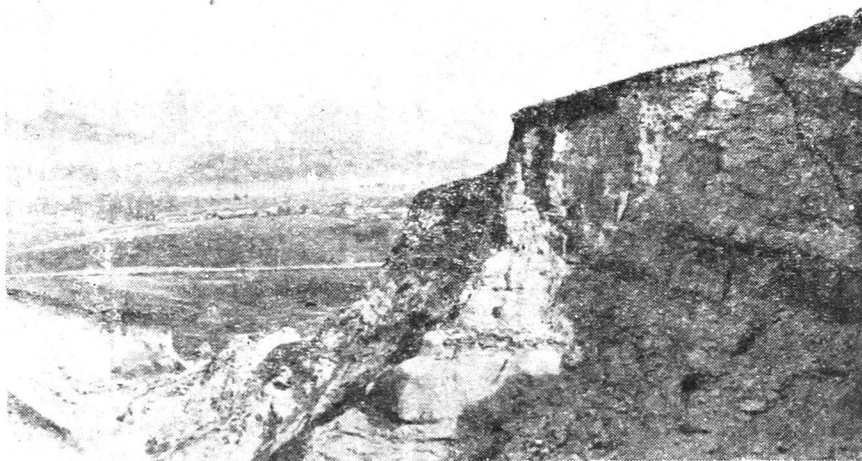

Fig. 3. — Ripa Mare, de la sud de satul Bunești, cu strate de nisip și gresie (foto I. G u g i u m a n).

fului de aici s-a desfășurat în strînsă legătură cu structura geologică și cu particularitățile litologice ale depozitelor (înclinare spre sud-est a stratelor, prezența argilelor, nisipurilor și gresiilor etc.).

Privit în ansamblu, relieful județului Vaslui se caracterizează printr-o fragmentare medie cuprinsă între 0,7 și 1,2 km și o energie medie de relief care variază între 100 m în partea de sud-est în depresiunile Huși și Elan și 250—310 m în partea nordică și nord-vestică a județului. Ca altitudini absolute, relieful variază între 484 m în dealul Cetatea (situat la sud-vest de satul Poienești), 475 m în Dealul Fulgului (la nord-vest de localitatea Lălești), 463 m în dealul Cuculia (la nord-vest de Gîrceni), 418 m în Dealul Cetății (la sud-vest de Dolhești), 377 m în dealul Busnei (la est de Oltenesti) și 16—18 în lunca Prutului.

Altitudinea absolută a luncii Bîrladului variază între 53 m la sud de orașul Bîrlad și 145 m în nord, la est de Băcești.

Ca forme dominante de relief menționăm : relieful structural, relieful sculptural și relieful de acumulare.

Relieful structural. Este foarte bine reprezentat peste tot în cuprinsul județului, bine individualizat în special pe culmile interfluviilor înalte, unde și paralelismul dintre înclinarea stratelor spre sud-est corespunde cu suprafețele plane ale reliefului.

Dintre culmile structurale menționăm plaiul de la obârșia pîriului Lohan, numit *Poiana Mare*, a cărui altitudine absolută variază în jur de 400 m, Dealul Cetățuei de lângă satul Chircești (421 m), dealul Racovei (444 m) de la izvoarele pîriului cu același nume, dealul Poienesti (451 m) de la sud de satul cu același nume, Dealu Mare (479 m) de la izvoarele pîriului Tutova ș.a.

Platouri structurale de tipul celor care există în Podișul Central Moldovenesc, la Repedea, Șcheia, Tansa etc. (de pe teritoriul jud. Iași), unde forma structurală este dată de prezența aproape de suprafață a orizonturilor de gresie calcaroasă și de calcar oolitic ale sarmațianului mediu, sînt puține aici, fiind reprezentate doar de crîmpeiele de platouri din dreptul satelor Ghermănești și Mihail Kogălniceanu (Rîpi) de la nord de orașul Huși.

Structura geologică a teritoriului de aici determină și prezența numeroaselor tipuri de *cueste* (coaste) — de la cele normale, pînă la cele inverse și secundare —, precum și diversitatea tipurilor de văi : *consecvente* și *resecvente* (cele mai numeroase), a căror orientare concordă în foarte mare măsură cu direcția de înclinare a stratelor geologice, cum sînt valea Prutului între Ghermănești și Stănilești, valea Bîrladului între Buhăiești și Crasna, apoi valea Tutovei și cea a Similei, cursul superior al văilor Elan și Sărata ș.a.; *subsecvente*, cum sînt valea superioară a Bîrladului, între Băcești și Buhăiești, ca și între Crasna și confluența cu pîriul Tutova, valea Racovei, cursul mediu și inferior al pîriului Vaslui și al pîraielor Crasna și Lohan, cursul mediu al Elanului ori cursurile inferioare ale pîraielor Idrici și Jeravăț, toate puternic asimetrice, unul din versanți fiind abrupt și cu aspect de cuestă; *obsecvente*, adică acele a căror direcție este opusă înclinării stratelor geologice; deși sînt numeroase — mai ales pe suprafața cuestelor normale — văile sînt scurte și au o evoluție morfologică foarte

activă. Ca exemple din categoria acestor văi cităm valea pîraielor Păltiniș și Iezer, de pe dreapta Bîrladului superior, valea pîraielor Broșteni și Valea Caselor, de pe dreapta Racovei inferioare, apoi toate văile pîraielor de pe stînga Crasnei mijlocii și a Lohanului inferior, cele de pe cursul inferior al pîraielor Albești, Banca, Zorleni, Trestiana și Jeravăț etc.

Relieful sculptural. Dat de ansamblul de culmi ce coboară spre văile principale și secundare, relieful sculptural se găsește îndeosebi în partea de vest și de sud-vest a județului — în *Colinele Tutovei* —, ca și în cele două depresiuni sculpturale — a *Hușului* și a *Elanului* — din partea de est și de sud-est.

Formarea reliefului sculptural a fost ușurată de faptul că în faciesul litologic domină nisipurile, argilele nisipoase și argilele asupra cărora ploile și apele curgătoare acționează intens.

Alături de formele sculpturale majore, aici au o mare dezvoltare și formele rezultate în urma diverselor procese de versant (alunecări de strate, prăbușiri de teren, șiroiri ori crearea de către organismele torențiale a râpelor de diverse dimensiuni). Asemenea procese geomorfologice se întîlnesc nu numai pe versanții cu custe, ci pe orice versant de vale, din cauza abundenței stratelor de nisipuri și argile, a defrișării pădurilor (mai ales în trecut) și a practicării neraționale a agriculturii pînă la sfîrșitul celui de al doilea război mondial.

Alunecările de strate și prăbușirile de teren, ca și văile torențiale sînt mereu active, iar în perioadele ploioase și după iernile cu multă zăpadă iau pe alocuri mari proporții. De aceea și în județul Vaslui acțiunea de combatere a eroziunii solului și a degradărilor de teren, în general, se desfășoară sistematic în ultimele două decenii, sarcina principală în acest scop avînd-o Stațiunea centrală de cercetări pentru combaterea eroziunii solului din România, care funcționează de mulți ani lîngă satul Perieni, spre nord-vest de orașul Bîrlad.

Cele mai numeroase degradări de teren și eroziuni ale solului există în Colinele Tutovei, unde alcătuirea litologică a terenului este foarte nisipoasă, iar pădurea intens defrișată în trecut, apoi pe cuesta Bîrladului superior și mediu, pe stînga văilor Rebricea, Vaslui, Crasna și Lohan, pe dreapta Racovei mijlocii și

Fig. 4. — Alunecări de strate pe valea Vasluiului, la nord de Solești
(foto V. Băcăuanu).

inferioare, pe dreapta văii Prutului etc., unde aceste procese geomorfologice acționează pe mari întinderi de teren, producând pagube însemnate agriculturii, căilor de comunicație și centrelor populate (fig. 4).!

Relieful de acumulare. Acest tip de relief este reprezentat prin terase, șesuri, conuri de dejecție, glacisuri etc.

Terasele sînt bine dezvoltate pe văile râurilor principale — Bîrlad și Prut. Începînd din dreptul localității Băcești, pe stînga Bîrladului se desfășoară un număr de șapte terase, la : 3—7 m, 15—20 m, 60—70 m, 100—110 m, 130—135 m, 150—170 m și 190—195 m altitudine relativă. Cea mai largă desfășurare o au terasele de 15—20 m și 60—70 m, suprafața acestora avînd pe alocuri aspectul de platouri netede, cu soluri cernoziomice foarte bune pentru culturile agricole.

Un număr similar de terase, situate aproximativ la aceeași altitudine relativă, există și pe dreapta văii Prutului (fig. 5),

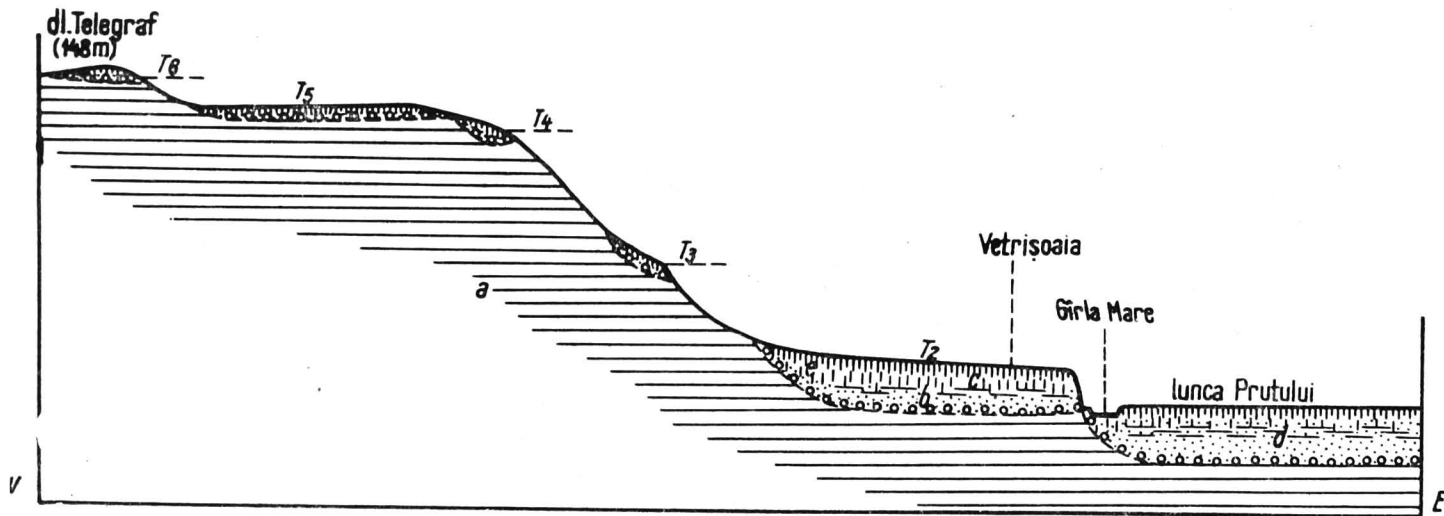

Fig. 5. — Terassele Prutului în dreptul satului Vetrișoia.

a. Argile sarmatice; *b.* prundișuri și nisipuri; *c.* luturi loessoid; *d.* aluviuni argilo-nisipoase fluviatile; *e.* înveliș de sol.

cu deosebire că aici terasa de 15—20 m are o desfășurare mai mare, de 1—1,5 km lățime în dreptul satului Rîșești și de 2—2,5 km la Vetrișoia și Fălciu.

Pe văile pîraielor afluate Bîrladului și Prutului, terasele au o răspîndire mult mai redusă, mai bine conturîndu-se doar terasele inferioare (de 3—7 m și de 15—20 m alt. rel.), cum sînt cele de pe cursul inferior al văilor Rebricea, Vaslui, Crasna, Lohan, Simila și Tutova.

Șesurile, ca cele mai bine reprezentate și mai noi forme de acumulare, există pe toate văile, indiferent de lungimea acestora. Lățimea lor este foarte mare în comparație cu albia rîului sau a pîriului care le-a format și care le străbate: 4—8 km lățimea șesului rîului Prut, 1,5—4 km la Bîrlad, 1—2 km la Racova, Vaslui, Crasna și Elan.

Mare este și grosimea aluviunilor depuse în șesuri: 17—23 m pe șesul Prutului, 13—16 m pe Bîrladul mijlociu, 5—8 m pe șesurile din cursul inferior al pîraielor Racova, Vaslui, Crasna și Tutova etc.

Lățimea șesurilor și grosimea aluviunilor din cuprinsul lor dovedesc că de la sfîrșitul ultimei glaciații cuaternare și pînă în etapa actuală, procesele de eroziune, transport și sedimentare desfășurate de Prut, Bîrlad și afluenții lor au fost puternice. Aceste procese se produc și acum, în perioadele cu mari viituri și inundații fiind revărsate pe șesuri cantități însemnate de aluviuni.

În cuprinsul șesurilor Bîrladului și Prutului există numeroase microforme de relief, ca: *grinduri*, *meandre* (coturi) simple ori complexe (actuale sau părăsite), forme depresionare în care staționează — temporar ori permanent — apa provenită din ploii sau din revărsări, creînd *mlaștini* (numite local *liștave*) și *bălți* de dimensiuni diferite, *cursuri părăsite* denumite popular *prutețe* ori *bîrlăzele*, *scruntare* (crîmpeie din terasele inferioare izolate în cuprinsul șesurilor), *conuri de dejecție* și mici *glacisuri* înfiripate la marginea dinspre terase a șesurilor, datorate aluviunilor aduse de unii afluenți și torenți etc.

În privința multitudinii acestor microforme de relief, șesul Bîrladului — între gura Crasnei și confluența cu pîriul Tutova — este poate cel mai interesant din țara noastră (fig. 6).

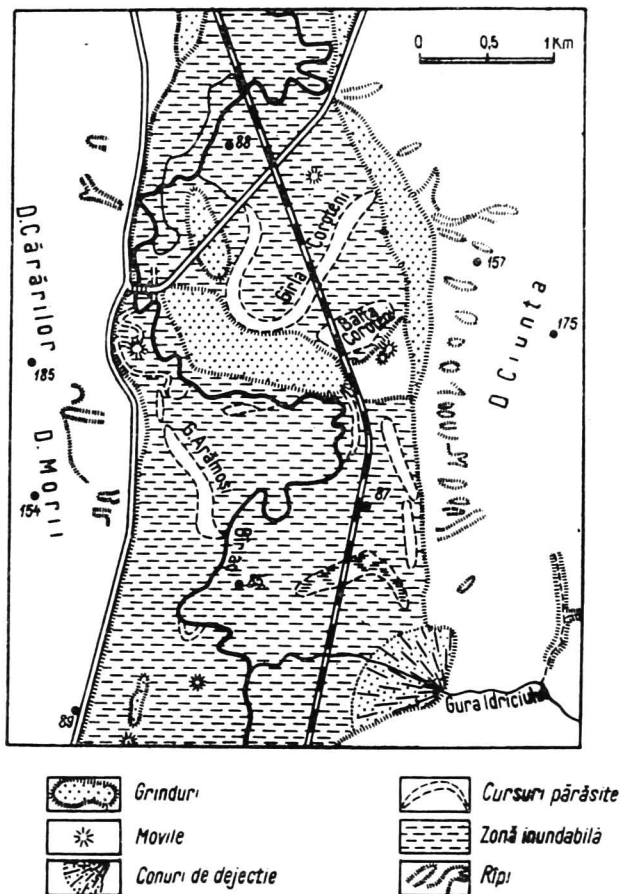

Fig. 6. — Lunca Birladului la sud de Crasna.

Prezența acestor microforme de relief a dus la o utilizare diferențiată a lor în economie : grindurile și scruntarele, foarte rar inundate, sînt terenuri bune pentru practicarea agriculturii și îndeosebi a grădinăritului (cultura zarzavaturilor), terenurile mai joase, dar totuși mai rar inundate, sînt folosite ca locuri pentru pășunat și pentru fînețe naturale ori sînt acoperite cu

păduri de luncă¹, depresiunile cu bălți permanente pentru piscicultură etc.

Lucrările pentru hidroameliorații care se desfășoară de câțiva ani în lunca Prutului au lărgit considerabil suprafețele terenurilor agricole puse la adăpost de inundații, sporind totodată și potențialul piscicol al bălților de aici.

Lupta împotriva inundațiilor păgubitoare a început și în bazinul râului Birlad, realizarea primelor lacuri mari de pe Racova (la Pușcași) și de pe Vaslui (la nord de satul Solești) fiind exemple concludente în această privință.

Conurile de dejecție, glacisurile și depozitele coluviale sînt microforme ale reliefului de acumulare care în județul Vaslui au de asemenea o largă răspîndire. Ele abundă la poalele tuturor cuestelor, dar nu lipsesc nici de la baza oricărui deal mai mare sau mai mic.

În punctele de confluență a tuturor pîraielor mai mari cu Birladul (Racova, Buda, Rebricea, Vaslui, Crasna, Idrici, Simila, Tutova etc.) ori cu lunca Prutului (Șopîrleni, Drăslăvăț —Huși, Sărata și Elan) există conuri de dejecție puternice și unele cu structură complexă, un fel de formațiuni microdeltaice.

În Colinele Tutovei, materialul argilo-nisipos acumulat pe șesuri sub formă de conuri de dejecție și de glacisuri împiedică scurgerea apelor prin crearea de contrapante în spatele cărora se formează terenuri mlăștinoase. Geologul Miltia de Filipescu (1950), care a observat și cercetat acest fenomen geomorfologic, i-a dat denumirea de *îmbătrînire prematură a văilor*. Acest fenomen produce greutatea atît în circulație, cît și în valorificarea agricolă a șesurilor. Iată de ce înierbarea, împădurirea și plantarea livezilor se desfășoară în Colinele Tutovei într-un ritm intens și de mulți ani.

¹ Nu este lipsit de interes a menționa aici că populația acestui județ face deosebire netă între termenii *șes*, *luncă* și *baltă*. Astfel, prin *șes* se înțelege o albie majoră sau o porțiune din aceasta a cărei suprafață este zvîntată, cum este albia majoră a Birladului în dreptul orașului Negrești, iar prin *luncă*, o albie majoră cu multe grinduri și terenuri rar inundate, pe care cresc păduri de esențe moi și de stejar, se fac culturi agricole etc.; *baltă* se spune numai acelei părți din albia majoră unde depresiunile acvatice sînt numeroase (peste 50 % din suprafața terenului respectiv.), cum este pe valea Prutului în dreptul localităților Berezeni, Fălcu și Cîrja.

Suprafețele de nivelare — nivelele de denudație sau platformele, în vechea terminologie geomorfologică — sînt reprezentate prin platforma plaiurilor înalte (360—480 m alt. abs.), foarte bine realizată spre izvoarele pîriului Lohan, apoi spre marginea de sud a interfluviului Crasna—Vaslui, la sud de cuesta Birladului superior și a Racovei, pe interfluviul Tutova — Zeletin și la sud de cuesta Lohanului inferior.

Prezența unor suprafețe netede și mai jos de această altitudine, între 260 și 340 m, ca cele din dealurile Ciomaga (307 m) și Mănăstirii (337 m), de la vest de localitatea Murgeni, și din dealul Rediu Mîrzac (273 m), de la est de satul Poșta Elan, ne face să credem că aici, ca deăltfel și în tot Podișul Moldovei, ar putea să existe și o a doua platformă sau suprafață de nivelare, deși majoritatea geomorfologilor români nu sînt de această părere.

Evoluția proceselor geomorfologice, desfășurate în strînsă legătură cu particularitățile litologice diferite, a dus la crearea unor diferențieri regionale ale reliefului din această parte a Podișului Moldovei, denumite, cu termeni apropiați de aspectul peisajului ori de poziția lor geografică, Podișul Central Moldovenesc, Colinele Tutovei, Dealurile Fălciului, Depresiunea Huși, ținutul sau Depresiunea Sărata—Elan etc. (fig. 7).

Podișul Central Moldovenesc. Pe teritoriul județului Vaslui intră partea cea mai puțin caracteristică a acestei subunități geomorfologice a Podișului Moldovei (sectorul de sud și de sud-est).

Spre sud-vest, limita Podișului Central Moldovenesc este formată de cuesta Racovei, iar spre sud-est această limită este dată de cuesta de pe stînga Lohanului inferior, continuată cu aceea de pe dreapta pîriului Drăslăvăț — Huși.

Altitudinea reliefului are valori maxime spre izvoarele pîriului Racova (463 m), în dealul Cuculia situat la nord-vest de satul Gîrceni. Spre partea de est, înălțimile reliefului variază între 421 m în dealul Cetățuui de la nord-est de satul Chircești și 384 m în dealul Draxeni, situat la est de satul cu același nume.

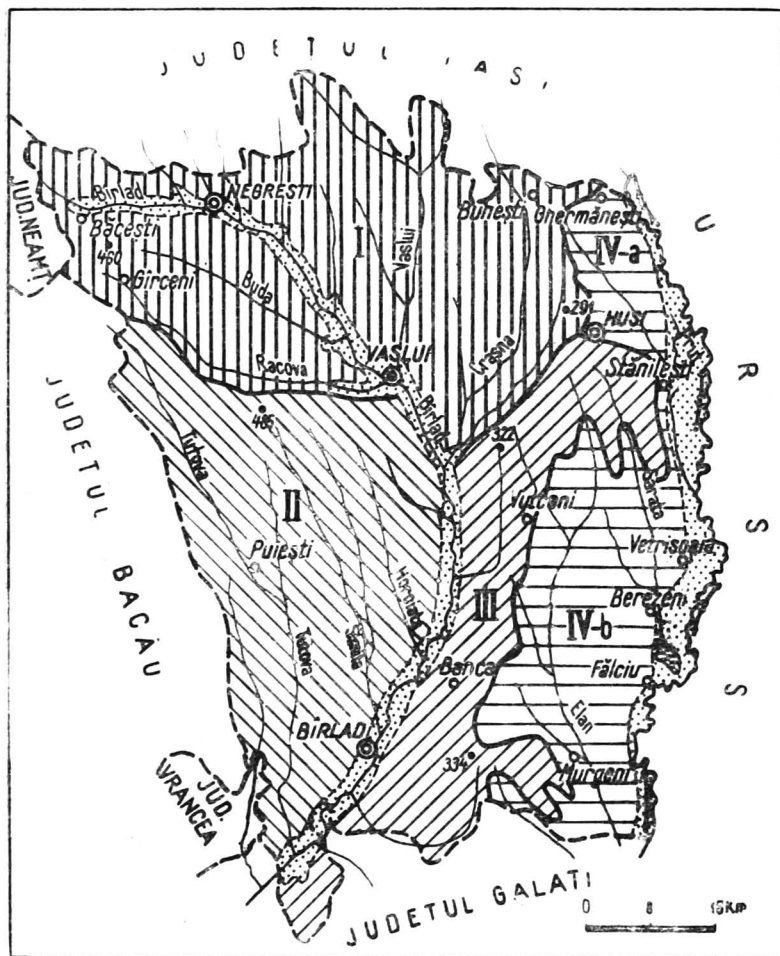

Fig. 7. — Regionarea geomorfologică (după Harta geomorfologică a R.S.R. și după I. Gugiuan).

- I. Podișul Central Moldovenesc (partea sudică); II, Cîlinele Tutovei (partea estică); III, Dealurile Fălciumului, VI, cîmpii deluroase; a, Depresiunea Huși; b, Depresiunea Elan – Sărata.

Peste tot relieful are aspect de dealuri înalte, cu plaiuri ușor ondulate la partea lor superioară, care uneori au pînă la 3-4 km lungime și 1—2 km lățime. Relieful cel mai coborît se află în lunca Birladului (145 m alt. abs. la est de Băcești și 90 m în dreptul gării Crasna).

Energia maximă a reliefului (adîncimea văilor) depășește 200 m și se întilnește mai ales în zona cursului mijlociu al văilor Buda, Racova, Vaslui și Crasna.

Deși orizontul de gresie calcaroasă se află aici sub 300 m altitudine, totuși suprafața dealurilor înalte are în majoritate aspect structural, slaba înclinare spre sud-est a stratelor geologice coincidînd cu aplecarea lină în aceeași direcție a plaiurilor.

În categoria reliefului structural intră dealurile Draxeni, Poiana Mare — Lohan, părți din dealurile Dumbrăveni (de la sud-est de Băcești), Zarea — Oșești (de la sud de Negrești) etc.

Cu mici excepții, toate celelalte dealuri intră în categoria formelor sculpturale de relief.

Văile torențiale și alunecările de strate, care se dezvoltă pe cuestele ce flanchează masivele deluroase de aici, reduc neconținut suprafața acestora. Un exemplu clasic în această privință îl constituie pătrunderea văii torențiale de la obirșia pîriului Ruginosu (din bazinul hidrografic al Prutului) în arealul dealului Poiana Mare — Lohan, întorcînd, prin *captare recentă*, un afluent al Lohanului către sud-est, spre partea nordică a Depresiunii Huși (fig. 8). Mai mult decît atît, asupra aceluiași masiv deluros acționează violent, dinspre vest, și văile torențiale de pe stînga pîriului Crasna, în special văile torențiale din dreptul satelor Bunеști, Armășeni, Averești, Plopi și Tăbălăiești, reducîndu-i suprafața.

Alături de mulțimea cuestelor (normale, inverse și secundare), aici au o răspîndire foarte largă și formele de relief rezultate în urma desfășurării proceselor geomorfologice actuale, ca : alunecări de strate, rîpi de diverse mărimi, rigole create de șiroire și de acțiunea torențială a apelor rezultate din ploii și din topirea zăpezilor etc.

Spre obirșia pîraielor torențiale dezvoltate pe relieful cuestelor, bazinul de recepție al multor pîraie ia aspect de jumătate

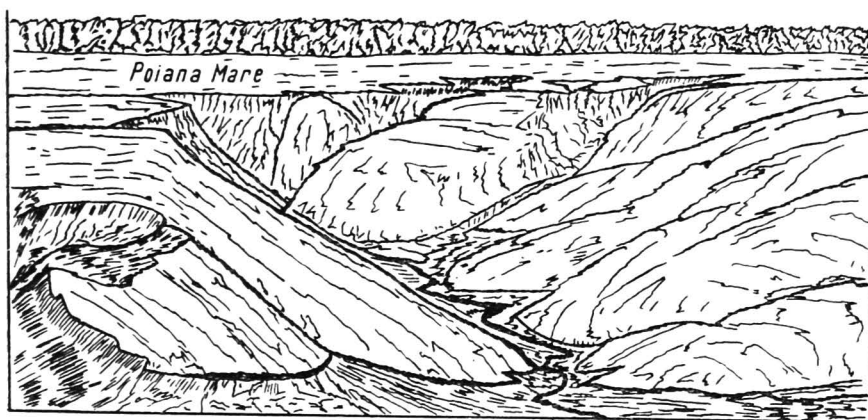

Fig. 8. — Captări la izvoarele Lohanului.

de cuib de rîndunică, care popular poartă numele de *hîrtop*, cum sînt îndeosebi cele de pe cuestele văilor Birlad, Vaslui, Crasna, Lohan și Racova. Aproape că nu există hîrtop care să nu aibă în cuprinsul lui un sat, de obicei foarte vechi, deși relieful este foarte frămîntat și în necontenită evoluție.

Fixarea satelor în hîrtoape nu s-a făcut întîmplător, ci a fost impusă de condițiile istorice și sociale din trecut, populația găsind aici adăpost, apă potabilă, piatră și lemn de foc și pentru construcții, terenuri bune pentru cultura viței de vie și a pomilor fructiferi, posibilități de dezvoltare a apiculturii etc.

Dintre formele de acumulare, cel mai important loc îl ocupă *terasele* — îndeosebi cele de pe stînga Birladului superior — și *șesurile*.

Din cele șapte trepte de terase, cea mai largă și mai netedă desfășurare o au cele de 15—20 m și 60—70 m altitudine relativă.

Șesurile de pe Birlad, Racova, Tutova, Vaslui și Crasna sînt foarte late în comparație cu matca actuală a acestor artere hidrografice, iar panta lor este extrem de redusă (15—25 ‰), din care cauză firul apei are aproape peste tot curs șerpuitor.

Panta mică a șesurilor și regimul hidrologic continental al rețelei hidrografice, care are o frecvență mare a inundațiilor

și o scurgere foarte lentă a apelor revărsate, au făcut ca centrele populate să nu se fixeze în cuprinsul lor, ci periferic. Cu toată stăruința de a se dezvolta un sat în jurul gării Crasna, pînă la urmă cele cîteva gospodării înjghebate acolo au fost mutate dincolo de șosea, pe coasta dealului vecin dinspre est, din cauza neajunsurilor provocate îndeosebi de inundațiile din vara anilor 1969 și 1970.

Dealtfel, aceleași inundații sedimentînd după fiecare revărsare cantități însemnate de aluviuni pe suprafața șesului râului Bîrlad — îndeosebi de la confluența cu Rebricea, Vaslui și Racova în avale — au ridicat periodic nivelul șesului, obligînd prin aceasta și la o înălțare periodică — aproximativ din 25 în 25 ani — a terasamentului căii ferate în sectorul de la sud de orașul Vaslui.

Depresiunea Huși. Ca cea mai sud-estică subunitate a Podișului Central Moldovenesc, Depresiunea Huși a fost generată de o seamă de afluenți scurți de pe dreapta râului Prut. Relieful ei este scund (înălțimea medie a dealurilor de aici este de 140—150 m), văile aproape paralele sînt orientate de la NV spre SE, pe lîngă formele sculpturale individualizîndu-se și mici crîmpeie de nivele structurale, ca cele de la sud de satele Ghermănești, Mihail Kogălniceanu și Valea Grecului, dezvoltate datorită existenței aproape de suprafață a orizontului de gresie calcaroasă al sarmațianului mediu. Pe valea Prutului și pe cea a unor afluenți ai acestuia, terasele au o largă răspîndire.

Albia majoră a râului Prut are aspect de luncă și de cîteva ani este în întregime prinsă în sistemul de hidroameliorații.

Colinele Tutovei. Din această subunitate de relief a Podișului Moldovei, pe teritoriul județului Vaslui intră aproape în întregime jumătatea ei de est.

Relieful are un aspect tipic colinar, dealurile orientate de la NNV spre SSE fiind înguste, înalte și prelungi. Fragmentarea reliefului este mare, iar energia foarte accentuată. Traseul văilor este în cea mai mare parte consecvent. Spre obîrșia pîraielor principale de aici relieful atinge înălțimile maxime : 460—480 m altitudine absolută la izvoarele Similei, 496 m spre

cursul superior al Tutovei, 475 m către izvoarele Pereschivului etc. Formele dominante de relief sînt cele sculpturale, deseori avînd aspectul de plaiuri înguste și prelungi.

Pe versanții colinelor, procesele geomorfologice actuale sînt extrem de frecvente și de active, iar materialul rezultat și transportat în șesul văilor ridică an de an nivelul suprafeții acestora, obligînd aici înălțarea periodică a terasamentului șoselelor, cel puțin în unele sectoare, adică acolo unde *îmbătrînirea prematură a văilor* devine prea evidentă.

Terasele au o răspîndire redusă în cuprinsul Colinelor Tutovei. Doar spre confluența pîraielor Simila, Tutova și Pereschivul cu riul Bîrlad acestea sînt mai bine individualizate.

Dealurile Fălcuiului. În arealul acestei subunități geomorfologice intră fișia de dealuri situate la est de cursul mijlociu al Bîrladului, de la sud de cuesta Lohanului inferior în nord, pînă la cuesta de pe stînga pîriului Jeravăț în sud. Culmile dealurilor de aici sînt în general scurte și plate, iar înălțimile lor variază între 300 și 370 m altitudine absolută în nord și 250—330 m în sud. Aspectul de plaiuri netede punctate cu mici depresiuni lacustre de culme este prezent peste tot. Procesele de versant sînt mai frecvente și mai active spre valea riului Bîrlad, a Lohanului și a pîriului Floreni (de pe dreapta cursului inferior al Elanului). Tot aici există unul din cele mai interesante și mai frumoase fenomene de captare complexă — din tot Podișul Moldovei — în urma căruia a luat naștere pîriul Idrici.

Depresiunea Elan — Sărata. Această depresiune ocupă partea sud-estică a județului Vaslui.

Relieful are în majoritatea lui aspect de coline joase, direcția principală a interfluviilor și a văilor fiind de la NV spre SE.

Numai valea pîriului Elan și a afluentului său de pe dreapta, pîriul Floreni, au în cursul mijlociu o direcție subsecventă, cu profil asimetric și cu cueste. Vale cu profil asimetric și cu aspect de cuestă are de asemenea și pîriul Stuhuleț, afluent pe dreapta din cursul inferior al pîriului Sărata.

Relieful este în marea lui majoritate de tip sculptural și acumulativ. Înălțimile maxime abia se apropie de 270—275 m

altitudine absolută, punctul culminant (273 m) fiind în dealul *Rediu Mîrzac*. Pe valea Elanului și a Săratei terasele sînt puțin dezvoltate. În schimb, șesurile se întîlnesc peste tot, chiar și pe văile de ordinul al III-lea.

Caracterul continental al climei, cu nuanțe extreme, din această subunitate de relief a obligat populația să construiască o seamă de iazuri — îndeosebi în bazinul Elanului — care, deși nu sînt prea mari, ele constituie o sursă importantă de apă, mai ales în perioadele șecetoase din timpul anului.

Pe partea dreaptă a văii Prutului, terasele (în număr de șapte) se etajează distinct, cele cu înălțimea relativă de 15—25m și 60—70 m avînd o mai largă desfășurare. Pe suprafața terasei de 15—25 m, care frecvent este în contact direct cu lunca Prutului și a cărei lățime are pe alocuri 1—2 km, s-au stabilit și s-au dezvoltat de multă vreme cîteva așezări mari, ca : Stăni-lești, Lunca Banului, Vetrișoia, Berezeni, Fălciu și Bogdă-nești.

Deși prinsă complet în rețeaua de hidroameliorații, albia majoră a Prutului își păstrează încă aspectul său de *luncă* pînă la nord de satul Berezeni și pe cel de *baltă*, la sud de acesta.

Depresiunea Elan — Sărata se continuă spre sud și în bazinul pîriului Horincea, din care însă numai partea superioară a acestuia intră în perimetrul județului Vaslui (masivul deluros Ciomaga — Mălușteni). Interfluviile au și aici tot aspect de coline-platou, iar versantul drept al văii Horincea, ușor subsecventă, sub formă de cuestă, cu alunecări de strate, pornituri de teren și rîpi.

În oricare din aceste subunități de relief ale Podișului Moldovei ne vom afla, pe lingă formele create de procesele geomorfologice vechi și noi, de versanți și de vale, pretutindeni se întîlnesc și forme de relief create de om, așa-numitul *relief antropic*.

În rîndul acestor forme menționăm :

— carierele de piatră, de nisip și de luturi loessoide deschise pentru exploatarea materialelor de construcție ;

- rețeaua digurilor și a canalelor din incinta luncii Prutului;
- terasările și lucrările antierozionale din cuprinsul cuestaselor mai mari sau mai mici, forme ce se extind mereu;
- terasamentele mai vechi și mai noi de șosele, drumuri și căi ferate, cu ramblee și deblee, ca și recentele trasee ale conductelor de alimentare cu apă a orașelor Vaslui, Bîrlad și Huși;
- digurile iazurilor — reconstruite, construite și în curs de construire — din bazinul Bîrladului, al Elanului și de pe unele văi mici din Depresiunea Huși.

Aceste forme de relief antropice se vor înmulți pe măsură ce și teritoriul acestui județ va intra treptat în acțiunea de organizare și de folosință economică mereu mai intensă și mai complexă.

CLIMA

Principalele caracteristici ale climei județului Vaslui sînt cele existente în Podișul Moldovei, accentuate aici de particularitățile poziției geografice și latitudinale ($46^{\circ}01' N$ și $46^{\circ}59' N$), ca și de diversitatea altitudinii și orientarea culmilor și văilor.

Astfel, frecvența mare a culmilor cu peste 300 m altitudine absolută, lățimea considerabilă a văilor rîurilor Prut și Bîrlad, fragmentarea și energia mare de relief — îndeosebi în Colinele Tutovei — sînt condiții fizico-geografice care fac ca în județul Vaslui clima să prezinte o variație destul de însemnată, care a avut și are repercusiuni în geneza solurilor, în răspîndirea vegetației, în folosirea diferențiată agricolă etc.

De exemplu, pe lângă amplitudinile lunare și anuale pe care le are aici temperatura aerului, există și o deosebire accentuată

în răspîndirea precipitațiilor atmosferice, acestea fiind mai numeroase în sectoarele cu dealuri înalte din vest, nord-vest și nord și mai puține în sectoarele cu dealuri mai joase și în lunci.

Aceeași fragmentare și energie mare a reliefului favorizează producerea inversiunilor de temperatură, care de obicei duc la formarea brumei și înghețului mai timpuriu toamna și mai târziu primăvara, pe toate văile de aici și îndeosebi pe Prut și Bîrlad.

Radiația solară globală variază anual în județul Vaslui între 110 kcal/cm² în nord și nord-vest și 120 kcal/cm² în sud și sud-est (fig. 9).

Durata de strălucire a soarelui (insolația) înregistrează în sectoarele de dealuri înalte și împădurite 1 900—1 950 de ore anual, iar în sud, în est și în sud-est, în sectoarele depresionare și în luncile largi (Prut și Bîrlad), circa 2 100—2 150 de ore (fig. 10). În unii ani, cînd domină circulația atmosferică din sud și sud-est, cum a fost în anul 1963, durata de strălucire a soarelui pe cer a depășit la Huși, de exemplu, 2 400 de ore anual, apropiindu-se de valorile pe care insolația le-a avut în Cîmpia Dunării și pe litoralul Mării Negre.

Este apoi util a menționa că peste tot în județul Vaslui, dar mai ales în sectoarele cu relief scund, regimul anual al insolației se caracterizează prin existența valorilor mari și în lunile de toamnă (septembrie și octombrie), prin aceasta, favorizînd coacerea în condiții optime a strugurilor din podgoriile de aici.

Temperatura aerului (fig. 11) este cea specifică ținuturilor temperat-continentale cu nuanțe excesive. Media anuală este de 9,2° la Vaslui, 9,5° la Huși și 9,8° la Bîrlad (fig. 12). Media lunii ianuarie variază între -4,2° și -3,5°, iar aceea a lunii iulie între 21 și 21,7° C.

Ca valori extreme de temperatură au fost înregistrate: -32°C la Negrești, la 20.II.1954, și +40,6° C la Murgeni, la 21.VIII.1952, ceea ce dă o amplitudine maximă absolută de temperatură de 72,6° C.

Ținînd seama de faptul că în Colinele Tutovei, în Dealurile Fălciului, în partea de sud-est a Podișului Central Moldovenesc

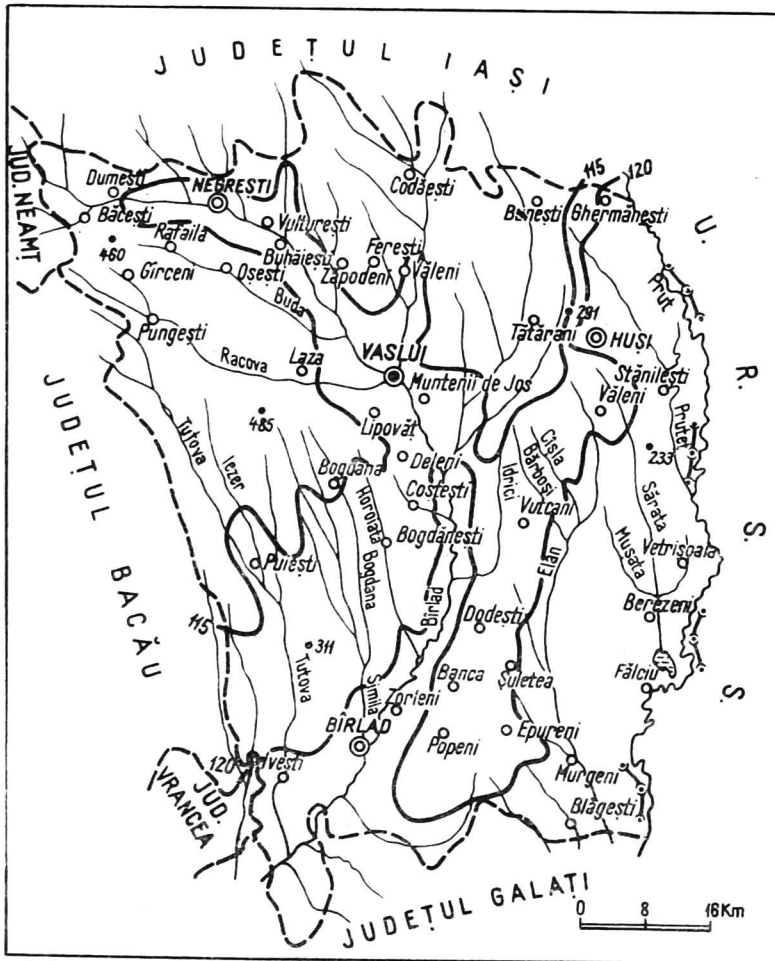

Fig. 9. — Radiația solară globală (kcal/cm²) după O. Neacșa și C. Popovici).

de pe teritoriul județului Vaslui și în culmea de pe stînga Lohanului înălțimea reliefului depășește în multe sectoare altitudinea de 300 și chiar 400 m, deducem că acolo temperatura medie anuală este cu 1—1,5°C mai coborîtă decît în locurile unde se află

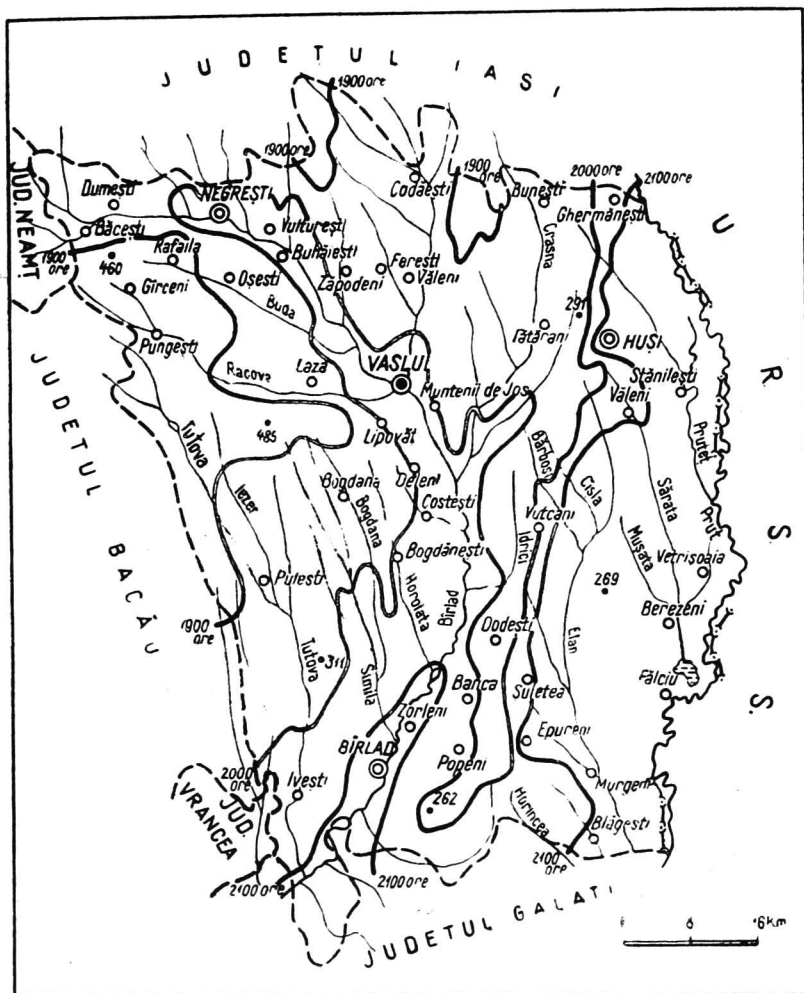

Fig. 10. — Durata de strălucire a soarelui (după O. Neacșa și C. Popovici).

instalate stațiile meteorologice de la Huși, Vaslui, Negrești, Birlad și mai ales de la Murgeni.

Acest lucru este atestat nu numai de cantitatea mai mare de precipitații care cad pe dealurile înalte, ci și de natura soluțiilor de aici, de prezența pădurii de fag etc.

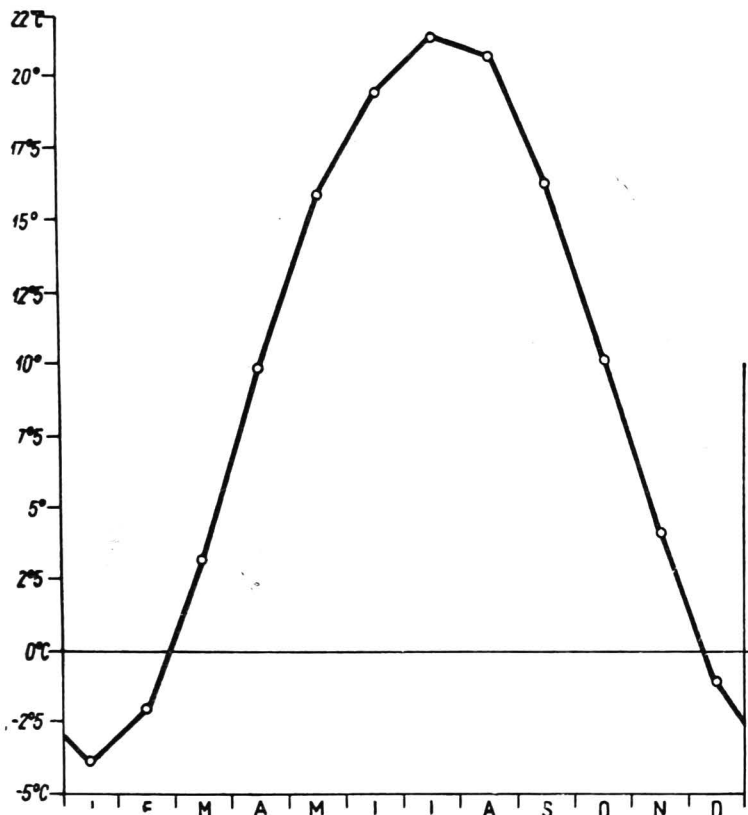

Fig. 11. — Regimul temperaturii aerului (media pe stațiunile meteorologice de la Vaslui, Birlad și Huși).

Tot în legătură cu diferențele termice care există în cuprinsul județului Vaslui ca rezultat al creșterii înălțimii reliefului și al poziției geografice a diverselor sectoare, amintim că numărul de zile cu temperaturi de vară ($\geq 25^{\circ}\text{C}$) este mai mare în sud (102,6 zile la Birlad) decât în nord (97,3 zile la Vaslui). La fel și numărul de zile cu temperaturi tropicale ($\geq 30^{\circ}\text{C}$), care la Birlad este de 38,1 zile, iar la Vaslui de 28,9 zile.

Închetură începe să se producă, în medie, toamna după 15 octombrie și se termină primăvara după 15 aprilie. Pe luni și

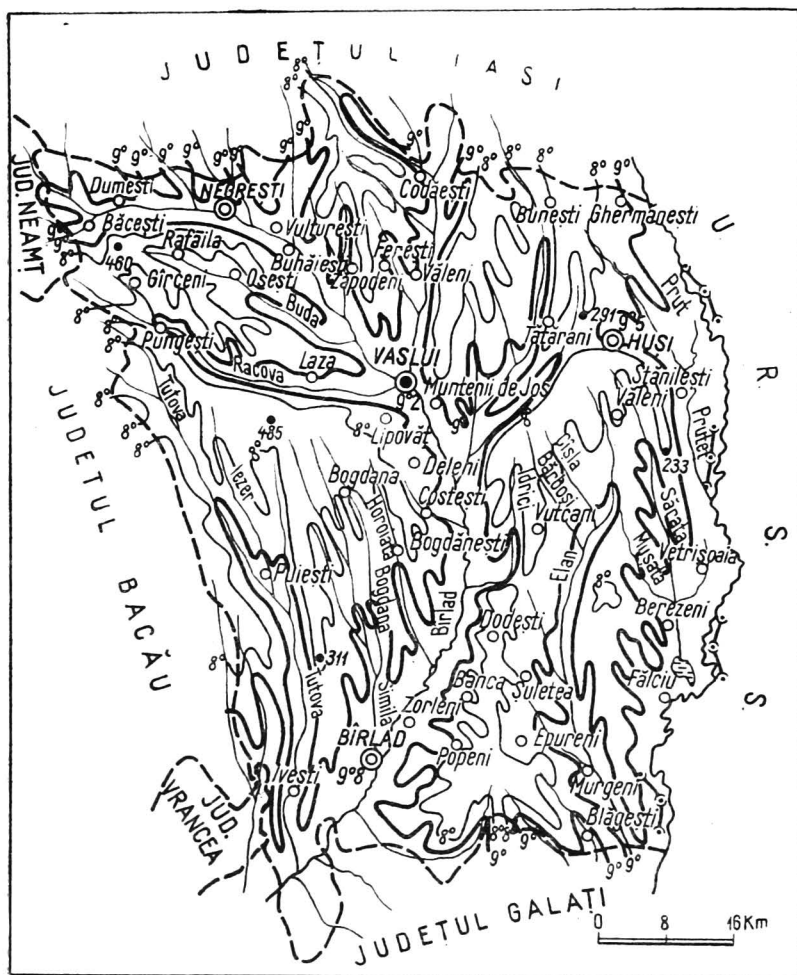

Fig. 12. — Temperatura aerului. Izoterme anuale (după Atlasul climatologic al R. S. R.).

în văile adânci, pînă la înălțimea relativă de 60—80 m deasupra solului, brumele și înghețul se produc cu circa 10—15 zile mai devreme toamna și mai tîrziu primăvara, ca efect al inversiunilor de temperatură, aerul mai rece și deci mai greu de pe culmi

coborînd în văi. Exemplul cel mai grăitor a fost cel din noaptea de 20 spre 21 mai 1952, cînd masa de aer rece, de origine polară, care a pătruns și peste țara noastră, a dat brumă groasă numai pe văi și foarte slabă sau deloc pe versanți și pe dealuri.

O răspîndire inegală au și *precipitațiile atmosferice*. De exemplu, în sectoarele cu masive deluroase din nordul, nord-vestul, vestul și nord-estul județului cantitatea medie anuală de precipitații se apropie de 600 mm, pe cînd în sectoarele cu relief mai jos (în zona luncilor și a teraselor inferioare sau în depresiunile Huși și Elan ori în zona depresionară de la Negrești) acestea sînt între 400 și 500 mm anual și chiar mai puțin (fig.13).

Lunile cu cele mai mari cantități de precipitații sînt mai, iunie și iulie (cînd cad circa 36% din totalul anual de precipitații), iar cu cele mai puține februarie și martie (circa 17% din totalul anual) (fig. 14).

Secetele sînt fenomene meteorologice frecvente aici. Această situație este confirmată și de faptul că anii cu cantități de precipitații sub media plurianuală reprezintă circa 48% din întreaga perioadă de observații meteorologice de pînă acum (1896—1972), iar în unii ani, ca 1896, 1921, 1937, 1945, 1946, 1948 etc., au căzut sub 300 și chiar sub 200 mm precipitații (176,8 mm la Solești în 1921, 218,1 mm la Vaslui în 1948, 234 mm la Mălușteni în 1945, 255,9 mm la Drănceni în 1896, 259,8 mm la Bîrlad în 1945 etc.).

Ploile torențiale și cu grindină au o frecvență mai mare (1—2 cazuri de grindină anual) în valea Bîrladului și a Prutului, ca și pe suprafața cuestelor înalte, producînd pagube serioase, îndeosebi plantațiilor viti-pomicole și de zarzavat. Astfel, la Avrămești, în Colinele Tutovei au căzut în 24 de ore 204,6 mm precipitații (în ziua de 6 iulie 1907), la Fălcu 110,1 mm (la 11 oct. 1905), la Huși 132,4 mm (în ziua de 4 iunie 1952) etc.

Zăpada este prezentă în fiecare iarnă, însă numărul de zile cu ninsoare și durata de acoperire a solului cu zăpadă diferă de la an la an și de la sector la sector. În general, pe dealurile mai înalte de 300 m zăpada cade mai devreme și se topește mai tîrziu (cu 3—5 zile). La nivelul celor trei stații meteorologice cu durată mai mare de funcționare (Vaslui, Bîrlad, Huși),

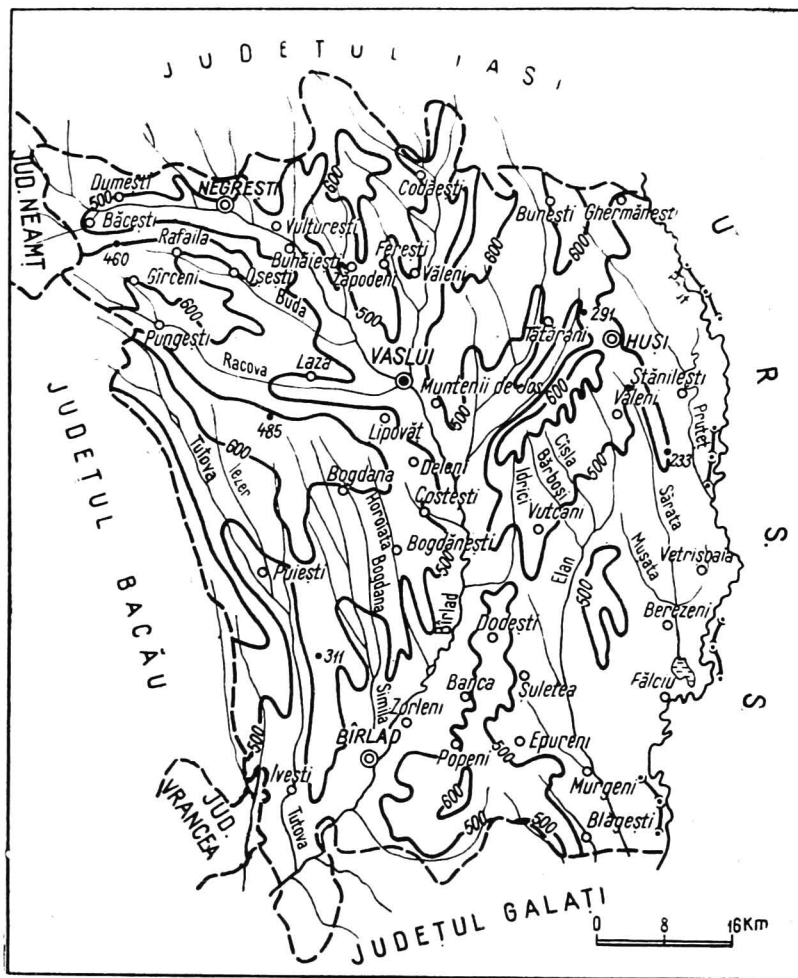

Fig. 13. — Răspîndirea precipitațiilor atmosferice. Izohiete anuale (după Atlasul climatologic al R. S. R.).

numărul mediu de zile cu ninsoare este de 18 anual, durata de acoperire a solului cu zăpadă de circa 60 de zile, iar grosimea stratului de zăpadă nu depășește 10—12 cm anual.

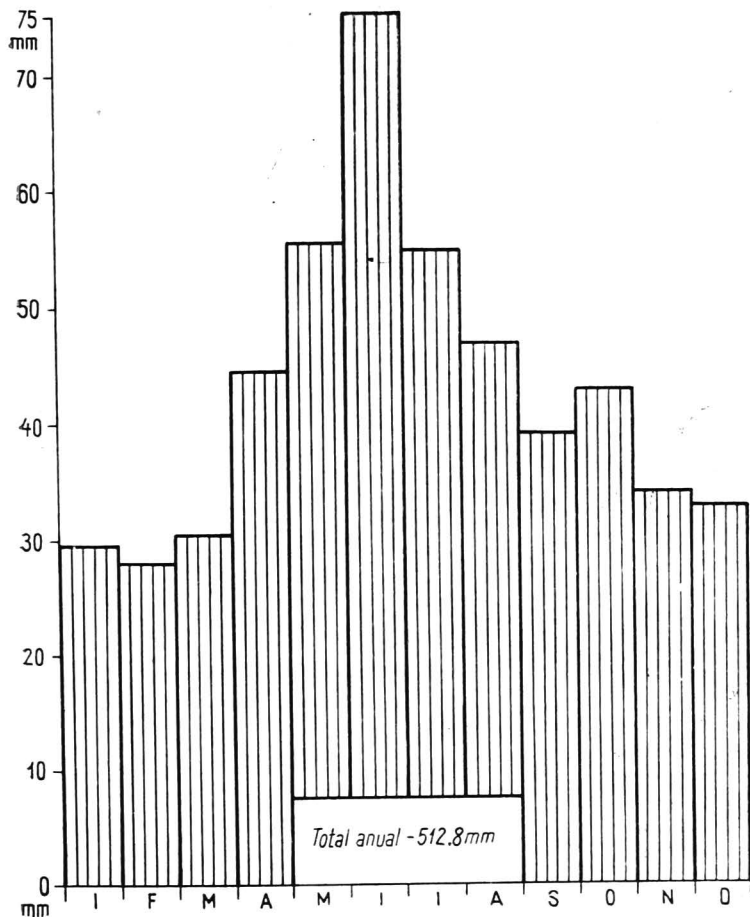

Fig. 14. — Regimul precipitațiilor atmosferice (media pe stațiunile meteorologice de la Vaslui, Birlad și Huși).

Vânturile. În ceea ce privește dinamica atmosferei din cuprinsul județului Vaslui, aceasta se caracterizează printr-o mare frecvență a vânturilor de NV și de N, urmate de cele de SE și de S (fig. 15).

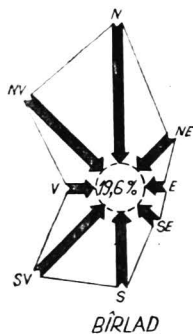
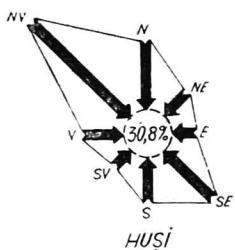
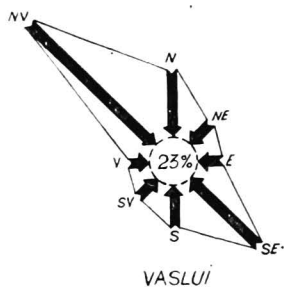

Fig. 15. — Frecvența vinturilor (1961—1970).

Chiar în dreptul orașului Bîrlad, valea largă și adîncă a acestui rîu, orientată de la NE spre SV, modifică puțin direcțiile obișnuite ale vinturilor la est de Carpați.

O constatare interesantă dedusă din analiza datelor dintr-un șir mare de observații de la stațiile meteorologice din acest județ, ca și din întregul Podiș al Moldovei, este și aceea că vînturile de NE și de E, vestite prin frigul pe care-l aduc iarna (Crivățul) și prin aerul dogoritor din unele zile de vară (asemenea vînturilor uscate și fierbinți — Suhovei — existente în partea de sud-est a U.R.S.S. și în republicile sovietice socialiste din Asia Centrală), au aici o frecvență redusă (6—9%). Aceste vînturi dau de obicei stări de vreme cu urmări negative pentru culturi, animale și oameni, fiind însoțite de geruri cumplite iarna și de secete grave vara.

Viteza vînturilor nu are valori medii prea mari, aceasta variînd de la 6,5 m/s la cele dinspre nord-vest iarna, pînă la 1,6 m/s la cele dinspre est vara. Viteza vînturilor, mai ales a celor dinspre nord-vest, nord-est și sud-est, este însă mai mare spre suprafața terenului de pe văile mari, ca și pe culmile dealurilor înalte.

Aceste particularități ale frecvenței și vitezei vînturilor au dat în trecut

posibilitate populației să folosească energia lor în punerea în mișcare a multor *mori de vînt*, amplasate în locuri potrivite, dintre care unele au persistat pînă în zilele noastre (cum a fost moara de la marginea de nord-vest a satului Șuletea).

Despre existența în trecut a multor mori de vînt vorbesc unele toponimice de aici, ca : „dealul morii de vînt” sau „în deal la moară” etc., care se întîlnesc în multe locuri din județul Vaslui.

Sectoare climatice. Diferența de altitudine a reliefului din diversele subunități geomorfologice ale județului Vaslui, ca și adîncimea, lățimea și orientarea văilor au introdus în clima de aici o etajare și o diversificare a acesteia în plan vertical și orizontal, oglindită în bună parte în răspîndirea vegetației și a solurilor (fig. 16).

Așa, de exemplu, pe culmile și pe versanții dealurilor cu peste 300 m altitudine absolută, temperatura medie anuală a atmosferei este în jur de 8°C, brumele au toamna și primăvara o frecvență și o intensitate mai redusă, precipitațiile atmosferice cad în cantități mai mari (550—600 mm anual), iar vînturile au o viteză mai sporită.

În aceste condiții climatice, pădurea de fag are condiții prielnice de dezvoltare, mai ales acolo unde înălțimea reliefului depășește 400 m altitudine absolută.

Sub această altitudine (de 300 m), clima are un mai vădit caracter temperat-continental: temperaturi medii și extreme mai mari, inversiuni termice foarte accentuate, îndeosebi pe văile Prutului, Bîrladului, Racovei și Tutovei, unde se produc și cele mai numeroase brume păgubitoare. Tot pe aceste văi și vînturile au viteze mai mari.

În lunca Prutului și a Bîrladului, pe terasele inferioare de aici, ca și în depresiunile Huși și Elan, clima are un caracter continental accentuat. Amplitudinea medie anuală de temperatură a atmosferei depășește 25°C (25,2° la Vaslui și la Bîrlad), cantitatea de precipitații atmosferice scade sub 500 mm anual (476,6 mm la Bîrlad, 490 mm la Bîrsăști, 460,2 mm la Oltenești, 432,9 mm la Zorleni, 379 mm la Drănceni etc.), iar secetele — mai ales în depresiunile Huși și Elan ori în valea Bîrladului, la sud de acest oraș — sporesc în frecvență și intensitate.

În sfîrșit, trebuie să mai menționăm și faptul că peste tot în județul Vaslui, pe versanții cu expunere sudică, sud-vestică și vestică, precum și pe versanții opuși direcției domi-

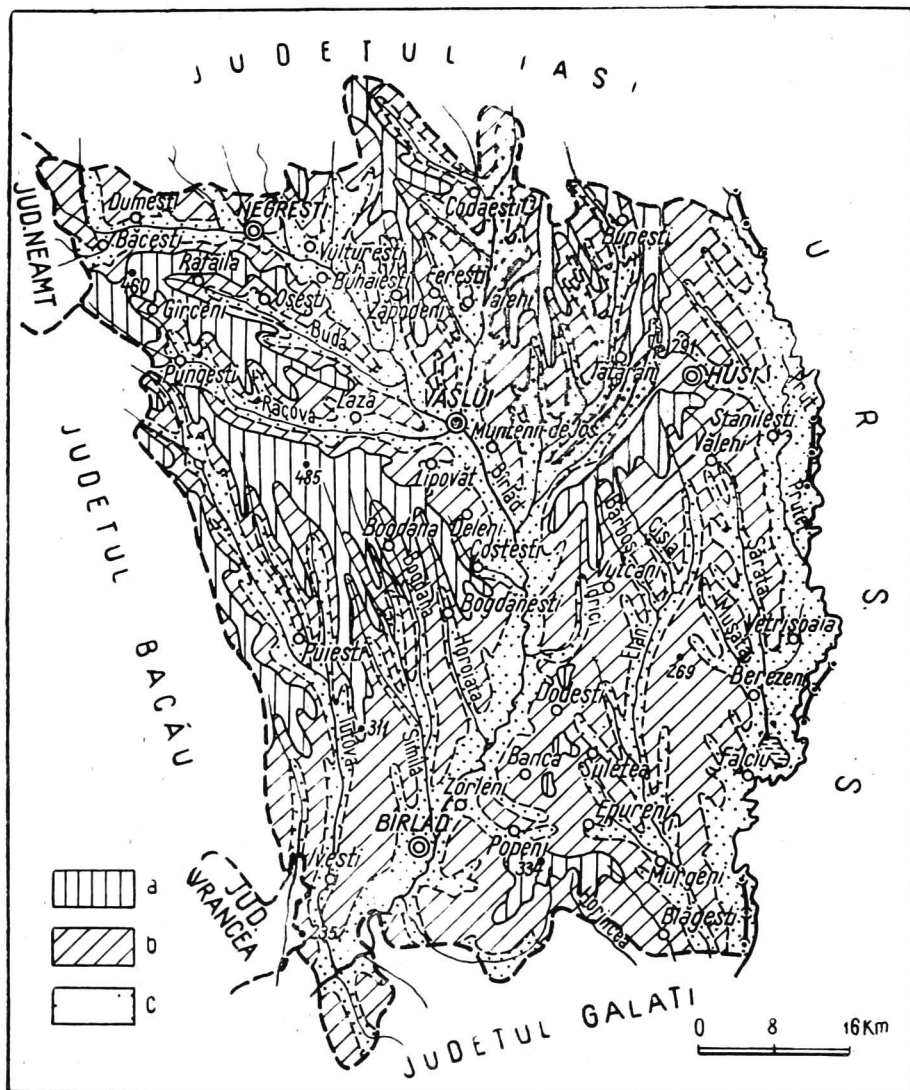

Fig. 16.— Regionarea climatologică (după I. G u g i u m a n).
 a, Climat de dealuri înalte; b, climat de dealuri mijlocii și joase; c, climat de lunci și șesuri.

nante a vînturilor (unde au loc uşoare procese de foehnizare a aerului în coborîre), insolaţia este mai puternică, prin aceasta creîndu-se condiţii foarte favorabile dezvoltării culturilor pomi-viticole, dintre care unele, ca cele din zona oraşului Huşi, au dat totdeauna produse de veche şi meritată faimă.

Pe valea Bîrladului şi în lunca Prutului, alte culturi tradiţionale, de mult cunoscute în economia regională, sînt cele de legume şi zarzavaturi; neajunsurile produse aici de inversiunile de temperatură sînt atenuate de umezeala mare din sol şi din aer, de insolaţia accentuată din timpul verii şi de viteza mai mare a vînturilor canalizate în lungul acestor văi largi, care reduc deseori intensitatea brumelor.

Crearea iazurilor pe multe din văile judeţului Vaslui, ca şi lucrările de hidroamelioraţii efectuate deja în lunca Prutului vor reduce simţitor unele aspecte negative ale climei de aici, şi îndeosebi cele legate de intensitatea secetelor, aerul avînd totdeauna o cantitate sporită de vapori de apă, iar culturile agricole din lunci beneficiînd la timpul necesar de irigaţii.

HIDROGRAFIA

Din punct de vedere hidrografic, teritoriul judeţului Vaslui aparţine bazinului râului Prut, care cuprinde partea de est şi de sud-est, ca şi bazinului râului Siret, către care, prin intermediul Bîrladului, este drenată cea mai mare parte (peste 2/3) din suprafaţa acestuia.

Caracteristicile litologice şi morfologice ale teritoriului condiţionează formarea rezervelor de apă în stratele acvifere subterane, în văile care fragmentează relieful sau în lacurile care se înşiră în lungul unor văi.

Legătura apelor de suprafață cu cele subterane și rolul acestora din urmă în practică, îndeosebi în alimentarea centrelor populate, a industriei și a unităților agrozootehnice, fac necesară cunoașterea atât a stratelor acvifere de adâncime, cât și a celor freatice.

Apele subterane de adâncime. Se găsesc acumulate în depozitele cuverturii sedimentare care acoperă fundamentul precambrian penenlenizat al Podișului Moldovenesc.

Cele mai importante strate acvifere, interceptate de foraje, sînt înmagazinate în depozitele sarmațiene și pliocene.

După studiile efectuate pînă acum, rezultă că pe teritoriul județului Vaslui se pot identifica mai multe unități hidrogeologice (fig. 17).

Astfel, în partea de nord, apele de adâncime sînt cantonate în formațiunile sarmațianului mediu și au calități potabile corespunzătoare, îndeosebi cele localizate în nisipuri și în calcarele cu congerii. Aceste orizonturi de apă, interceptate de forajele efectuate la Vaslui, Moara Grecilor și la Muntenii de Jos la adâncime de circa 82 m, au miros slab de hidrogen sulfurat, care dispare însă prin aerare, o mineralizare redusă (reziduu fix = 500 mg/l) și pe alocuri caracter artezian, ca de pildă în preajma gării Vaslui.

A doua unitate hidrogeologică o formează apele salmastre de adâncime înmagazinate în depozitele sarmațianului superior, care au fost interceptate de forajele săpate la Crasna și Huși pînă la peste 100 m adâncime. Ele au o mineralizare ridicată (reziduu fix = 1 020 — 1 470 mg/l), o durtate mare (80—90 grade germane) și un conținut apreciabil de clorură (10—38 mg/l).

În partea de sud a județului, grosimea și permeabilitatea mare a nisipurilor pliocene, ca și structura monoclinală a acestora (cu ușoară înclinare spre sud) au favorizat acumularea unor rezerve importante de ape cu caracter ascendent sau chiar artezian, ca de exemplu pe valea Bîrladului, în avale de confluența cu pîriul Horoiata, sau pe valea Elanului, la nord de Murgeni.

Apele înmagazinate în depozitele ponțiene au în general debite mici (sub 0,5 l/s). În schimb, la sud de Bogdănești,

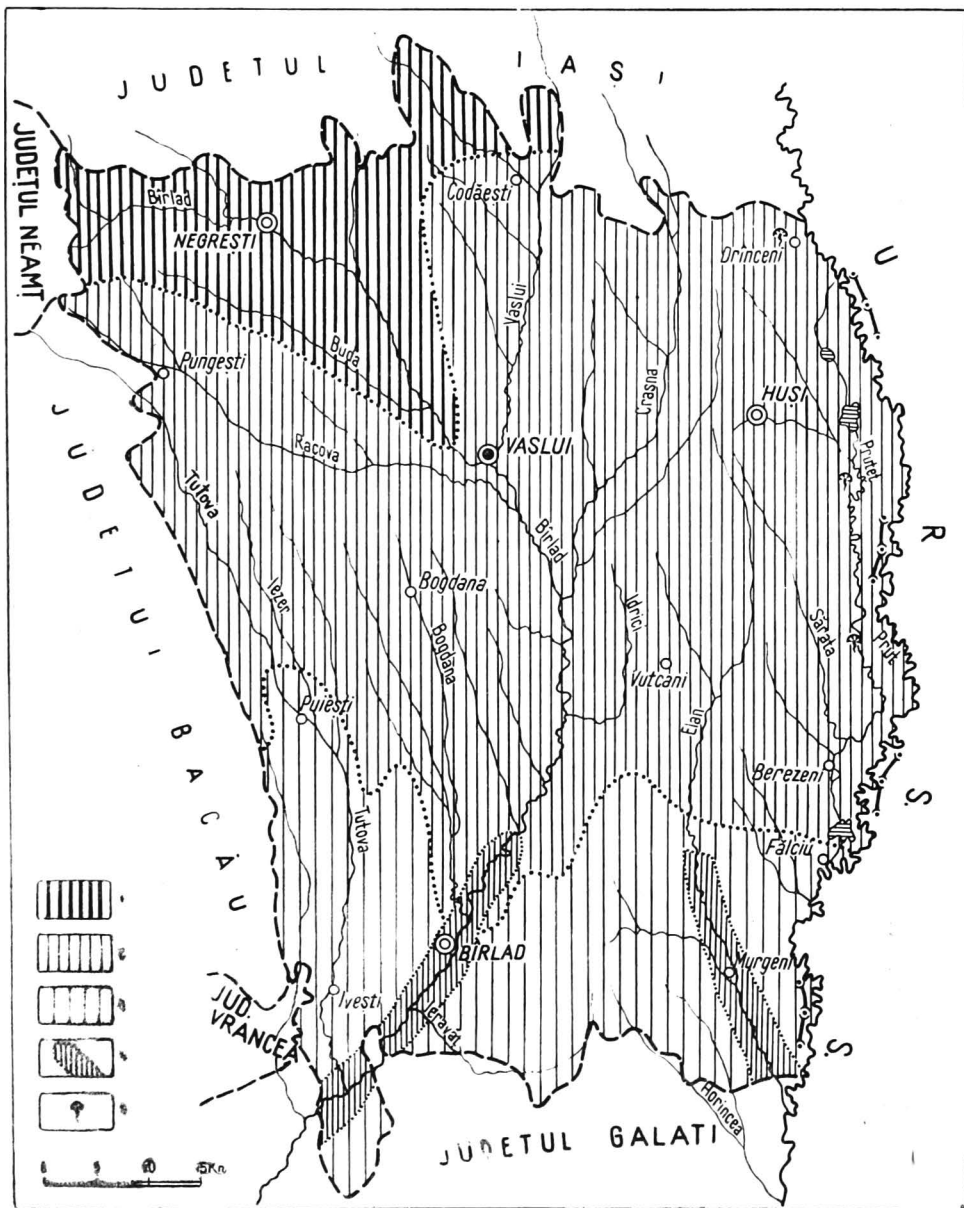

Fig. 17. — Regionarea apelor de adincime (după M. Nicolescu).

1, Ape potabile cu H_2S in depozitele sarmatianului mediu; 2, ape salmastre in depozitele sarmatianului superior; 3, ape potabile in depozitele pliocene; 4, zone cu ape arteziene; 5, izvoare minerale.

unde sînt răsîndite formațiunile daciene, stratele acvifere sînt mai bogate, debitele fiind cuprinse frecvent între 1 și 5 l/s. Aceste ape, interceptate în forajele de la Murgeni, Bîrlad și Banca, se mențin în limitele de potabilitate prevăzute de STAS (1342/961), avînd o mineralizare foarte mică (reziduu fix = 436 mg/l) și o duritate slabă (2—5 grade germane). Sînt însă dificultăți în exploatarea lor, din cauza răsîndirii nisipurilor fine care duc la colmatarea forajelor și la mișcarea treptată a debitelor.

Apele freatice. Prezintă o gamă destul de bogată, ca rezultat al variațiilor morfologice și geologice pe care le prezintă teritoriul județului Vaslui.

În interfluviile din partea nordică, unde se află platouri structurale, condițiile fizico-geografice locale, ca : abundența nisipurilor, a gresiilor și a calcarelor oolitice, precipitații mai multe și evaporație mai redusă, vegetație arborescentă bine reprezentată etc., au favorizat formarea unor rezerve importante de ape freatice de bună calitate, care alimentează prin izvoare atît rețeaua hidrografică, cît și sursele de apă din fîtîni și cișmele pentru numeroase așezări omenești.

Mai sărace în apă freatică sînt sectoarele în care sarmatianul este format din argile acoperite cu nisipuri meoțiene fine, îndeosebi la sud de linia care unește localitățile Codăești — Pungești. Din categoria acestor strate acvifere, în general puțin studiate, trebuie remarcate cele citate de I. G u g i u m a n (1959) la baza nisipurilor meoțiene din dealul Lohanului, a căror apă de bună calitate a fost în parte captată, asigurînd un debit de 4—5 l/s pentru alimentarea satului Arsura. Ele mai apar pe versanții dealurilor Drăslăvăț — Huși de unde se alimentează cu apă o parte a acestui oraș.

În partea de sud a județului, stratele acvifere din depozitele pliocene ale interfluviilor ocupă suprafețe reduse. Ele au favorizat apariția pe coasta dealurilor de aici a numeroase izvoare cu apă de bună calitate.

Debitele mici ale izvoarelor care provin din nisipurile meoțiene și daciene (în general sub 1 l/s) sînt depășite de cele ce provin din stratele levantine, dinspre sud, care în multe cazuri sînt

captate pentru alimentarea cu apă a centrelor populate, inclusiv orașul Bîrlad.

O altă categorie a apelor freatice sînt cele cantonate în depozitele deluviale, care au o mare răspîndire pe versanții văilor ce brăzdează teritoriul județului. În nord, materialul deluvial avînd un procent ridicat de argile conține cantități mici de apă, care sînt și de calitate foarte variată. În sudul județului, unde depozitele deluviale au un procent mai mare de nisipuri, stratele acvifere, al căror nivel hidrostatic nu depășește 5 m adîncime și prezintă mari fluctuații pe verticală, sînt ceva mai bogate. Apa este de calitate mai bună decît cea din nord, fiind folosită la alimentarea populației din numeroase sate.

O largă răspîndire au și stratele acvifere din depozitele aluvionare (de terase și de lunci) existente atît pe văile Prutului și Bîrladului, cît și în lungul afluenților lor. Aceste strate acvifere, înmagazinate în nisipuri fine pînă la grosiere și în pietrișuri cu particule argiloase și prăfoase, au în general debite mici, variînd între 0,1 și 1 l/s. Apa, avînd o mineralizare medie și chiar ridicată, este acceptabilă cînd provine din depozitele de terasă și mai puțin corespunzătoare cînd provine din luncile rîurilor.

Pe lîngă importanța apelor subterane la alimentarea așezărilor urbane și rurale, nu trebuie neglijată nici calitatea terapeutică a unora din izvoarele stratelor acvifere sarmatice. În această privință amintim izvoarele cu ape sulfato-bicarbonatate magneziano-sodice de la Dănești, cele sulfuroase bicarbonatate-sodice de la Pungești și îndeosebi izvoarele de la Drînceni-sat a căror apă cloruro-sodică bicarbonatată iodobromurată este de mult cunoscută etc.

Rețeaua hidrografică. Teritoriul județului Vaslui este drenat de două rîuri mai mari — Prutul și Bîrladul — cu obîrșia și vărsarea în afara limitelor județului. Acestor rîuri li se adaugă și o rețea hidrografică autohtonă, reprezentată de afluenții lor.

Bîrladul, izvorînd din preajma curmăturii de la Valea Ursului (370 m), străbate județul Vaslui desfășurîndu-și cursul

pe o lungime de 173 km, de la confluența cu pîriul Bozieni și pînă la aceea cu Pereschivul. Valea sa, cu aspect de uluc depresionar care se lărgeste spre sud, are caracter subsecvent în amunte de confluența cu Rebricea, ca și în avale de localitatea Crasna.

Din Podișul Central Moldovenesc, Bîrladul primește o seamă de afluenți, ca Fundătura, Dagîța, Sacovăț, Stavnic, Rebricea, Vaslui și Crasna, pe stînga, iar pe dreapta pe Buda și Racova. Lungimea acestor pîraie variază între 15 și 65 km.

În avale de confluența cu Crasna, de unde valea râului se orientează spre sud-vest, Bîrladul primește pe dreapta pîraiele ce vin din Colinele Tutovei, ca Horoiata, Simila, Valea Seacă, Tutova și Pereschivul, iar pe stînga pîraiele Albești, Idrici, Zorleni, Trestiana, Jeravăț, Hobana și Bîrzota, ale căror văi scurte (7—28 km) coboară dinspre Dealurile Fălciului și ale Covurluiului.

La limita de est a județului, Prutul își desfășoară cursul său pe o distanță de circa 160 km, de la est de satul Ghermănești, în nord, și pînă în amunte de confluența cu Elanul, în sud.

Primul afluent pe care-l primește Prutul pe teritoriul județului este pîriul Șopîrleni, care spre izvoare, la nord-vest de satul Arsura, a pătruns prin eroziunea regresivă a unui afluent mai mic în bazinul superior al Lohanului. Apele pîriului Șopîrleni nu ajung în albia râului Prut, ci într-un curs părăsit al acestuia numit „Pruteț”, astăzi intrat într-un canal al sistemului de hidroameliorații ce s-au executat de cîțiva ani aici. În același vechi „Pruteț” debușează și apele pîriului Gura Văii, care drenează printr-un mănunchi de artere hidrografice mici toată Depresiunea Huși. La fel și pîriul Sărata din avale.

Cel mai important tributar al Prutului de pe teritoriul județului Vaslui este pîriul Elan (70 km lungime), care își adună apele din depresiunea cu același nume, primind printre afluenții săi mai de seamă pe pîriul Floreni pe dreapta și pîriul Hulubăț — mai mult sec — pe stînga.

Lungimea totală a arterelor hidrografice care brăzdează județul Vaslui, exceptînd Prutul, este apreciată la 1 960 km, ceea ce dă o densitate medie de 0,37 km/km².

Densitatea rețelei hidrografice nu este uniform repartizată, cele mai mari valori (0,50—0,70 km/km²) existînd în partea nordică și central-vestică a județului (în bazinul superior al Vasluiului și spre izvoarele afluenților de pe dreapta Bîrladului), ca urmare a reliefului înalt (peste 400 m), a pantelor mari și a precipitațiilor mai abundente (500—600 mm). Valorile cele mai mici ale densității hidrografice (0,10—0,30 km/km²) sînt în partea de est și de sud-est a județului, unde relieful este mai scund și unde cad mai puține precipitații (400—500 mm anual).

Majoritatea arterelor hidrografice din județul Vaslui au scurgere semipermanentă. Chiar Bîrladul nu face excepție în cea mai mare parte a cursului său, unde în cel mai bun caz secarea se produce periodic cam din 3 în 3 ani.

Scurgerea permanentă, exceptînd Prutul, este caracteristică doar citorva sectoare din rețeaua hidrografică, unde alimentarea subterană este mai bogată. Între acestea amintim Bîrladul în avale de confluența cu Hobana, apoi Jeravățul, Hobana, Bîrzota, Elanul inferior ș.a.

Creșterea continuă a consumului de apă în diverse sectoare ale economiei județului impune cunoașterea complexă, cantitativă și calitativă, a rezervelor pe care le au apele de suprafață. Arterele hidrografice din județul Vaslui se alimentează în principal din surse superficiale (apă provenită din ploi și zăpezi), care contribuie cu 75—85 % la formarea scurgerii în partea vestică și cu peste 85 % în est, în bazinul Prutului. Valoarea medie a indicelui de alimentare din zăpezi variază între 35 % în vest și 50 % în est.

Alimentarea subterană este redusă, participînd doar cu 15—25 % la scurgerea anuală a arterelor hidrografice din bazinul Bîrladului și cu mai puțin de 15 % la arterele hidrografice afluate Prutului. Ca atare, cel mai răspîdit mod de alimentare a arterelor hidrografice din județul Vaslui este cel pluvial moderat și subteran moderat, caracterizat printr-o perioadă de ape mari în lunile februarie-martie, după topirea zăpezii, o serie de viituri în lunile mai-iunie, după care urmează o perioadă de ape mici, relativ stabile pînă la sfîrșitul toamnei. Numai în partea estică arterele hidrografice afluate Prutului

au o alimentare de tip pluvio-nival și subteran moderat, cu ape mari în lunile martie-aprilie și cu viituri în lunile mai-iunie și chiar iulie-august.

Scurgerea medie anuală variază de la un sector la altul, în funcție de caracteristicile litologice și geomorfologice ale teritoriului, de cantitatea precipitațiilor, ca și de mărimea suprafeții bazinului hidrografic.

Astfel, în cursul superior al Bîrladului (la Negrești) se înregistrează $0,92 \text{ m}^3/\text{s}$, iar la Bîrlad cantitatea de apă scursă este de $3,75 \text{ m}^3/\text{s}$. Dintre afluenții săi, cel mai mare aport îl are Vasluiul ($0,72 \text{ m}^3/\text{s}$ la Moara Domnească) și Tutova ($0,64 \text{ m}^3/\text{s}$ la Pogonești), care izvorăsc din zone cu precipitații mai bogate. Celelalte pîraie au debite reduse (Elanul la Murgeni $0,42 \text{ m}^3/\text{s}$, Crasna la Cordeni $0,27 \text{ m}^3/\text{s}$).

O cantitate apreciabilă de apă se scurge pe Prut ($82,1 \text{ m}^3/\text{s}$ la Leova), dar fiind riu de graniță are regim special de cunoaștere și utilizare.

Ca debit specific ($1/\text{s}/\text{km}^2$), scurgerea medie anuală are valori cuprinse între 1 și $2 \text{ l}/\text{s}/\text{km}^2$ pentru pîraiele care drenează regiunile înalte din cursul superior al Tutovei și pentru cele care coboară din Podișul Central Moldovenesc, ca și pentru zona cuprinsă între Crasna, Idrici și afluenții de pe dreapta Elanului (Bîrladul la Negrești $1,13 \text{ l}/\text{s}/\text{km}^2$, Vasluiul la Moara Domnească $1,45 \text{ l}/\text{s}/\text{km}^2$, Tutova la Rădeni $1,39 \text{ l}/\text{s}/\text{km}^2$). În cea mai mare parte a județului Vaslui, valorile scurgerii specifice sînt însă sub $1 \text{ l}/\text{s}/\text{km}^2$, din cauza cantității reduse de precipitații și a pierderii mari prin evapotranspirație.

De la an la an, debitele medii variază foarte mult, în raport cu variația cantitativă a elementelor climatice.

Analizînd, de pildă, scurgerea pe râul Bîrlad, se constată că într-un an mediu acesta transportă prin dreptul postului hidrometric Bîrlad 118 mil. m^3 apă; în anii ploioși însă (1966 sau 1969), volumul de apă scurs pe Bîrlad a fost de 221 mil. m^3 și, respectiv, 514 mil. m^3 , în timp ce în 1954 scurgerea pe riu în dreptul acestui oraș a fost doar de 33 milioane m^3 de apă.

De mare importanță pentru gospodărirea judicioasă a apei este cunoașterea variației scurgerii în timpul anului, ca rezultat al aportului diferit pe care îl au principalele surse de

alimentare, influențate la rîndul lor de variația factorilor climatici.

În județul Vaslui, debitele medii lunare maxime se produc frecvent în martie (33 % pe Vaslui, la Moara Domnească, 44 % pe Bîrlad, în dreptul orașului Bîrlad). Excepție fac piraiele din partea de nord-vest a județului unde, datorită topirii mai tîrzii a zăpezilor, scurgerea medie lunară cea mai ridicată se înregistrează în aprilie (36 % din cazuri pe Bîrlad la Negrești).

Debitul mediu din luna martie sau, respectiv, aprilie este de două sau de trei ori mai mare decît debitul mediu multi-anual și reprezintă 22—26 % din volumul scurgerii anuale.

Scurgerea medie lunară cea mai redusă se produce frecvent la sfîrșitul verii sau la începutul toamnei; pe Vaslui (la Moara Domnească) sau pe Bîrlad (la Negrești), debitele minime sînt în octombrie (2,76 % și, respectiv, 2,20 % din volumul anual de apă). Mai spre sud, datorită temperaturilor mai mari și pierderii sporite prin evapotranspirație, scurgerea lunară cea mai redusă se înregistrează mai timpuriu toamna (în septembrie).

În ceea ce privește variațiile sezoniere, se constată că la toate arterele hidrografice din județul Vaslui cea mai mare cantitate de apă se scurge primăvara (martie-mai), depășind în general 50 % din volumul anual (Bîrladul la Negrești 54 %, iar la Bîrlad 51 %, Vasluiul la Moara Domnească 46,8 %).

Anotimpul cu cea mai mică scurgere este toamna (7—10 % și chiar mai puțin din volumul anual). Aceste valori cresc însă puțin spre regiunea înaltă din nord, nord-vest și vest.

În timpul verii, scurgerea are valori ceva mai mari în nord și mai reduse în sud, unde indicele de ariditate este mai ridicat (19,5 % din scurgerea anuală la Negrești, 18,8 % la Bîrlad; 19,8 % pe Vaslui la Moara Domnească și în jur de 15 % pe Elan, la Murgeni).

Iarna, deși înghețul reduce alimentarea superficială, cantitatea de apă scursă sporește, ajungînd în medie la 20—25 % din totalul anual.

Scurgerea maximă a rîurilor din județul Vaslui este mai ales de proveniență pluvială (76 %) sau mixtă, ploi și zăpezi (24 %).

Apele mari și viiturile se pot produce în orice perioadă a anului, fără însă a fi simultane în toate bazinele hidrografice. De pildă, în 1966, scurgerea maximă lunară s-a produs pe Bîrladul superior în aprilie, pe Tutova în iulie, iar în februarie pe cursul mijlociu al Bîrladului, pe râul Vaslui și pe Elan.

Cele mai mari debite din întreaga perioadă de observații s-au înregistrat cu ocazia ploilor din iulie 1969 (Bîrladul 301 m³/s la Negrești și 380 m³/s la Bîrlad; Vasluiul 135 m³/s la Moara Domnească, Tutova 87,8 m³/s la Rădeni). Pe Tutova inferioară, la Pogonești, debitul maxim multianual s-a produs tot în 1969, dar în martie (91,5 m³/s), provenind din topirea zăpezilor și din apa ploilor.

Dat fiind caracterul torențial al scurgerii, pantele mici ale râurilor—ca de exemplu pe Bîrlad în avale de Vaslui — apele ies frecvent din matcă fie primăvara după topirea bruscă a zăpezii, fie vara și toamana după ploile torențiale, inundînd sute de hectare, periclitînd căile de comunicație și unele așezări omenești. Pe Bîrlad, inundațiile încep să se producă chiar din cursul superior, apele acoperind șesul pe o lățime de 200—300 m. Între satele Voinești și Crasna albia majoră este acoperită de ape aproape în fiecare an. Inundațiile iau amploare în avale de Crasna și îndeosebi la confluența cu Tutova, unde apele revărsate acoperă șesul pe o lățime de 2 km. Din această cauză, pentru apărarea orașului Bîrlad, s-au luat o serie de măsuri de regularizare și indiguire a râului.

Inundații se produc de asemenea și pe afluenții Bîrladului : Sacovăț, Rebricea, Vaslui, Crasna, Racova, Simila și Tutova. Fenomenul este prezent și la o parte din afluenții Prutului, ca de pildă pe Elan în avale de confluența cu pîriul Barboși și pe Sărata în avale de confluența cu pîriul Șchiopeni.

Dintre anii în care s-au produs inundații de proporții mai mari amintim : 1932, 1933, 1937, 1940, 1955, 1963, 1965, 1969, 1970, 1971 și 1972.

Scurgerea minimă a arterelor hidrografice din județul Vaslui se produce atît în timpul iernii, datorită înghețului și micșorării aportului de apă de suprafață, cît și în perioada de vară-toamnă (mai frecvent în luna august), cînd cantitatea mică de precipitații nu compensează consumul mare al evapo-

transpirației. În aceste perioade, alimentarea se face în principal din sursele subterane și de aceea în funcție de abundența și volumul strzelor acvifere, ca și de modul de drenare al acestora depinde caracterul scurgerii rîurilor (permanent, semi-permanent sau intermitent).

Debitul mediu lunar minim cu asigurarea de 95 % are valori sub 0,1 l/s/km² la arterele hidrografice din partea de est a județului și de 0,1—0,2 l/s/km² la cele din vest.

O fază importantă din punct de vedere economic în scurgerea minimă a unui mare număr din arterele hidrografice ale județului Vaslui este fenomenul de secare. La aceasta contribuie atît condițiile climatice, cît și cele geologice, respectiv prezența pe suprafețe întinse a depozitelor pliocene permeabile (nisipuri), care favorizează infiltrarea apei din ploii și zăpezi. În categoria pîraielor care seacă în fiecare an amintim: Stăvnicul, Vaslui, Racova, Simila, parte din afluenții Săratei ș.a. Dealtfel, pe majoritatea pîraielor din județul Vaslui secarea se produce, cel puțin în unele sectoare, în anii cu secete prelungite. Chiar Bîrladul în cursul superior și mijlociu (pînă aproape de orașul Bîrlad) intră în categoria arterelor hidrografice cu scurgere semipermanentă.

Scurgerea minimă din perioada caldă a anului creează dificultăți atît în ceea ce privește consumul de apă pentru nevoile gospodărești ale județului, cît și la evacuarea deversărilor menajere și industriale urbane, prin aceasta mărind gradul de poluare a apelor de aici.

Turbiditatea depășește în numeroase cazuri media anuală de 1 000 g/m³ (Bîrladul la Negrești 3 200 g/m³ și la Bîrlad 1 960 g/m³). Valori mai reduse se întîlnesc în bazinul Tutovei (940 g/m³ la Pogonești), al Crasnei (800 g/m³ la Cordeni) și al Elanului.

Debitul solid, ca și cel lichid crește proporțional cu suprafața bazinelor hidrografice. Astfel, pe Bîrlad, mediile multi-aniuale au valori de 3 kg/s la Negrești și 7,6 kg/s în dreptul orașului Bîrlad; Crasna transportă la Cordeni 0,200 kg/s aluviuni în suspensie, iar Tutova, la Pogonești, 0,600 kg/s.

Scurgerea medie specifică a aluviunilor prezintă de asemenea valori care variază în jur de 0,5 t/ha/an în partea estică (bazinul hidrografic al Prutului), între 0,5 și 1 t/ha/an în partea

centrală și între 1 și 5 t/ha/an în partea sud-vestică a județului, în avale de confluența Bîrladului cu Tutova.

Data medie de producere a *înghețului* apelor este la sfîrșitul lunii noiembrie — începutul lunii decembrie (27.XI. pe Bîrlad, la Băcești, și 3.XII. pe Elan, la Murgeni).

Cele mai timpurii apariții ale formațiunilor de gheață s-au produs între 1 și 7 noiembrie, iar cele mai târzii între 14 și 17 ianuarie.

După 10—20 de zile, în medie, de la apariția înghețului se formează podul de gheață, care este prezent în fiecare lună de iarnă pe majoritatea râurilor și pîraielor din județul Vaslui. Frecvența este mai redusă în estul și sud-estul teritoriului (81 % din ani pe Elan și 93,8 % din ani pe Bîrlad, la Bîrlad). El se menține în medie 47 de zile pe Bîrlad, la Vaslui, și 59 de zile pe Elan, la Murgeni.

Durata maximă a podului de gheață a fost de 115 zile.

La începutul primăverii, pe măsură ce bilanțul radiativ devine pozitiv, iar acțiunea mecanică a apei de scurgere crește, prin mărirea debitului și ridicarea nivelului, se produce distrugerea podului de gheață. Dispariția acestuia are loc, în medie, în ultima decadă a lunii februarie în est și sud-est și în prima decadă a lunii martie în vest și nord-vest. Sloiurile care se formează după ruperea podului de gheață se mențin în medie 4—11 zile. Durata medie a formațiunilor de gheață este de 70—85 de zile, dar în unii ani poate ajunge pînă la 120—140 de zile.

Dispariția completă a gheții de pe râuri și pîraie are loc în medie în decada a doua a lunii martie, în general data aceasta întîrziind în raport cu creșterea altitudinii reliefului.

Cele mai târzii date de dispariție a formațiunilor de gheață de pe arterele hidrografice de aici s-au înregistrat în iarna 1963—1964 (28.III pe Bîrlad, la Vaslui, și 1.IV pe Crasna, la Mînjești).

Caracteristicile hidrochimice ale arterelor hidrografice din județul Vaslui indică un conținut apreciabil de săruri, media anuală oscilînd între 700 și 900 mg/l.

Valorile cresc de la NNV spre SSE, pe măsură ce altitudinea reliefului scade și indicele de ariditate crește. În timpul

anului, mineralizarea minimă se înregistrează primăvara, după topirea zăpezilor, și vara, după ploile torențiale (236 mg/l, pe Vaslui, la Moara Domnească, și 348 mg/l, pe Bîrlad, la Negrești), iar cea maximă se produce în perioada apelor mici de vară-toamnă, sau iarna, cînd alimentarea se face mai mult din apele subterane (1 679 mg/l, pe Bîrlad, la Vaslui, la 28.XII.1967 și 1 412 mg/l, pe pîriul Vaslui, la Moara Domnească, la 20.XII.1968).

Duritatea apei variază în paralel cu mineralizarea, valorile ei medii fiind cuprinse, în cea mai mare parte, între 16,8 grade germane în nord și vest și peste 25,2 grade germane în sud și est. La ape mici, duritatea ajunge pînă la 48,2 grade germane pe Bîrlad, la postul hidrometric Negrești, și 43,7 grade germane la Vaslui ori 32,4 grade germane pe Elan, la Murgeni.

Majoritatea arterelor hidrografice se încadrează în clasa apelor bicarbonatate, grupa mixtă, cu predominarea calciului, magneziului sau natriului, în funcție de mineralizare și de condițiile locale.

Ținînd seama de faptul că afară de riul Prut toate celelalte artere hidrografice din județul Vaslui au debit mic, scurge-re intermitentă, aluviuni multe, mineralizare și duritate mare, reiese că pentru alimentarea cu apă a centrelor populate și a dezvoltării culturilor irigate este necesar a se face apel și mai mult la sursele acvatice existente în adîncime, ca și la cele două riuri cu debit permanent și sigur — Siretul în vest și Prutul în est —, lucru care a și început a fi realizat.

Lacurile. În cuprinsul județului Vaslui se află un număr însemnat de lacuri formate fie în mod natural, fie mai ales de om.

Lacurile naturale sînt puține la număr. Mai importante sînt cele din lunca Prutului, intrate deja în sistematizarea rețelei de hidroameliorații de aici (lacurile Grosu, Ulmu, Broscăria, Hîrșetei).

Cele mai multe lacuri din județul Vaslui au fost și sînt construite de om, prin bararea văilor constituindu-se adesea adevărate salbe de lacuri, numite aici *iazuri*. Dintre acestea

sînt în funcțiune 44, cărora li se adaugă cîteva eleștee și pepiniere piscicole.

Suprafața productivă este de circa 800 ha, iar volumul de apă acumulată anual de peste 21 milioane m³.

Iazuri mai mari sînt pe valea Buda, pe Valea Seacă, pe Simila, cele de la Gugęști, din bazinul mijlociu al Crasnei, de lîngă Negrești și de la Șuletea. Pe Racova, în dreptul satului Pușcași, a intrat recent în funcțiune cel mai mare iaz din județul Vaslui, care împreună cu cel care se construiește pe valea pîriului Vaslui în amunte de satul Solești vor asigura apa potabilă și industrială necesară orașului Vaslui, contribuind în același timp și la regularizarea scurgerii rîului Bîrlad.

Refacerea iazurilor de pe vechile vetre și construirea altora noi vor contribui nu numai la regularizarea scurgerii apelor din bazinul rîului Bîrlad, care la viituri produc pagube însemnate în agricultură și transporturi, dar va da puțință dezvoltării și culturilor irigate, mai mult ca pînă acum, ca și creșterii producției piscicole.

VEGETAȚIA, FAUNA, SOLURILE

Vegetația. Sub aspect fitogeografic, pe teritoriul județului Vaslui se interferează elementele central-europene, specifice pădurilor, cu cele est-europene, specifice stepelor și silvostepelor continentale.

Dacă în trecut influențele climatice central-europene favorabile dezvoltării pădurilor de gorunete-făgete erau dominante pe cea mai mare întindere a județului, în ultimele secole, datorită unui proces de ușoară aridizare naturală a climei, accentuat și de intervenția omului, a avut loc o înaintare

spre vestul și nord-vestul județului a domeniului continental est-european, pădurea cedind parțial locul stepei și silvostepii.

În etapa actuală, pe teritoriul județului Vaslui distingem două mari zone de vegetație : una de *păduri de foioase*, în vestul și nord-vestul teritoriului, și alta de *stepă* și *silvostepă*, în est și în sud-est (fig. 18).

1. *Zona de pădure* ocupă, așa cum am menționat, partea vestică și nord-vestică a județului, unde înălțimea reliefului depășește obișnuit 300 m altitudine absolută. Un areal mai redus al acestei zone se află și în partea estică și sud-estică, între Bîrlad și Prut, pe culmile mai înalte ale dealurilor Crasnei și Fălciului.

Extinderea culturilor agricole și pomi-viticole a creat discontinuități în aria pădurilor, care pe alocuri au rămas sub forma unor fișii ce acoperă cu precădere culmile dealurilor și partea superioară a versanților. Numai în sectorul nord-vestic al județului pădurile coboară mult, îndeosebi pe versanții cu expoziție nordică și nord-vestică, formînd codri întinși, ca cei de la Rafaila, Obîrșeni, Florești, Bogdănești etc., ori spre izvoarele Crasnei, în nord-est.

În zona pădurii, variația compoziției floristice impune delimitarea a două subzone, care se întrepătrund pe un spațiu destul de larg.

a) *Subzona de gorun-fag*, în partea cea mai de nord-vest a județului, unde influențele climatice sînt mai pregnant central-europene, iar relieful mai înalt. În această subzonă se întîlnesc frecvent următoarele esențe : gorunul (*Quercus petraea*), fagul (*Fagus silvatica*), carpenul (*Carpinus betulus*), fiecare din ele putînd ajunge pe alocuri dominante sau chiar să formeze masive pure. Obișnuit, însă, ele sînt însoțite de paltin (*Acer pseudoplatanus*), arțar (*Acer platanoides*), frasin (*Fraxinus excelsior*), ulm (*Ulmus montana*), tei (*Tilia tomentosa*, *T. cordata*) etc.

Pădurea fiind masivă, arbuștii și vegetația ierboasă au o dezvoltare redusă. Dintre arbuști, o participare mai frecventă o are alunul (*Corylus avellana*), sîngerul (*Cornus sanguinea*), voniceriul (*Evonymus europaeus*) ș.a.

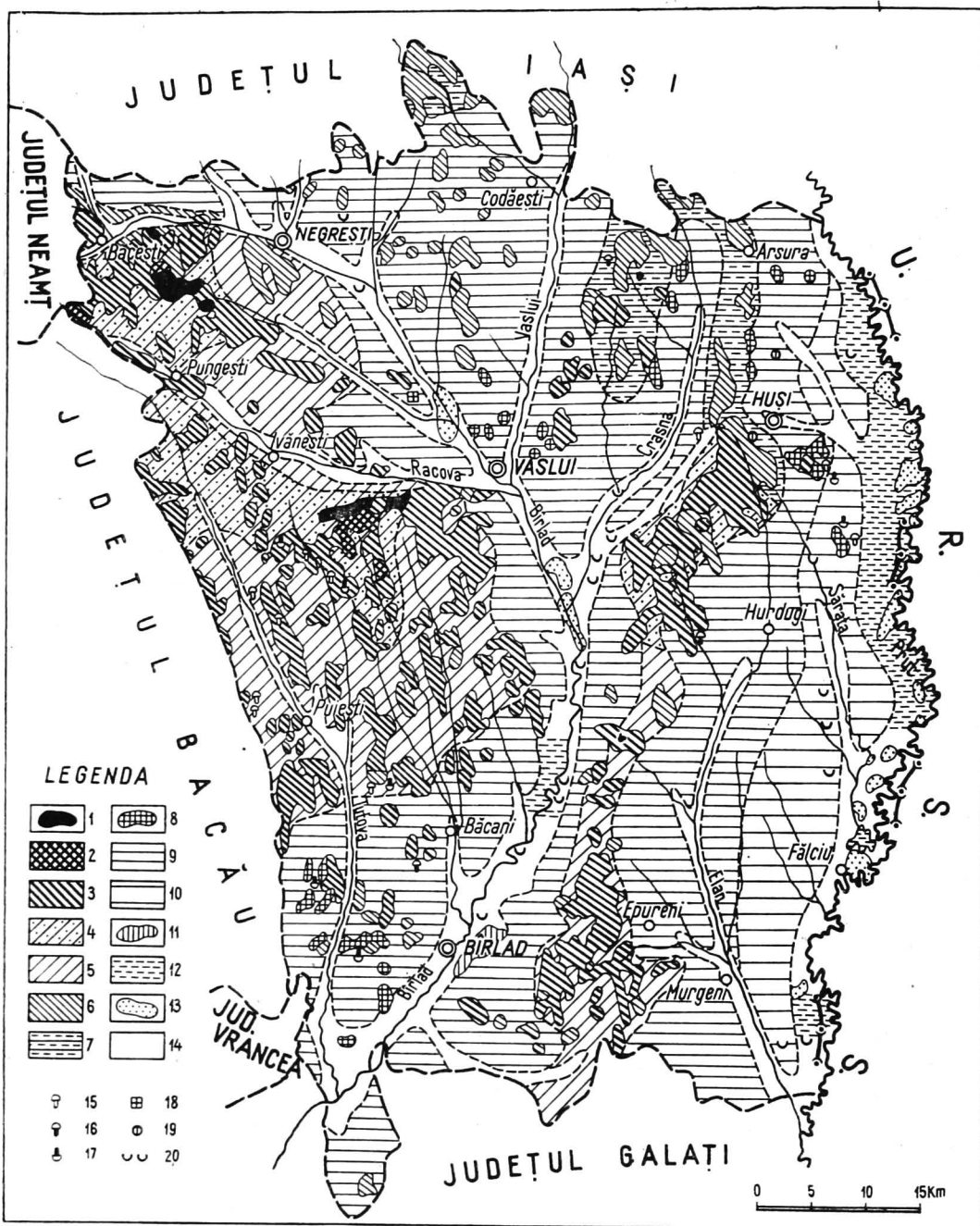

Fig. 18. — Harta vegetației (după Harta geobotanică a României).

1, Păduri de fag; 2, alternanță de păduri de fag (*Fagus sylvatica*) cu păduri de gorun (*Quercus petraea*); 3, păduri de gorun; 4, terenuri agricole și pașiști secundare, pe locul pădurilor de fag și al pădurilor amestecate de fag și gorun; 5, terenuri agricole pe locul pădurilor de gorun; 6, păduri de stejar (*Quercus robur*); 7, terenuri agricole pe locul pădurilor de stejar; 8, păduri de stejar pufos (*Quercus pubescens*); 9, terenuri agricole și pașiști silvostepice; 10, terenuri agricole și pașiști stepice; 11, păduri de salcîm (plantații); 12, vegetație de zone mlăștinoase; 13, păduri de luncă (plop, salcie, stejar); 14, terenuri agricole și pașiști de luncă; 15, *Quercus pedunculiflora* (C.Koch); 16, *Quercus pubescens* (Wild.); 17, *Quercus virgiliana* (Ten.); 18, *Echinops nana* M.B.; 19, *Continus cogyria* (L) Scop.; 20, vegetație halofilă continentală.

b) Subzona de gorun-stejar corespunde teritoriului cu relief de altitudine mijlocie — de 250—300 m, uneori coborînd și mai jos, acolo unde versanții sînt umbriți — și este reprezentată prin două areale mai importante: unul în partea centrală a Colinelor Tutovei — ca o continuare spre sud-est a zonei anterioare — și altul pe dealurile Crasnei, Hușului și Fălciului, sub forma unei fișii înguste.

În cuprinsul acestei subzone, pădurile sînt limitate aproape exclusiv la culmile dealurilor și apar ca păduri puternic amestecate (șleauri), în cuprinsul cărora, pe lângă gorun — care este dominant pe înălțimi — și stejar (*Quercus robur*) — în părțile mai joase — se întîlnesc mult jugastrul (*Acer campestre*), arțarul, glădișul (*Acer tataricum*), teiul și ulmul de cîmp (*Ulmus campestris*).

În părțile mai înalte sau mai umbrite apar sporadic și carpenul, paltinul ori fagul, veniți din subzona anterioară, iar în părțile mai joase și mai însorite din partea de sud-est a județului în componența pădurilor intră și specii de stejari termofili, ca stejarul pufos (*Quercus pubescens*, *Q. virgiliana*) și stejarul brumăriu (*Quercus pedunculiflora*).

Pădurile din această subzonă sînt mai luminoase și au poieni, astfel încît stratul arbuștilor și vegetația ierboasă sînt mai bine reprezentate. Între arbuști, mai des se întîlnește alunul, voniceriul, lemnul rîios (*Evonymus verrucosa*), lemnul cîinesc (*Ligustrum vulgare*), cornul (*Cornus mas*), singerul, dîrmozul (*Viburnum lantana*), călinul (*Viburnum opulus*), clocotișul (*Staphylea pinnata*), mărul pădureț (*Malus silvestris*), părul sălbatic (*Pyrus communis*), măceșul (*Rosa canina*), păducelul (*Crataegus monogyna*), porumbarul (*Prunus spinosa*), scumpia (*Rhus cotinus*) ș.a., iar dintre plantele ierboase care cresc aici menționăm ca mai caracteristice: dintre graminee firuța de pădure (*Poa nemoralis*), obsiga de pădure (*Brachypodium silvaticum*), mărghica (*Melica uniflora*), iar dintre dicotiledonate mărghelușa (*Lithospermum purpureo-coeruleum*), linteă sălbatecă (*Lathyrus niger*, *L. vernus*), turița mare (*Agrimonia eupatoria*), umbra iepurelui (*Asparagus officinalis*, *A. tenuifolius*), năprasnica (*Geranium robertianum*), fragii (*Fragaria vesca*), curpenul de pădure (*Clematis vitalba*), laptele cîinelui (*Euphorbia amygd-*

loides), pochivnicul (*Asarum europaeum*), iedera (*Hedera helix*), vinarița (*Asperula odorata*), viorica (*Scilla bifolia*), toporașul (*Viola odorata*), lăcrămioarele (*Convallaria majalis*), brebeneii (*Corydalis solida*), mierea ursului (*Pulmonaria officinalis*), pecetea lui Solomon (*Polygonatum latifolium*) etc.

2. *Zona de stepă și silvostepă* este răspîndită în estul și sud-estul județului, pe teritoriul cu relief mai jos de 250 m.

Și aici se pot distinge două subzone: de silvostepă și de stepă.

a) *Subzona silvostepii* are cea mai mare extindere, ocupînd o mare parte din bazinul Bîrladului și dealurile cu relief ceva mai înalt dinspre valea Prutului, cele două areale fiind separate între ele de fișia de păduri de pe dealurile Crasnei, Hușului și Fălciului.

Caracteristic silvostepii de aici este prezența peticelor răzlete de pădure pe fondul ierbos xeromezofit. Este vorba de pădurici de amestec, intens poienite, adesea brăcuite și ruderalizate de om și de animale, formate îndeosebi din stejar, stejar pufos, stejar brumăriu, tei, jugastru, ulm, la care se adaugă un mare număr de arbuști și de elemente din vegetația ierboasă.

Pajiștile primare au fost aproape complet înlocuite de culturi, iar acolo unde aceste pajiști se mai păstrează — pe terenurile improprii pentru agricultură — au fost intens degradate și ruderalizate prin pășunat intens, încît astăzi cu greu mai poate fi reconstituită compoziția lor inițială. Remarcăm totuși prezența aici a păiușului (*Festuca vallesiaca*, *F. pratensis*), coliliei (*Stipa capillata*, *S. joannis*) și a pirului (*Agropyron cristatum*) etc., iar pe imașurile mai erodate și mai intens pășunate, prezența bārboasei (*Andropogon ischaemum*) și a firuței (*Poa bulbosa*, *P. pratensis*). Aceste graminee împreună cu cîteva specii de leguminoase, ca lucerna sălbatică (*Medicago falcata*, *M. sativa*, *M. lupulina*), trifoiul sălbatic (*Trifolium pratense*, *T. arvense*, *T. campestre*, *T. medium*), ghizdeiul (*Lotus corniculatus*), sulfina (*Melilotus officinalis*), sparceta (*Onobrychis viciaefolia*), mazărichea (*Vicia sativa*, *V. cracea*) ș.a., sînt cele mai valoroase din punct de vedere furajer. Însă, abundența speciilor din alte genuri și familii (crucifere, composee,

labiate, boraginacee, cariofilacee, scrofulariacee, umbelifere), din care multe sînt buruieni sau plante toxice, reduce mult din calitatea pajiștilor.

Între plantele ruderaie (buruieni) care invadează pășunile, mai comune sînt: troscotul (*Polygonum aviculare*), știrița (*Amaranthus retroflexus*), urda vacii (*Lepidium ruderaie*), peli-nița (*Artemisia austriaca*), holera (*Xanthium spinosum*), scaietele (*Xanthium strumarium*), scaiul de cîmp (*Eryngium campestre*), ciulinul (*Carduus nutans*), pălămida (*Cirsium arvense*), iarba șarpelui (*Echium vulgare*), laptele ciinelui (*Euphorbia* sp.) etc.

Pe locurile necultivate (pirloage) se dezvoltă pajiști secundare cu firuță, pir gros (*Cynodon dactylon*), păiuș, mohor (*Setaria viridis*, *S. glauca*), volbură (*Convolvulus arvensis*), muștar sălbatic (*Sinapis arvensis*), pălămidă, neghină (*Agrostemma githago*) și multe alte plante ruderaie.

b) S u b z o n a s t e p e i se întinde în partea estică a județului, formînd o fișie continuă pe dreapta văii Prutului, cu pătrunderi largi pe văile Hușului, Săratei, Elanului și Horincii. Ea se suprapune reliefului de dealuri joase și de terase și corespunde maximului de continentalism climatic — cu precipitațiile cele mai reduse (în jur de 400—450 mm anual) și cu temperaturile medii anuale cele mai ridicate (9,5—10°C).

Pajiștile de stepă primară nu se mai păstrează decît pe porțiuni reduse, iar compoziția lor floristică este aproape asemănătoare cu a celor de silvostepă. Vegetația lemnoasă este reprezentată doar prin pîlcuri sau tufișuri de arbuști spinoși, ca: porumbarul, măceșul, păducelul, migdalul pitic (*Amygdalus nana*), caragana (*Caragana mollis*) etc.

Vegetația intrazonală este reprezentată prin vegetația șesurilor, a luncilor și a bălților de pe văile rîurilor Birlad și Prut și a afluenților acestora.

Plantele ierboase ocupă suprafețele cele mai întinse și, datorită condițiilor variate de microrelief și apelor freatice, ele se grupează în asociații mezofite (pe scruntare, pe grinduri și pe șesuri), higrofite (în locurile mai joase și cu înmlăștiniri frecvente), hidrofite (în zonele cu bălți) și halofite (pe terenurile sărăturoase).

Șesurile și mari părți din lunci sînt acoperite cu asociații de plante mezofite, ca : iarba cîmpului (*Agrostis alba*), păiuș (*Deschampsia caespitosa*), coada vulpii (*Alopecurus pratensis*), firuță, pir, zîzanie (*Lolium perenne*) ș.a.

Plantele higrofite și hidrofite cresc mai mult în lunca și bălțile Prutului și mai puțin în lunca Bîrladului și a Crasnei, ori în cîteva locuri de pe văile pîraielor Rebricea, Racova, Vaslui, Lohan, Idrici, Simila, Tutova, Pereschiv, Elan, Horincea etc.

În aceste asociații vegetale se întîlnesc frecvent : rogoz (*Carex* sp.), papură (*Typha latifolia*), stof (*Phragmites communis*), pipirig (*Scirpus lacustris*), mana apei (*Glyceria aquatica*, *G. fluitans*), săgeata apei (*Sagittaria sagittifolia*), limbaria (*Alisma plantago*), lintița (*Lemna trisulea*, *L. minor*), broscărița (*Potamogeton natans*), diverse alge etc.

Valoarea furajeră a vegetației de mlaștină și de bălți este foarte redusă și de aceea asanarea acestor teritorii este imediat necesară.

Tot pe văile celor două rîuri (Prut și Bîrlad), ca și pe unii afluenți ai acestora (pe Crasna inferioară, pe Simila și pe Elan ori Sărata), acolo unde sînt terenuri sărăturoase, crește o vegetație halofilă și hidrohalofilă de asemenea cu valoare furajeră slabă.

În lunci există și o vegetație lemnoasă, reprezentată prin plop (*Populus alba* și *Populus nigra*), salcie (*Salix fragilis*), arin negru (*Alnus glutinosa*), grupată în păduri și crînguri sau ca indivizi izolați. Pe lîngă aceste esențe moi mai există stejar, ulm, glădiș, etc.

De subliniat este și faptul că peste tot în cuprinsul județului Vaslui cresc și plante cu calități medicinale, care reprezintă circa 30 % din componentele învelișului vegetal al teritoriului județului.

Dintre acestea, unele sînt foarte numeroase, ca : teiul alb, măceșul, păducelul, pojarnița (*Hypericum perforatum*), sovîrvul (*Origanum vulgare*), pecetea lui Solomon, coada șoricelului (*Achillea setacea*), cicoarea (*Cichorium ihybus*), spînzul (*Helleborus purpureus*), dobița (*Genista tinctoria*) ș.a., și constituie o importantă sursă de venituri pentru populație.

De asemenea, o răspîndire apreciabilă au și plantele melifere, cum sînt teiul, salcîmul, cireșul sălbatic, ca și florile de cîmp, plantele agricole și pomii fructiferi, care contribuie la dezvoltarea intensă a apiculturii din localitățile situate în preajma pădurilor cu poieni și finețe, a culturilor de floarea-soarelui etc.

Pe lângă plantele utile omului și animalelor, pe teritoriul județului crește însă și un număr apreciabil de plante toxice (peste 250 de specii) pentru animale, cum sînt mana apelor, piciorul cocoșului (*Ranunculus sceleratus*), muștarul sălbatic (*Sinapis arvensis*), poirul (*Cynanchum vincetoxicum*), cucuta (*Conium maculatum*), ciumafaiul (*Datura stramonium*), măsă-larița (*Hyoscyamus niger*), zîrna (*Solanum nigrum*), mătrăguna (*Atropa belladonna*), mărul lupului (*Aristolochia clematitis*), ploșnicarul (*Ceratocephalus orthoceras*), laptele cîinelui (*Euphorbia stepposa*), ș.a.

Intoxicarea, uneori în masă, a animalelor domestice aduce pagube serioase fondului zootehnic al județului. De aceea se impune luarea din timp a măsurilor de depistare și distrugere a acestor plante, care devin foarte periculoase mai ales în perioadele de secetă, cînd animalele sînt nevoite să pască și astfel de plante.

Fauna. În spațiul geografic al județului Vaslui distingem trei biotopuri preferențiale pentru fauna terestră : *a pădurilor de foioase, a silvostepii și stepei și a luncilor.*

În fiecare din aceste biotopuri domină în primul rînd mamiferele și păsările, apoi reptilele, amfibiile, insectele etc.

1. **Fauna pădurilor de foioase** era mult mai abundentă în trecut, cînd nu era așa mult vînată de om. În prezent, din cauza mării densități de populație de aici și a reducerii suprafeței ocupată cu păduri, fauna este mult stînjinită în înmulțirea și răspîndirea ei.

Dintre mamifere, mai comune sînt : lupul (*Canis lupus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), mistrețul (*Sus scrofa*), căprioara (*Capreolus capreolus*), iepurele (*Lepus europaeus*), veverița (*Sciurus vulgaris*), pișul (*Glis glis*), bursucul (*Meles meles*), jderul (*Martes martes*), dihorul (*Putorius putorius*), pisica sălbatică (*Felis*

silvestris), diverși șoareci de pădure etc. În ultimul timp a fost colonizat în pădurile de la nord de satul Viișoara și de pe dealul Dobrina (Huși) cerbul lopătar (*Dama dama*).

Păsările cele mai des întâlnite sînt coțofana (*Pica pica*), grangurul (*Oriolus oriolus*), dumvrăveanca (*Coracias garrula*), botgrosul (*Coccothraustes coccothraustes*), gaița (*Garrulus glandarius*), cinteza (*Fringilla coelebs*), pițigoiul (*Parus caudatus*), mierla (*Turdus merula*), sturzul (*Turdus philomelos*), ciocăni-toarea (*Picus viridis*), codobatura (*Motacilla alba*), privighetoarea (*Luscinia luscinia*), măcăleandru (*Erithacus rubecula*), turturica (*Streptopelia turtur*), cucul (*Cuculus canorus*), pupăza (*Upupa epops*), porumbelul gulerat (*Columba palumbus*), porumbelul de scorbură (*Columba oenas*), guguștiucul (*Streptopelia decaocto*), corbul (*Corvus corax*), cioara (*Corvus corone*, *C. frugilegus*), stăncuța (*Corvus monedula*), iar dintre răpitoare hurezul (*Strix alupo*), cucuveaua (*Athene noctua*), bufnița (*Bubo bubo*), uliul găinilor (*Accipiter gentilis*), uliul păsărelelor (*Accipiter nisus*).

Reptilele sînt mai puțin răspîndite, mai reprezentative fiind șopîrla (*Lacerta agilis*), gușterul (*Lacerta viridis*), șarpele de pădure (*Coluber longissimus*), iar dintre amfibii broasca comună (*Rana temporaria*), broasca rîioasă (*Bufo bufo*), brotăcelul (*Hyla arborea*), salamandra (*Salamandra salamandra*) și diverși tritoni.

Lumea insectelor este numeroasă și variată, atît în etajul arborescent, cît și mai ales în frunzarul pădurilor. Coleopterele (cărăbușii), lepidopterele (fluturii), cinipidele etc., împreună cu multe alte nevertebrate (viermi, miriapode, moluște) își găsesc aici mediul favorabil de dezvoltare. Multe din ele sînt dăunătoare, provocînd pagube însemnate diferitelor esențe forestiere, de unde necesitatea combaterii lor.

2. Fauna de stepă și silvostepă este mai săracă și mai puțin variată, unele specii fiind complet dispărute (dropia, spurcaciul) sau pe cale de dispariție, datorită înlocuirii peisajului natural prin cel al culturilor agricole.

Mamiferele sînt reprezentate îndeosebi prin rozătoare vătămătoare culturilor, ca: popîndăul (*Citellus citellus*), hîrciogul (*Cricetus cricetus*), cățelul pămîntului (*Spalax sp.*) și

numeroși șoareci de câmp (*Microtus arvalis*). Aici mai pătrund și unele animale din zona de pădure, ca vulpea, lupul, viezurele (bursucul) și iepurele.

Dintre păsările mari, mai specifice sînt prepelița (*Coturnix coturnix*), potîrnicea (*Perdix perdix*), iar dintre păsărelele mici abundă ciocîrlia de câmp (*Alauda arvensis*), fișa de câmp (*Anthus campestris*), presura (*Emberiza aurea*), sticletele (*Carduelis carduelis*), cîneparul (*Corduelis canabina*), inărița (*Corduelis flammea*), cristeiul (*Crex crex*), răpitorul uliu alb (*Circus macrourus*), stoluri de grauri (*Sturnus vulgaris*), de prigorii (*Meraps apiaster*), de vrăbii (*Passer domesticus*) și de ciori (*Corvus sp.*).

Reptilele sînt reprezentate prin șerpi (*Coluber sauromatis*) și șopirla (*Lacerta agilis*, *Eremias arguta*), iar insectele prin coșai (*Locusta viridis*), greieri (*Liogryllus campestris*), scarabei (*Scarabeus affinis*), numeroși fluturi de câmp etc.

3. Fauna luncilor, bălților și apelor curgătoare este formată din animale terestre iubitoare de umezeală și din animale acvaticе.

Dintre mamifere, pe malurile apelor Bîrladului și mai ales ale Prutului trăiesc vidra (*Lutra lutra*) și nurca (*Lutreola lutreola*).

În pădurile de luncă își mai găsesc adăpost vulpea, lupul, mistrețul, iepurele ș.a.

Păsările își găsesc aici un loc favorabil de dezvoltare, unele fiind sedentare, altele în pasaj. Între acestea amintim: prigoria, lăstunul de mal (*Riparia riparia*), pițigoii de stuf (*Panurus biarmicus*), codobatura, grelușelul de zăvoi (*Locustella fluviatilis*), privighetoarea de stuf (*Locustella buscinoides*), cristeiul de baltă (*Rallus aquaticus*), lăcarul (*Acrocephalus arundinaceus*), apoi lișița (*Fulica atra*), rața sălbatică (*Anas platyrhynchos*), gîsca sălbatică (*Anser cinereus*), găinușa de baltă (*Galinula chloropus*), sitarul (*Scolopax rusticola*), precum și răpitoare ca vulturul pescar (*Pandion haliaetus*), vulturul cudaib (*Haliaetus albicilla*) și uliul de baltă (*Circus aeruginosus*).

Dintre reptile menționăm șarpele de apă (*Natrix tessellata*), broasca țestoasă de baltă (*Emys orbicularis*), iar dintre batracieni :

broasca de lac (*Rana ridibunda*), buhaiul de baltă (*Bombina bombina*) și diverse specii de tritoni (șopîrle de apă).

Fauna piscicolă, dezvoltată mai ales în apele și bălțile Prutului, este reprezentată prin pești semimigratori — crapul (*Cyprinus carpio*), șalăul (*Lucioperca lucioperca*), somnul (*Silurus glanis*), știuca (*Esox lucius*), plătica (*Abramis brama*), mreana (*Barbus barbus*), cleanul (*Leuciscus cephalus*), scoabarul (*Chondostroma nasus*) și prin pești stagnofili (îndeosebi în bălți) — linul (*Tinca tinca*), carasul (*Carassius auratus*), caracuda (*Carassius carassius*), băbușca (*Rutilus rutilus*), bibanul (*Perca fluviatilis*), chișcarul (*Misgurnus fossilis*), obletul (*Alburnus alburnus*), morunașul (*Vimba vimba*) ș.a.

Solurile. Condițiile variate de relief, de climă și de vegetație, la care se adaugă, local, diversitatea faciesului litologic, excesul de umiditate și acțiunea omului au determinat apariția unei game variate de soluri zonale și intrazonale.

1. *Solurile zonale* au cea mai mare dezvoltare și în răspîndirea lor se reflectă interferența dintre zonalitatea orizontală — determinată de caracteristicile climatice și ale vegetației — și verticală — datorită variației înălțimii reliefului de aici.

Din analiza hărții solurilor (fig. 19) se constată că pe teritoriul județului Vaslui există două mari grupe de soluri: solurile de pădure și solurile cernoziomice de stepă și silvostepă.

a) Solurile de pădure formează un areal întins și compact în partea de vest și de nord-vest a teritoriului, unde relieful este mai înalt, clima mai răcoroasă și mai umedă, iar vegetația dominantă dată de pădurea de foioase.

Al doilea areal cu soluri de pădure, mai redus ca întindere, cu direcție de orientare meridiană, se află pe dealurile înalte ale Crasnei, Hușului și Fălciului, cu relief, climă și vegetație în mare parte asemănătoare cu cele din primul areal.

În ambele areale, solurile de pădure au o extindere mai mare decît subetajul pădurilor de foioase de aici, dovedind că în trecutul nu prea îndepărtat domeniul forestier era mai larg răspîndit decît acum, dar că prin defrișări a cedat locul culturilor agricole.

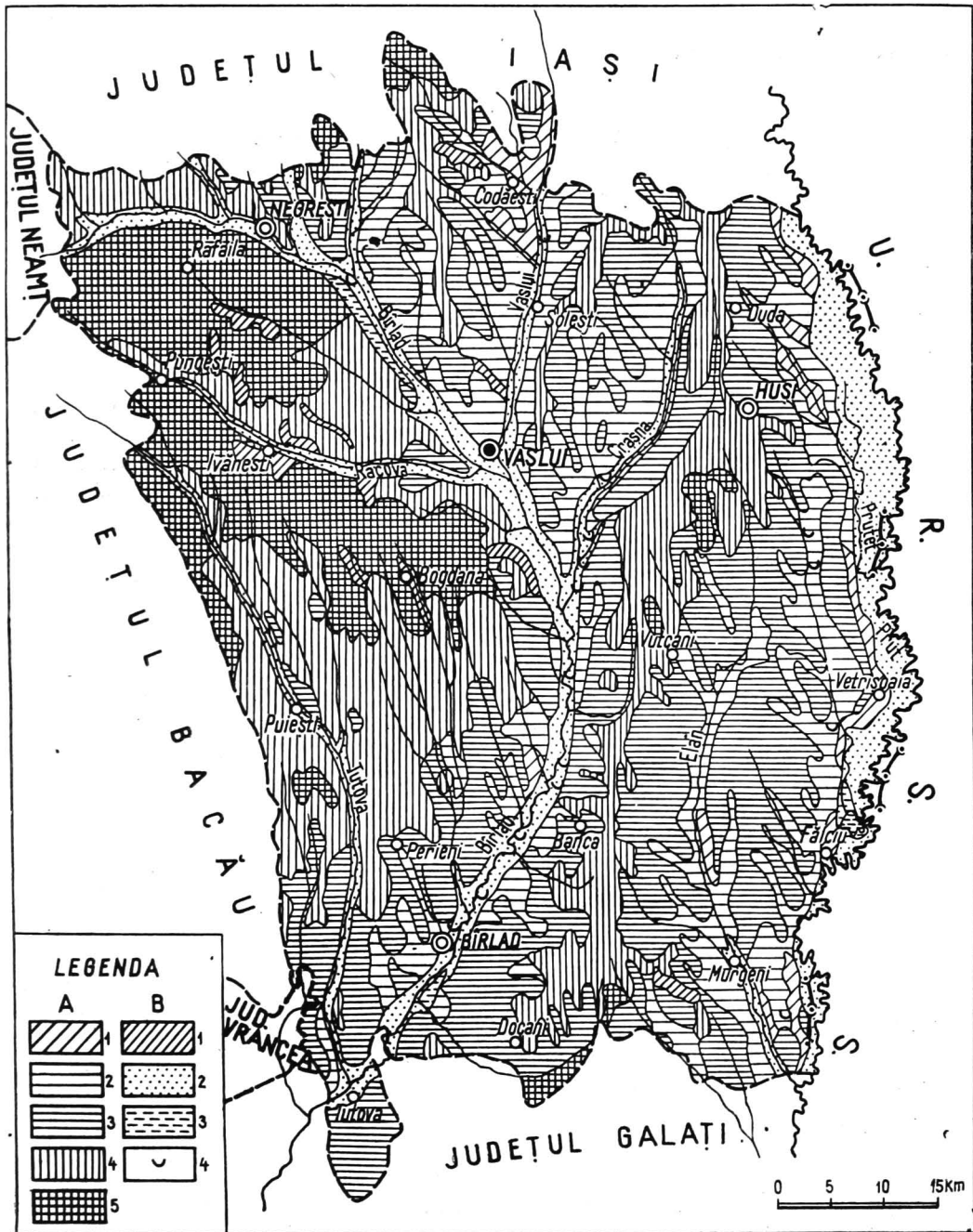

Fig. 19. — Răspîndirea solurilor (după Harta pedologică a R.S.R., 1970).

Principalele tipuri de soluri din această grupă sînt :

— solurile brune și brune podzolite, localizate în extremitatea vestică și nord-vestică a județului, ocupă înălțimile cele mai mari ale reliefului (peste 400 m), în zona arealului pădurilor compacte de gorunete cu fag, ca o consecință a influenței climatului mai răcoros și mai umed, de nuanță central-europeană. Dintre solurile zonale, acestea au cea mai avansată evoluție și cea mai pronunțată aciditate.

— solurile brune cenușii de pădure — slab pînă la moderat podzolite — au o răspîndire mai mare spre partea nordică a Colinelor Tutovii și redusă la cîteva insule pe dealurile Crasnei, ale Hușului și ale Fălciului. Prezența acestor soluri reflectă influența climatului temperat-continental mai puțin răcoros și ploios ca în nord-vest.

— solurile cenușii de pădure sînt răspîndite în partea centrală și sud-estică a Colinelor Tutovii, în dealurile Crasnei, ale Hușului și ale Fălciului, unde clima are un vădit caracter continental sud-est european, iar relieful coboară sub 300 m.

b) Grupa cernoziomurilor cuprinde cernoziomuri levigate, cernoziomuri tipice și cernoziomuri carbonatice, datorită accentuării caracteristicilor continentale ale climatului, cu cît înaintăm spre estul și spre sudul județului, unde și înălțimea reliefului se reduce.

Din această grupă de soluri fac parte :

— cernoziomurile levigate (slab, moderat și puternic), care sînt soluri caracteristice regiunilor de silvostepă și au o largă răspîndire în zona reliefului colinar de joasă altitudine (sub 250 m) din bazinul Bîrladului și din depresiunile de pe dreapta Prutului ;

— cernoziomurile tipice, care ocupă sectoarele cu climat și vegetație de stepă propriu-zisă din acest județ, în special suprafața teraselor inferioare de pe valea Bîrladului și a Prutului, ca și cea din cuprinsul depresiunilor Huși și Elan — Sărata.

Soluri cernoziomice, în diferite stadii de evoluție, mai există și pe versanții dealurilor din zona cernoziomului levigat și chiar a solurilor cenușii de pădure, determinate de procesele

geomorfologice de pantă, care împiedică evoluția solului pînă la tipul zonal;

— cernoziomurile carbonatice — cele mai puțin evolute soluri zonale cu carbonați și efervescentă de la suprafață — au cea mai redusă participare la învelișul pedologic de aici. Acestea pot fi considerate zonale numai unde apar ca petice — pe terasele cele mai joase ale Prutului și ale afluenților acestuia — ; sînt formate pe depozite aluviale de vîrstă recentă și în condiții climatice de stepă secetoasă.

Existența cu totul redusă a unor astfel de soluri pe unii versanți de dealuri cu climat de stepă și silvostepă trebuie considerată ca rezultatul unei evoluții pedologice întîrziate, datorită proceselor de eroziune și nu ca aparținînd solurilor zonale.

Privite în ansamblu, solurile zonale își păstrează caracterele tipice numai pe formele netede sau slab înclinate ale reliefului.

În restul teritoriului, datorită reliefului puternic fragmentat, cu pante aflate în diverse stadii de degradare pedologică și geomorfologică, solurile sînt mai mult sau mai puțin erodate și de aceea fertilitatea lor agricolă este mai redusă.

Dintre solurile zonale, fertilitatea cea mai ridicată în agricultura județului o au cele din grupa cernoziomurilor, urmate de cele din grupa solurilor cenușii de pădure.

Celelalte soluri de pădure corespund îndeosebi pentru utilizare silvică și pomicolă, aici existînd și condiții climatice corespunzătoare. Deoarece în culturile agricole ele au o fertilitate mai redusă, pentru o astfel de utilizare trebuie să li se administreze cantități importante de îngrășăminte organo-minerale. Dealtfel și pentru solurile din grupa cernoziomurilor adaosul rațional de îngrășăminte organo-minerale și practicarea unei tehnici agricole chibuzite contribuie la mărirea substanțială a producției.

2. *Solurile intrazonale* — formate în condiții speciale de relief cu exces de umiditate — sînt mult mai puțin răspîndite în cuprinsul județului Vaslui. Dintre acestea, menționăm *regosolurile* — pe versanți — și *solurile aluviale*, *lăcoviștile* și *sărăturile* — pe văi.

a) **Regosolurile** sînt formațiunile pedologice cele mai puțin evoluat e și apar în areale reduse pe versanții puternic înclinați, unde procesul de formare a solului este depășit de eroziune. Se ajunge astfel la roca de bază slab înțelenită de către vegetația pionieră (asociații de firuță, păiuș, pir etc.), din a cărei descompunere rezultă o cantitate mică de humus.

Astfel de soluri apar mai frecvent, sub formă de petice, pe versanții văilor din bazinele Racovei, Crasnei și Similei.

b) **Solurile aluviale** au răspîndire largă pe șesurile și luncile tuturor arterelor hidrografice de aici, și îndeosebi pe Prut și în valea Bîrladului.

Ele s-au format pe aluviunile lut-argiloase cu drenaj slab pînă la moderat, unde se dezvoltă asociațiile vegetale mezofite și mezohigrofite. În funcție de gradul de solificare, se întîlnește întreaga gamă de soluri aluviale — de la aluviuni recent înțelenite și soluri aluviale incipiente, cu carbonați de la suprafață și cu conținut redus de humus, dezvoltate mai ales în lunca Prutului, pînă la cernoziomuri aluviale, cu carbonații levigați din partea superioară a profilului, cu conținut mare de humus și cu fertilitate ridicată, cum sînt cele de pe grindurile rar sau deloc inundate.

În cele mai multe locuri, solurile aluviale sînt gleizate în partea lor inferioară, din cauza pînzelor acvatice aflate la mică adîncime.

Atunci cînd nivelul apelor din subsol ajunge la suprafață, se formează solurile hidromorfe.

c) **Solurile hidromorfe** — de tipul lăcoviștelor aluviale calcaroase și al solurilor de mlaștină —, sub vegetația mezohidrofită și hidrofită, sînt mai frecvente în lunca Prutului și în aceea a Bîrladului, pe afluenții lor principali avînd o răspîndire mai mult locală.

Dacă lăcoviștile mai sînt prielnice dezvoltării pajștilor și culturilor tîrzii de primăvară, solurile de mlaștină și semi-mlaștină nu pot fi folosite decît dacă sînt drenate.

d) **Solurile halomorfe** — de tipul sărăturilor de luncă — care se formează în condiții de exces de umiditate stagnantă, bogată în săruri solubile (cloruri, sulfați etc.) apar

local în luncile și șesurile Prutului, Birladului, Crasnei, Elanului și Săratei.

Ele au o fertilitate agricolă extrem de redusă și numai în urma unor lucrări speciale de desalinizare și aplicarea de amendamente cu gips, însoțite de irigare cu apă dulce, pot deveni rentabile.

Diversitatea solurilor existente în cuprinsul județului Vaslui constituie o premisă favorabilă dezvoltării unei economii agricole variate — de la cultura cerealelor și a plantelor tehnice, pînă la cultura legumelor și a zarzavaturilor, aici cu o veche tradiție.

POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE

Considerații privind popularea teritoriului

Permanența omului pe teritoriul județului Vaslui se poate urmări din cele mai vechi timpuri. Cercetările arheologice au arătat că sînt numeroase stațiunile cu urme de viețuire umană din paleolitic. Dovada o constituie faptul că, pînă în prezent, au fost descoperite 12 puncte de locuire din această perioadă, răspîndite pe întreaga suprafață a județului, ca cele de la Dănești, Tăcuta, Șuletea, Mălușteni ș.a.

Din epoca neolitică (mileniile V și II î.e.n.) au fost, de asemenea identificate numeroase stațiuni — peste 30. Cultura „Criș”, în care oamenii descoperă meșteșugul olăritului, a fost semnalată la Perieni și Trestiana.

Așezările din neoliticul superior (cultura „Cucuteni”) depășesc pe teritoriul județului cifra de o sută. Din interpretarea

materialului arheologic de la Negrești, Dănești, Arsura, Pungești etc. se deduce că în această perioadă oamenii cultivau grâul, meiul și orzul și creșteau animale, ca ovine, porcine, bovine. Unele reprezentări umane (idoli) descoperite la Igești (com. Blăgești) redau sugestiv elemente vestimentare, interesante pentru cunoașterea stării climei de aici în neolitic.

Așezările paleolitice și neolitice din județul Vaslui sînt situate, în general, la poalele dealurilor, în preajma unor surse de apă. În valea Bîrladului ele ocupă grindurile din luncă, glacisurile de contact și terasa inferioară.

În vatra așezărilor din epoca aramei și a bronzului s-au găsit, ca material de inventar, unelte de lucru, arme și podoabe. Astfel, la Berezeni, pe Prut, s-a descoperit un depozit de seceri și topoare de bronz. Din etapa de mijloc a epocii bronzului s-au găsit la Fedești (com. Șuletea), Berezeni, Orgoiești (com. Bogdănești) topoare de tip occidental, fără a lipsi însă și cele de tip oriental. Spre sfîrșitul epocii bronzului, activitatea pastorală se intensifică, devenind precumpănitoare. Păstorii construiau așezări temporare în preajma luncilor. În unele așezări, ca cele de la Unțești (com. Bogdănești) și Murgeni, au fost găsite piese de harnașament, atestînd creșterea și folosirea calului.

Epoca fierului a fost identificată în așezările de la Bîrlad, Trestiana, Arsura, Dănești, Zăpodeni ș.a. În viața pastorală, populația a început să practice transhumanța, preferînd cîmpiile deschise în locul regiunilor deluroase.

Mobilitatea mai mare a grupurilor omenesti în etapa mijlocie a epocii fierului a determinat cristalizarea definitivă, prin unitate culturală și de factură materială, a grupului tragic, care a constituit populația geto-dacă.

Cultura specific dacică se înfiltează în etapa superioară a fierului. Populația ajunsese să practice o agricultură evoluată. Diviziunea socială a muncii se adîncise prin separarea olăritului și a altor meșteșuguri de agricultură și de creșterea animalelor.

Materialul ceramic bogat, lucrat la roată, dintr-o pastă fină, găsit în unele așezări care aparțin secolelor II și III e.n.

(Bîrlad, Oltenești, Bîrlălești, Giurcani, Mălușteni, Cîrja), atestă că locuitorii autohtoni erau meșteri foarte iscusiți.

Din această etapă este cunoscută *cultura carpică de tip Poienești*, identificată pe teritoriul județului Vaslui în peste douăzeci de așezări și necropole.

Descoperirea la Fîntînele (Zorleni) a unui cuptor de olărie în șarjă, aparținînd culturii materiale *de tip Sîntana de Mureș* (sec. IV e.n.) este apreciată ca fiind de o deosebită importanță arheologică (V. P a l a d e , 1970). Studiul formei vaselor și structura principalelor elemente ornamentale confirmă locuirea neînteruptă aici a geto-dacilor. Vestigii de aceeași vechime au fost descoperite și pe Valea Seacă.

Probabil că între populația autohtonă și neamurile vizigoților, prezenți la acea dată în Moldova, existau relații relativ pașnice, favorizînd dezvoltarea unei economii prospere, bazată pe cultura plantelor, creșterea animalelor și practicarea unor meșteșuguri, dacă ținem seama că în așezarea de pe Valea Seacă s-au găsit rîșnițe, seceri și alte unelte. Ceea ce este deosebit de interesant pentru această stațiune arheologică este faptul că pentru prima dată în Moldova — din ceea ce se cunoaște și în tot sud-estul Europei — s-au găsit piepteni lucrați din corn de cerb (V. P a l a d e , 1966). Ulterior au mai fost identificate ateliere rudimentare de piepteni la Fedești (com. Șuletea), Ivești și Dodești.

Intensificarea migrațiilor de la sfîrșitul secolului al IV-lea și în cursul secolului al V-lea a determinat abandonarea tehnicii de lucru a ceramicii. Chiar numărul așezărilor din secolul al V-lea este relativ redus.

Începînd cu a doua jumătate a secolului al VII-lea și în special în secolele VIII—XII viața economică revine pe făgașul progresului. Numărul așezărilor crește, iar obiectele ceramice arată rodul unei tehnici avansate, avînd decor și forme specifice autohtone.

Din orînduirea feudală, documentele scrise și materialele cartografice confirmă o populare însemnată a teritoriului, dar și o evoluție zbuciumată a așezărilor.

În etapa întii și a doua a feudalismului dezvoltat a existat un proces de retragere parțială a populației spre pădure,

pentru ca în etapele următoare să se producă o revenire a acesteia spre locurile prielnice culturilor agricole și în lungul căilor de comunicație.

Procesul de roire spre văi și în special în lungul căilor de comunicație a continuat și în orînduirea capitalistă.

În tot acest timp, activitatea economică a populației a fost legată de diferite preocupări agricole—cultura cerealelor, a viei și pomilor fructiferi, ori creșterea animalelor. Documentele istorice amintesc și de activitățile meșteșugărești, ca blănărie, dogărie, cizmărie, olărie etc., care prelucrau materia primă existentă din belșug în mediul înconjurător (păduri, piei de animale, lînă ș.a.).

Aceste activități, frecvent menționate în perioada secolului XV—XVIII, se mai practică și astăzi în multe sate și târguri din județ, îndeosebi în Colinele Tutovei, produsele lor apărînd din belșug pe piața iarmarocelor anuale care se țin aici.

Pe seama acestor meșteșuguri tradiționale, valorificate actualmente în multe centre, s-au înființat unele întreprinderi județene mari, ca aceea de produs butoaie din orașul Huși, care dă produse și pentru export.

În orînduirea capitalistă, activitatea industrială s-a înfiripat și în acest județ, însă s-a dezvoltat încet și haotic.

Un proces propriu-zis de industrializare a început să se desfășoare în orînduirea socialistă, proces care în ultimele două decenii a luat un avînt puternic.

Numărul, dinamica densitatea și structura populației

Numărul și dinamica populației. Județul Vaslui face parte din teritoriile unde indicii demografici nu au fluctuații mari de la o etapă la alta. Aceasta reiese și din analiza datelor cuprinse în recensămintele efectuate în anii 1912, 1930, 1948, 1956 și 1966, ca și din datele estimative pentru anul 1972, care arată o creștere constantă a numărului de locuitori de aici.

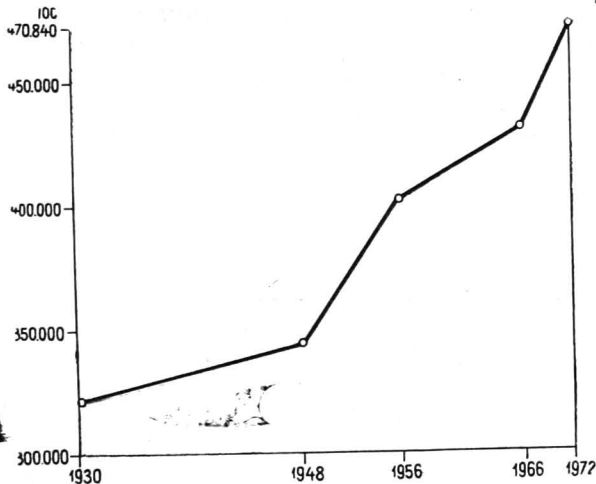

Fig. 20. — Evoluția numerică a populației.

De exemplu, în anul 1930, pe teritoriul județului Vaslui trăiau 321 936 de locuitori. În perioada 1930—1948 a fost o creștere de 7,1 % a numărului populației. La recensământul din anul 1956 s-au înregistrat 401 626 de locuitori, iar la cel din anul 1966, 431 550, deci un spor de 25,1 % față de 1948 (344 916 loc.) (fig. 20). Acest fapt se datorește, în primul rând, organizării socialiste a producției economice (industriale și agricole). Datele estimative pentru anul 1972 dau 470 840 de locuitori.

Creșterea numărului de locuitori este și o urmare a indicelui ridicat al sporului natural de populație, județul Vaslui făcând parte dintre județele unde acest indice are valori mari. Astfel, în anul 1966, sporul natural a fost de 11,7‰. Peste un an, acest indice a atins valoarea de 25,9‰, reprezentând cea mai ridicată valoare din evoluția demografică a județului. După această perioadă, indicele sporului natural al populației s-a stabilizat în jurul procentului de 18‰, fiind ceva mai ridicat în mediul rural.

Migrațiile de populație activă din județ spre alte părți ale țării au fost reduse, iar spre acest județ, foarte reduse. După

1950, odată cu începerea construirii unor obiective industriale mari în județul Vaslui, s-au accentuat deplasările populației rurale spre orașele de aici. Pînă în anul 1968, numărul intrărilor de populație rurală în orașe era în jur de 2 000 de locuitori anual. După această dată, numărul s-a ridicat la 3 000—3 600 de locuitori pe an. Orașul care în ultimii ani a primit cel mai mare număr de populație rurală a fost Vasluiul, cu o medie anuală de 1 500 de locuitori. Cu toate că anual din acest județ mai pleacă un oarecare număr de locuitori, dinamica sporului populației este ascendentă, datorită natalității ridicate.

Densitatea populației. Analizînd evoluția densității populației pe teritoriul județului Vaslui, se constată o relativă stabilitate în timp a acesteia. Astfel, în anul 1930, densitatea medie a populației a fost de 60,7 loc./km², valoare apropiată de media pe țară. În anul 1972, valoarea densității populației ajunsese la cifra de 88,8 loc./km², deci cu puțin mai mare decît media pe țară, care era de 87 loc./km².

În 11 comune densitatea populației este mai mare decît media pe județ. Cele mai multe din aceste comune sînt situate în partea de sud a Podișului Central Moldovenesc și în nordul Colinelor Tutovei; așa sînt: Băcești (94 loc./km²), Codăești (91 loc./km²), Dragomirești (89,4 loc./km²), Ivănești (91,7 loc./km²), Laza (114,4 loc./km²), Todirești (94,9 loc./km²), Văleni (128,8 loc./km²), Ștefan cel Mare (90,8 loc./km²). Alte comune cu densitate mare sînt Berezeni (171,8 loc./km²) și Iana (89,8 loc./km²). Densități mari de populație există și în zona orașelor (fig. 21).

Densitățile mici de populație sînt în partea de est a județului, unde unele comune au între 40 și 50 loc./km² (Grivița, Coroiesti, Găgești, Crețești și Hurdugi).

Factorii care au determinat existența unor deosebiri în repartitia geografică a densităților de populație au fost în primul rînd cei social-istorici și apoi cei naturali.

Structura populației. Structura actuală a populației, pe grupe de vîrstă și sexe, este un factor favorabil dezvoltării economice a județului Vaslui și evidențiază totodată o perspec-

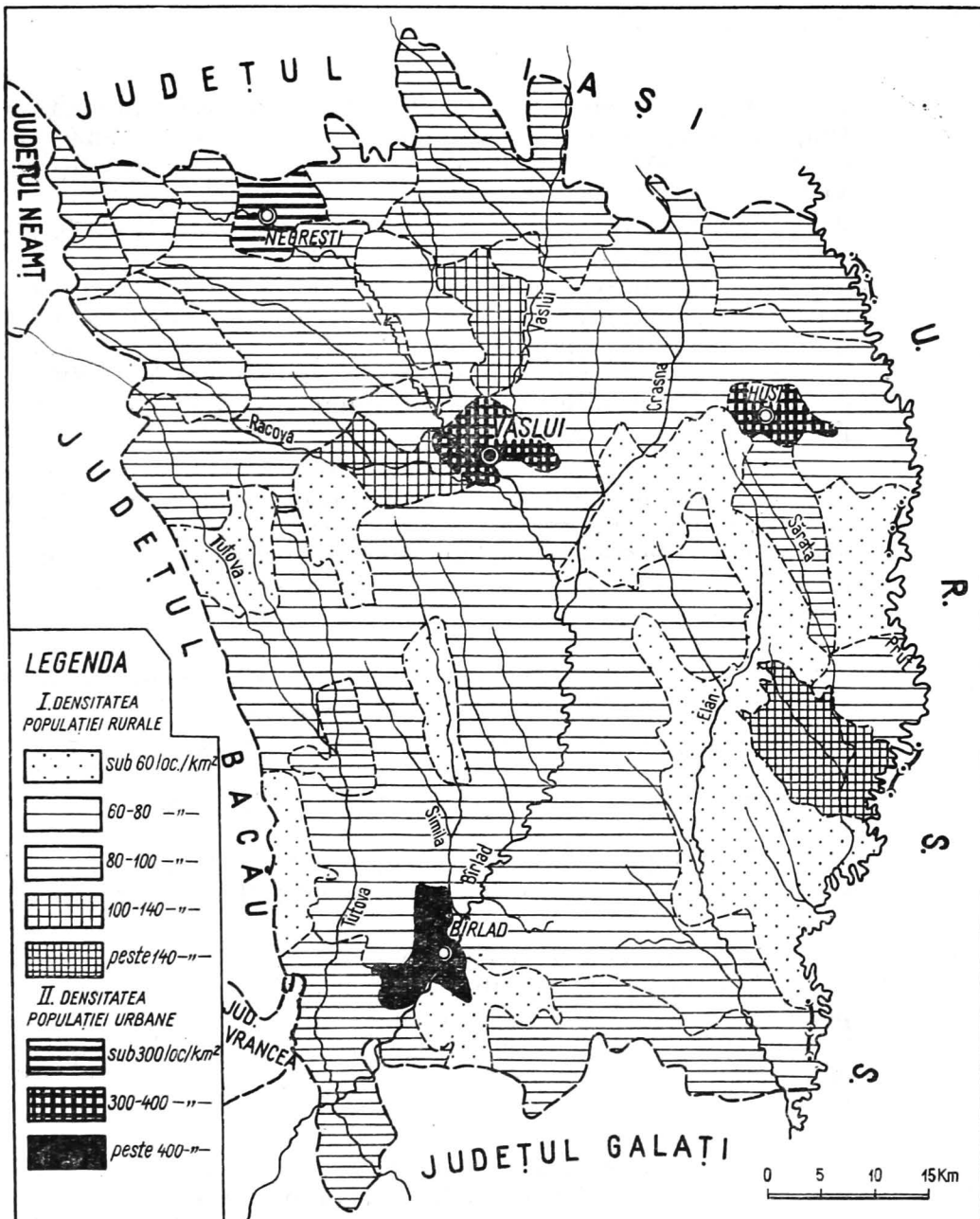

Fig. 21. — Densitatea populației (după V. Cîrcotă și V. Băican).

tivă sigură a existenței forței de muncă. Modificările produse în timp în structura pe vârste a populației au fost determinate de creșterea numărului locuitorilor și de schimbarea condițiilor social-istorice. În orînduirea socialistă s-a diminuat foarte mult indicele mortalității, în special a celei infantile. În acest fel a crescut durata medie de vîrstă a locuitorilor.

Populația între limitele de vîrstă de 20—59 de ani, care reprezintă partea esențială a populației active, constituie 45 % din totalul locuitorilor județului. Populația de peste 60 de ani reprezintă o pondere de 11,7 %, iar de vîrsta pînă la 19 ani — care asigură în perspectivă forța de muncă — 43,3 % din totalul locuitorilor.

În structura pe sexe se observă o ușoară dominare procentuală a sexului feminin, acesta reprezentînd 51,2 % din totalul populației. Teritorial există însă o diferențiere pe grupe de sexe. Astfel, în partea de nord-vest a județului, unde satele sînt mai izolate de centrele urbane și migrația pentru lucru este mai redusă, cele două grupe de sexe sînt la paritate sau domină chiar populația de sex masculin.

Populația activă, din punct de vedere demografic, reprezintă aproape 60 % din totalul locuitorilor.

Structura profesională. Structura profesională a populației a variat în legătură cu particularitățile pe care le-a avut în decursul timpului organizarea social-politică și economică a societății.

De exemplu, în orînduirea capitalistă, cînd industria era slab dezvoltată, majoritatea populației active (peste 90 %) avea ocupație agricolă.

Odată cu trecerea la organizarea socialistă a producției, deși în județul Vaslui agricultura încă ocupă un procent mare din populația activă (79 % în anul 1966 și 70,1 % în 1972), totuși rolul industriei a crescut permanent (5,8 % din populația activă a județului în 1966 și 11 % în 1972). Sporuri însemnate au înregistrat și alte ramuri economice (4,3 % populație activă în construcții, în anul 1970).

Din analiza forței de muncă pe ramuri se constată o participare apropiată între populația activă ocupată în industria

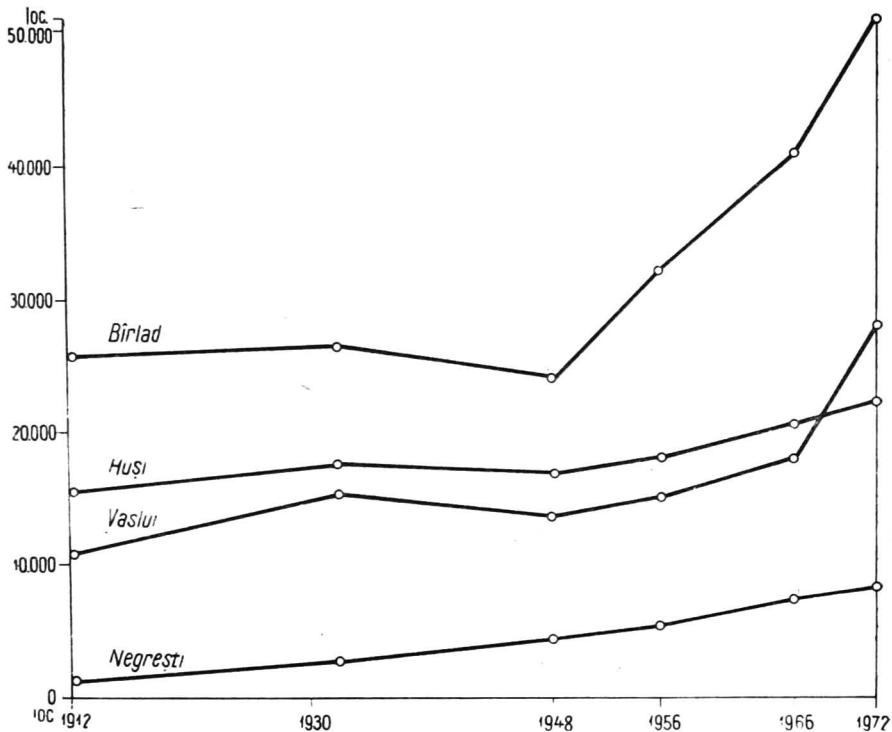

Fig. 22. — Evoluția numerică a populației orașelor din județul Vaslui.

construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor (31,5%) și acea din industria confecțiilor (31,7%), exploatarea și prelucrarea lemnului cuprinzând un procent mai mic (16,8%), iar industria alimentară și mai puțin (11,9%).

Structura populației pe medii (urban și rural). Transformările produse în organizarea economică a județului au avut și repercusiuni imediate în structura pe medii a populației. Astfel, dacă în anul 1948 populația urbană reprezenta o pondere de 15,8% din totalul locuitorilor județului, în 1956 aceasta ajunsese la 16,1%, iar în anul 1972 atinsese 23,1%.

Cel mai mare procent de populație urbană (fig. 22) se află în municipiul Birlad, apoi în orașele Vaslui și Huși

(tabelul nr. 1). Negreștii, ca și viitoarele centre urbane, au un procent mai redus de populație urbană.

Tabelul nr. 1
Evoluția numerică a populației orașelor din județul Vaslui

Orașul	Anii de recensământ						Obs.
	1912	1930	1948	1956	1966	1972	
Vaslui	10 397	15 310	13 738	14 850	17 960	27 792	
Birlad	25 288	26 204	24 035	32 040	41 060	50 916	
Huși	15 652	17 130	16 605	18 055	20 715	21 997	
Negrești	1 570	2 140	4 537	5 859	7 465	8 141	

În viitorul apropiat, când actualele orașe se vor mări și alte localități vor fi declarate și organizate ca centre urbane (Codăești, Băcești, Murgeni, Ivănești, Puiesti, Fălciu ș.a.), ponderea populației urbane va depăși 30—35 % din populația județului.

Populația din mediul rural reprezintă un procent încă mare (76,9 %). Trebuie să precizăm însă că nu toată această populație lucrează în munci agricole, ci un număr însemnat activează ca muncitori în I.M.A., în atelierele meșteșugărești de la sate, în serviciile administrației comunale, în învățământ și unitățile sanitare etc. Locuitorii din satele situate în preajma orașelor lucrează ca navetiști și muncitori necalificați în industria construcțiilor, a confecțiilor și alimentară etc.

În ceea ce privește structura națională, menționăm că în județul Vaslui românii reprezintă 99,6 % din totalul populației.

Din analiza structurii populației județului Vaslui rezultă câteva caracteristici interesante, și anume:

— acest județ are o densitate de populație ceva mai mare decât densitatea medie a țării noastre;

— mare este, de asemenea și sporul natural al populației. (17,9⁰/₀₀ în anul 1972);

— în structura funcțională a populației există o deplasare substanțială a forței de muncă din mediul rural spre cel urban;

— numărul salariaților din industrie a sporit mai mult decât dublu în decurs de un deceniu (de la 7 588 de salariați în 1960, la 18 124 în 1972); aceeași dublare s-a produs și în construcții, în aceeași perioadă;

— numărul și densitățile mari de populație din mediul rural sînt o premisă sigură de dezvoltare a unei agriculturi intensive și diversificate, care să valorifice în condiții optime potențialul funciar al acestui județ;

— avînd o populație numeroasă, creșterea numărului de centre urbane este o necesitate impusă de dezvoltarea economică aflată în plin progres;

— numărul muncitorilor este în plină creștere, actualmente depășind 20 % din populația cuprinsă între 20 și 59 de ani.

Așezările

Actuala rețea de așezări omenești din județ este alcătuită din un municipiu, 3 orașe, 71 de comune și 456 de sate, din care 6 aparțin de orașe. Orașul Vaslui are un număr de 6 localități componente.

Așezările urbane. În cuprinsul județului, trei orașe sînt situate pe valea Bîrladului, dintre care două datează din orînduirea feudală (Vaslui și Bîrlad). Tot din orînduirea feudală a luat ființă și orașul Huși. Orașul Negrești, declarat ca atare din anul 1968, a existat ca tîrg cel puțin de la începutul secolului al XIX-lea. Alte localități, ca Băcești, Hoceni, Urdești, Murgeni, Puiști etc., au fost transformate în tîrguri mai ales la începutul secolului al XIX-lea — la insistența diverșilor proprietari de moșii, care le foloseau ca locuri de schimb local de produse. Numai Fălciu datează din orînduirea feudală, îndeplinind funcția de capitală de ținut pînă în anul 1834, cînd aceasta a fost preluată de orașul Huși.

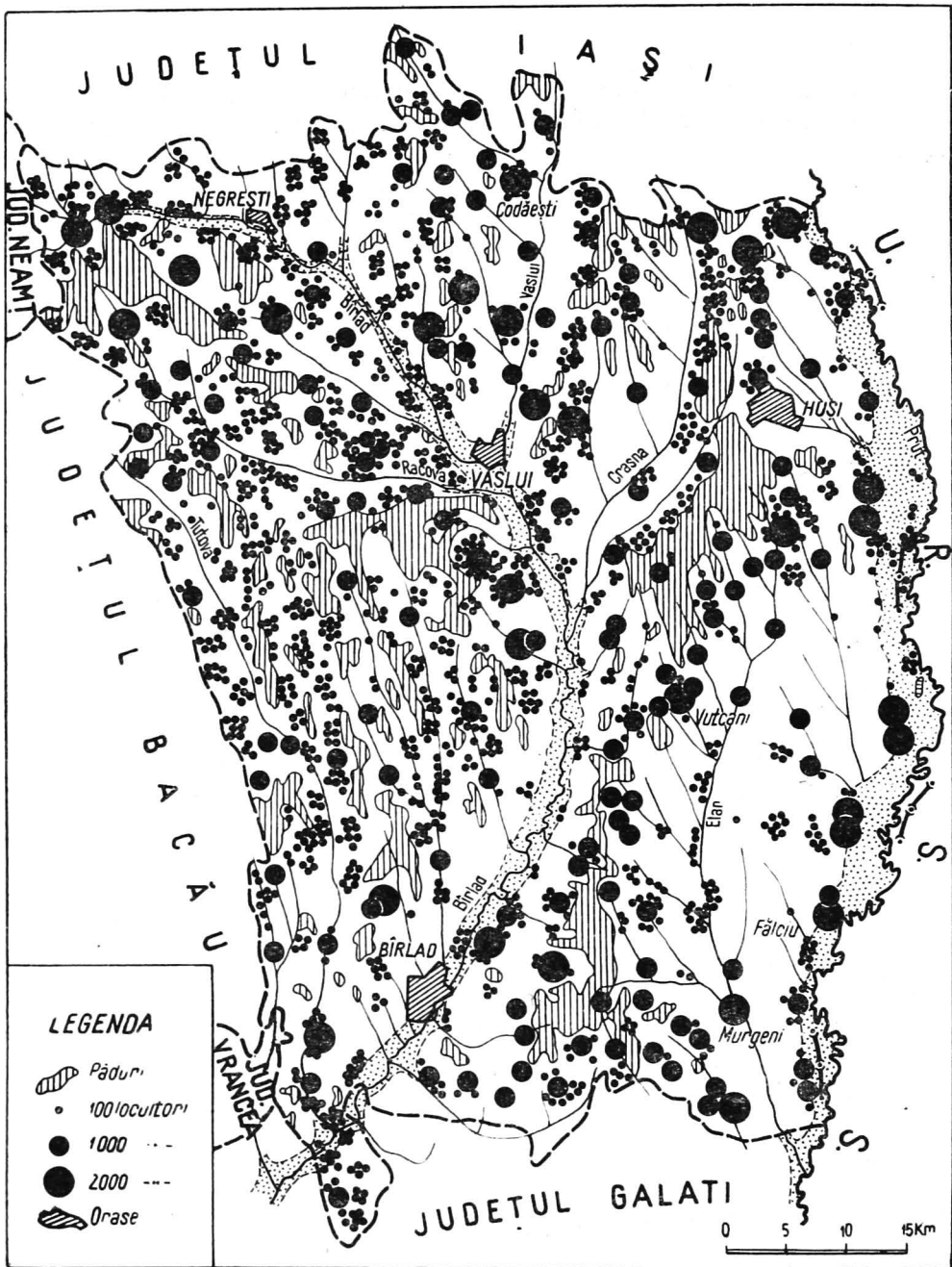

Fig. 23. — Răspîndirea așezărilor omenești în județul Vaslui (după I. Guguiman și V. Băican).

În orînduirea capitalistă orașele de aici și-au păstrat ca funcție principală pe cea comercială, administrativă, școlară și sanitară și mai puțin pe cea industrială. În toate orașele era însă un mare număr de ateliere meșteșugărești, continuate din orînduirea feudală.

În orînduirea socialistă, toate orașele, dar în special Vasluiul și Bîrladul, și-au schimbat substanțial nu numai structura funcțională, ci și aspectul arhitectural, construcțiile noi de întreprinderi, instituții și locuințe dîndu-le înfățișarea de centre urbane moderne.

Cele trei orașe mai mari din județ — Vaslui, Bîrlad și Huși — au apărut în puncte de popas din lungul vechilor drumuri comerciale și strategice care străbăteau Moldova, la Vaslui și Huși fiind create în secolul al XV-lea și reședințe domnești, cu scop de supraveghere a mișcării trupelor invadatoare turcești și tătarăști dinspre sud și sud-est, iar la Bîrlad a fost construită și o cetate de pămînt la marginea de sud-est a orașului.

Orașul Vaslui. Acest centru urban este atestat documentar din anul 1375. Pe vremea lui Alexandru cel Bun (1400—1432) era tîrg și punct de vamă, iar în anul 1470 devine și reședință domnească a lui Ștefan cel Mare, care în 1490 zidește aici și o biserică.

Așezat în zona de confluență a Bîrladului cu Vasluiul și cu Racova, vatra orașului se desfășoară pe capătul sudic al interfluviului terasat Bîrlad — Vaslui, ca și în lunca celor trei artere hidrografice confluențe.

În perimetrul său administrativ intră și următoarele localități componente: Moara Grecilor, Bahnari, Brodoc, REDIU și Vișoara.

Din punct de vedere economico-geografic, orașul are o așezare foarte favorabilă dezvoltării sale. Pe lângă faptul că este situat pe un drum comercial de mare circulație, spre acest punct converg astăzi și două șosele modernizate, de mare importanță regională — cea de pe valea Vasluiului, ce vine dinspre Iași, și cea de pe valea Racovei, care vine dinspre orașul Bacău.

Deși în jurul său există o mare densitate de populație, terenuri agricole foarte prielnice agriculturii și un fond forestier apreciabil, iar de la sfîrșitul secolului al XIX-lea a intrat și în

circuitul feroviar al țării, orașul Vaslui s-a dezvoltat foarte încet.

Abia în ultimele două decenii, cînd Vasluiul a început să devină un centru industrial, dezvoltarea sa a intrat într-o fază nouă nu numai ca număr de locuitori (peste 27 000 de locuitori), dar și ca număr de unități industriale, comerciale, școli, spitale, construcții moderne etc.

Vatra orașului propriu-zis are o suprafață de 900 ha, iar întinderea întregii sale zone administrative depășește 6 400 ha. Prin măsurile de sistematizare adoptate, suprafața vetrei orașului se va restrînge la 760 ha, realizîndu-se și o sporire a densității clădite și locuite.

Crearea noilor unități industriale — Fabrica de mobilă, cea de confecții, Filatura de bumbac și Fabrica de materiale izolatoare, la care se vor adăuga în curînd și alte întreprinderi industriale — a transformat orașul Vaslui într-un nou centru industrial al țării.

Acest oraș are și o puternică rețea comercială, atît în perimetrul urban, cît și în localitățile suburbane. Unitățile comerciale de aici sîrvesc și populația satelor situate în arealul mai larg al zonei de influență economică a Vasluiului.

În orașul Vaslui există numeroase instituții de învățămînt și social-culturale. Astfel, aici sînt două licee de cultură generală, un liceu economic și unul de construcții, școli profesionale și numeroase școli de cultură generală, o școală pentru copii cu anumite deficiențe, mai multe grădinițe de copii, o impozantă casă de cultură, un cinematograf nou cu aproape 600 de locuri, un complex muzeistic, o poligrafie nouă, ca și un impunător centru administrativ, completat de un turn cu simbol istoric și de statuia lui Ștefan cel Mare, inaugurată în 1973 (fig. 24 și 25).

Pentru ocrotirea sănătății populației, pe lîngă vechile unități sanitare s-a construit un spital județean cu 700 de paturi, o policlinică nouă și s-a înființat în sanatoriu T.B.C.

Paralel cu dezvoltarea Vasluiului ca centru industrial puternic, acesta își va spori și importanța sa social-culturală, ca și cea arhitectural-urbanistică (fig. 26).

Ca structură funcțională, în perimetrul orașului Vaslui se conturează destul de evident următoarele zone: o zonă comercială,

Fig. 24. — Casa de cultură a sindicatelor din Vaslui (foto C.P.C.S.).

Fig. 25. — Noua clădire a Consiliului popular din Vaslui (foto C.P.C.S.).

Fig. 26. — Blocuri noi în orașul Vaslui.

care corespunde aproape în întregime vechiului nucleu comercial al orașului ; o *zonă administrativ-culturală*, care se desfășoară la marginea de NV, de V și de SV a primei zone ; o *zonă industrială*, în partea de V, de SV și de S a orașului, în care intră și gara Vaslui ; un alt *sector industrial* ce se înfiripează în partea de nord a orașului ; o *largă zonă rezidențială*, care se desfășoară către marginea de N, de NV și de V a Vasluiului.

Orașul Bîrlad. Se crede că acest oraș este al doilea centru urban ca vechime din Moldova, primul (menționat istoric) fiind Suceava.

Sigur, acesta este atestat de un hrisov al lui Alexandru cel Bun dat în 1422, când îl menționează și ca *punct de vamă*. După această dată știrile despre Bîrlad se înmulțesc, aici fiind și sediul vornicului Țării de Jos.

Ca poziție geografică, orașul Birlad este situat într-un loc de popas din lungul drumului vechi moldovenesc de pe valea Bîrladului la un important nod de căi de comunicații, care de aici se îndreaptă spre Vaslui — Iași, Berești — Galați, Zorleni — Fălciu, Tecuci — București și Puiști — Bacău.

În valea Bîrladului, vatra oraşului ocupă suprafaţa conului de dejecţie al pîriului Saca şi terasa joasă de 3—5 m, ca şi o parte din lunca inundabilă. Spre vest înaintează pe terasa de 45—60 m, iar în sud se extinde pe faţa terasei de 20—25 m altitudine relativă. Cîteva grupe de locuinţe se află şi dincolo de lunca Bîrladului, spre est.

De la început oraşul Bîrlad a avut o funcţie comercială, administrativă şi politică. Tot aici s-au dezvoltat de timpuriu meşteşugurile. Din anul 1434 există o scrisoare a şoltuzului Hârlea către negustorii braşoveni, document considerat ca „unul din cele mai vechi acte municipale româneşti”.

În orînduirea capitalistă, la Bîrlad se dezvoltă — pe lângă vechile ateliere meşteşugăreşti — şi cîteva întreprinderi industriale, care prelucrau produsele agricole din zona înconjurătoare, precum şi o uzină electrică (1906).

În anii orînduirii socialiste, oraşul Bîrlad se dezvoltă ca un însemnat centru industrial, aici intrînd în funcţiune, în anul 1953, *Fabrica de rulmenţi*. Acesteia i-au urmat ulterior şi alte construcţii noi, ori au fost grupate şi reutilate unele din unităţile industriale mai vechi. Dintre acestea menţionăm : Fabrica de produse lactate, Fabrica de confecţii, Fabrica de elemente de automatizare, completarea cu noi construcţii a noii capacităţi de producţie a Fabricii de rulmenţi, Întreprinderea de colectare şi fermentare a tutunului, unitatea metalurgică I.E.I.L. — Bîrlad, Centrul de vinificaţie, Fabrica de ulei vegetal, o moară sistematică ş.a. În fabricile şi atelierelor reorganizate de aici lucrează aproape 52 % din totalul salariaţilor *municipiului Bîrlad*, declarat ca atare din anul 1968.

De asemenea, şi activitatea comercială a acestui centru urban este foarte însemnată, reţeaua comercială avînd 175 de unităţi de desfacere, în care lucrează 9 % din populaţia activă a oraşului.

Pe lângă funcţia industrială, comercială şi administrativ-politică, Bîrladul are şi o însemnată funcţie social-culturală şi sanitară.

În oraşul Bîrlad există astăzi patru licee de cultură generală, din care unul („Gh. Roşca-Codreanu”) datează din anul 1846, un liceu industrial şi unul pedagogic, o şcoală profesio-

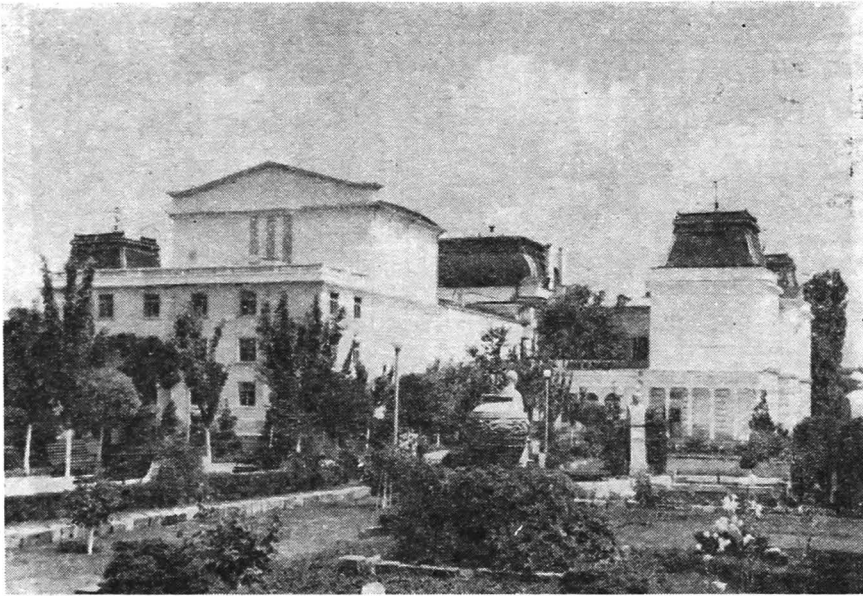

Fig. 27. — Teatrul de Stat „Victor Ion Popa” din Birlad (foto C.P.C.S.).

nală (pe lângă Fabrica de rulmenți), numeroase școli de cultură generală, însumând în total peste 11 000 de elevi. Tot aici funcționează un teatru de stat — teatrul „Victor Ion Popa” —, un muzeu, o casă de cultură nouă, o grădină zoologică (în parcul orașului), o orchestră de muzică populară („Trandafir de la Moldova”) etc. (fig. 27 și 28). Bine dezvoltată este și rețeaua sanitară, în care activează cele două mari unități spitalicești: Spitalul unificat și Spitalul T.B.C. ca și o policlinică.

În arealul vetrei acestui oraș se pot delimita câteva zone funcționale: în nord și în sud *zona industrială și de depozitare*; în partea centrală și vestică *zona instituțiilor de învățământ, de cultură și sanitare*; în est și sud-est *zona transporturilor*, (fig. 29 și 30); în partea central-estică *zona comercială*, iar în nord-vest și sud-vest o *zonă rezidențială*.

Orașul Huși. Ca așezare omenească cu funcție de târg, Huși este atestat documentar de la 23 ianuarie 1502. Sînt însă

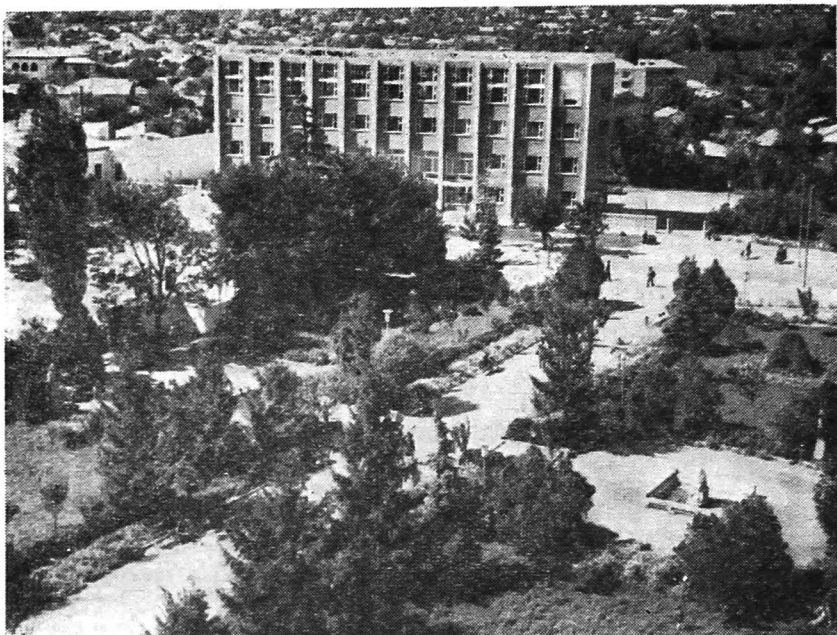

Fig. 30. — Noua clădire a Oficiului P.T.T. din Birlad (foto C.P.C.S.).

unele indicații scrise că acesta ar fi existat ca atare încă din anul 1441, deoarece în lista studenților de la Universitatea Jagellonă (din Cracovia) din acel an figurează și un tânăr cu numele de Johannes Mathei, din Huși (Moldova).

În anul 1834, când centrul administrativ al ținutului Fălciu se mută aici, Huși este ridicat la rangul de oraș.

Geografic, orașul Huși este situat în partea de sud-vest a depresiunii cu același nume, într-un punct de popas al drumului secundar, vechi, care din valea Birladului, de la fostul târg Docolina, se îndreaptă spre nord-est, către drumul din lungul văii Prutului, trecînd peste dealurile Lohanului, prin curmătura joasă de la Dobrina (fig. 31).

Din vechea vatră a târgului alte drumuri porneau (și pornesc) spre sud-est, ducînd prin Stănilești spre Fălciu și Galați, spre nord-est, către Albița și Iași, spre nord-vest, spre Coropeni și

Fig. 28. — Casa de cultură a sindicatelor din Birlad
(foto C.P.C.S.).

Fig. 29. — Noua gară din orașul Birlad (foto C.P.C.S.).

Fig. 31. — Huși — vedere generală (foto C.P.C.S.).

Iași, ori spre sud-vest, către valea Elanului și Murgeni. Tot pînă la acest oraș a fost construită în anul 1890 și calea ferată Crasna—Huși. Prin aceasta, orașul Huși apare și ca un nod însemnat de căi de comunicații.

Micile interfluvii terasate, orientate de la NV spre SE, pe care-și desfășoară vatra acest oraș, sînt din plin însoțite, favorizînd la maximum cultura livezilor și a viilor în cartierele marginase și în zona imediat înconjurătoare (fig. 32). Pe culmile dealurilor din nord, din vest și din sud există păduri cu aspect de codru, iar spre est și sud-est, către lunca apropiată a Prutului, văile pîraielor au șesuri largi și terenul este de mult folosit pentru culturi de legume și zarzavaturi.

Punct de popas, centru administrativ, loc de reședință domnească de pe vremea lui Ștefan cel Mare, sediu al unei episcopii (începînd de la sfîrșitul secolului al XVI-lea), ca și important centru comercial și meșteșugăresc în tot decursul orînduirii feudale, orașul Huși a evoluat încet, fiind deseori prădat de incursiunile armatelor turcești și tătărăști, care în secolele XVII și XVIII circulau deseori spre cetatea Hotinului, mergînd pe

Fig. 32. — Culturi de viță de vie pe pantele înșorite din împrejurimile orașului Huși (foto C.P.C.S.).

valea Prutului. Cea mai mare distrugere a suferit-o acest oraș după războiul ruso-turc de la Stănilești (1711).

În ultimul secol, evoluția numerică a populației a fost destul de lentă : 16 634 de locuitori în 1912, 17 130 în 1930, 18 055 în 1956 și 21 997 în 1972.

Izolarea în care se află față de principalele căi de comunicații din Podișul Moldovei, ca și foarte slaba dezvoltare economică pe care a avut-o în orînduirea capitalistă sînt cauzele acestei lente evoluții a numărului populației sale.

Dezvoltarea noilor întreprinderi industriale din acest oraș în ultimele două decenii — un centru de vinificație, o întreprindere de semiindustrializare a legumelor și fructelor, crearea unui nucleu al viitoareii fabrici de tricotațe, o întreprindere de fabricat butoaie etc. — a dat un impuls deosebit activității economice de aici. Această activitate economică va fi și mai mult sporită în viitorul apropiat, aici urmînd a se construi o fabrică de încălțăminte și una de conserve din legume și fructe, pe lingă

mărirea capacității secției de tricotat ciorapi ș.a. Dezvoltarea industrială a acestui oraș va fi ușurată și prin faptul că, după Bîrlad și Vaslui, se va asigura și aici cantitatea necesară de apă potabilă și industrială, care va fi adusă din Prut prin conducta aflată în construcție.

Huși este și un vechi centru cultural. Astăzi aici se află : două licee teoretice, un liceu agricol, o școală profesională (de mecanici agricoli), o școală sanitară, mai multe școli de cultură generală, o casă de cultură, un muzeu complex, o bibliotecă orașenească ș.a. Tot în Huși se află construcția unuia din cele mai vechi cămine de ucenici din țară.

Din punctul de vedere al structurii sale funcționale, în perimetrul acestui oraș se pot distinge : o *zonă comercială*, corespunzătoare vechii vetre urbane ; două *nuclee industriale* (mici) în partea de NV și de SE a orașului ; o *zonă administrativ-culturală*, situată la NV de zona comercială ; o vastă *zonă rezidențială*, care de la sud și sud-est de zona comercială se întinde peste arealul tuturor cartierelor din jur.

Majoritatea populației active este încă ocupată în activități agricole și în special viti-pomicole.

Orașul Negrești. Am amintit că acest centru populat a fost inclus recent (1968) în categoria orașelor. În subordonarea sa administrativă intră și șase sate (Parpanița, Căzânești, Glodeni, Cioatele, Poiana și Valea Mare) din jur. Vatra sa se desfășoară pe terasa inferioară de pe stînga rîului Bîrlad, într-un loc de popas din lungul drumului Vaslui — Roman.

Ca tîrg funcționează cel puțin de la începutul secolului al XIX-lea, îndeplinind un important rol de loc de schimb de produse și de centru meșteșugăresc pentru populația satelor din bazinul superior al Bîrladului.

La Negrești există astăzi cîteva unități ale industriei locale și ale cooperăției meșteșugărești, un centru de sortare și prelucrare a legumelor și fructelor, mai multe unități comerciale, un liceu, o școală profesională, o casă de cultură, un spital ș.a.

Ținînd seama de faptul că orașul Negrești este situat în lungul căii ferate și a șoselei modernizate Vaslui — Roman, că are bune legături feroviare (prin Buhăiești) și rutiere cu orașul Iași, că în jurul său este o vastă zonă agricolă și pomi-

viticolă, o densitate mare de populație rurală și posibilități de alimentare cu apă (din acumulări locale sau din Siret), rezultă că și acest oraș are temeinice posibilități de dezvoltare în viitor.

Așezările rurale. În cuprinsul județului Vaslui numărul localităților rurale este mare (456 de sate, din care 6 aparțin orașului Negrești).

Din cauza condițiilor social-istorice din trecut și a diversității fragmentării reliefului — cu procent mare de văi și de dealuri înguste în Colinele Tutovei — satele au o mare variație a numărului de locuitori, dominînd însă cele mici și mijlocii, îndeosebi în partea de vest și sud-vest a județului, unde acestea au pe alocuri aspect de pulverizare.

Cele mai multe sate sînt amplasate la marginea pădurilor actuale și în hîrtoape de coastă, unde populația avea în trecut adăpost, apă potabilă, lemnul și adăpostul, în caz de primejdie, al pădurilor, ori pe terasele inferioare ale rîurilor principale de aici — Bîrlad și Prut. Un număr mai mic de sate este situat pe interfluvii, pe văile mici din depresiunile Huși și Elan — Sărata, sau pe grindurile din luncile celor două rîuri. Foarte puține sate, îndeosebi cele apărute după 1850, se află în lungul principalelor căi de comunicații.

Media numărului de locuitori pe așezare rurală este de 765, cu precizarea că, în Colinele Tutovei, media este de numai 458 de locuitori de așezare, iar numărul satelor cu populație în jur de 100 și chiar mai puțin de 100 de locuitori este mare.

În ceea ce privește densitatea centrelor populate rurale la 100 km², aceasta este mai mare (8,7 sate/100 km²) decît media pe țară, care ajunge în jur de 6 sate/100 km². În Colinele Tutovei această densitate depășește 14 sate/100 km².

Numărul mare de sate cu densități mici de locuințe în vatra acestora (structură răsfirată), ca și așezarea multora pe terenuri improprii unei sistematizări eficiente impun efectuarea în ritm susținut a regrupării centrelor populate rurale din județ, pentru a se putea asigura, în condiții reciproc avantajoase, dotarea cît mai complexă și mai completă a lor (electrificare, alimentare cu apă, dotări edilitare, construcții social-culturale etc.).

Clasificarea satelor. Condițiile social-politice din trecut și diversitatea potențialului economic al condițiilor naturale din cuprinsul județului Vaslui au determinat o anumită răspîndire geografică, o anumită mărime și structură, ca și anumite diferențieri funcționale.

Astfel, c a m ă r i m e, din cele 456 de sate, procentul cel mai ridicat este deținut de satele cu o populație de pînă la 500 de locuitori (48 %), urmat de satele cu pînă la 1 200 de locuitori (37 %). Satele mari, cu peste 2 000 de locuitori, sînt reprezentate printr-un procent mic (15 %). Cele mai multe sate mici se află în Colinele Tutovei, iar cele mai mari în preajma luncii Prutului și nu departe de lunca Bîrladului (Berezeni, Vetrișoara, Ghermănești, Zorleni, Costești, Deleni, Popeni ș.a.).

C a l o c a l i z a r e g e o g r a f i c ă, cele mai numeroase sate sînt situate la marginea pădurilor, sau pe locul fostelor poieni de margine de pădure, cu vatra desfășurată pe plai sau pe versanți (frecvente mai ales în Colinele Tutovei), ori în hîrtoapele cuestelor mari de pe stînga pîraielor Crasna, Lohan, ori de pe dreapta Racovei inferioare și a Horincei superioare. Pe stînga Bîrladului superior și pe dreapta văii Prutului satele sînt localizate pe suprafața terasei inferioare, cu teren totdeauna ferit de pericolul inundațiilor. În lunca Prutului și îndeosebi în cea a Bîrladului există puține sate.

În ceea ce privește s t r u c t u r a, predomină satele de tip răsfirat, cu rețea stradală neregulată, cu pomi fructiferi și culturi de viță de vie. Satul de tip adunat este prezent în special spre lunca Bîrladului și a Prutului, unde multe au o rețea stradală regulată pe întreaga vatră (Dragalina, Sirbi, Lunca Banului etc.), sau numai în cartierele mai recent formate (Rișești, Berezeni, Zorleni).

Procesul de îndesire a gospodăriilor din multe sate de tip răsfirat și de transformare a acestora în sate de tip adunat, cu rectificarea rețelei stradale și cu dotarea edilitară și social-culturală ori sanitară strict necesară, este în plină desfășurare.

Din punct de vedere f u n c ț i o n a l, populația tuturor localităților rurale are, în primul rînd, o ocupație agricolă. În cadrul acestei ocupații sînt sate ai căror locuitori se ocupă de multă vreme și de viticultură, îndeosebi în localitățile de la

nord și de la sud de orașul Huși, de pe valea Crasnei și a Lohanului, ori dinspre nordul bazinelor Elan și Horincea, din preajma orașelor Vaslui și Bîrlad, din bazinul Racovei etc. Această ocupație este extinsă astăzi, ca și aceea de pomicultori, în toate satele din zonele deluroase ale județului și chiar în cele din preajma luncilor Prut și Bîrlad, ori din depresiunile Huși și Elan — Sărata. În Colinele Tutovei a luat o dezvoltare mai accentuată cultura pomilor fructiferi.

O mare extindere a luat de asemenea și ocupația de grădinar, prin aceasta înțelegîndu-se aici practicarea culturii legumelor și zarzavaturilor, cu veche tradiție în lunca Bîrladului și a Prutului, la care participau și participă nu numai populația satelor din preajma acestor lunci, ci și mulți locuitori din cartierele orașelor Vaslui, Bîrlad, Huși și Negrești.

Cîteva localități rurale au de multă vreme și funcție de tirg, cu o intensă viață comercială, meșteșugărească și chiar industrială. Menționăm, în această privință, localitățile: Ivănești, Puiești, Zorleni, Murgeni, Fălciu, Codăești, Băcești ș.a.

În satul Drănceni (com. Drănceni) s-a înfiripat o modestă stațiune balneară, în care se utilizează sursa de apă sulfuroasă de aici. La cota maximă de pe dealul Albina, din apropiere de satul Dragomirești, pe unde trece șoseaua care vine dinspre Vaslui, pe valea Racovei, ducînd spre Bacău, sînt condiții de a se crea în viitor o stațiune climatică, peisajul din jur avînd o mare diversitate de culori și aerul totdeauna curat.

Densitatea mare de populație și mulțimea satelor necesită nu numai o regrupare a multora din ele în localitățile cu relief mai corespunzător și cu condiții economice mai adecvate, dar și crearea de noi centre urbane. Acțiunea aceasta este în curs de definitivare și se prevede ca în viitor să se înființeze încă șapte localități de tip urban: Băcești, Codăești, Roșiești, Ivănești, Puiești, Murgeni și Fălciu. Crearea acestor noi centre urbane va contribui la intensificarea activității economice în regiunile lor înconjurătoare, ca și la asigurarea mai rapidă a populației tuturor satelor cu produse de largă folosință. Prin aceasta va spori și procentul populației urbane, care încă este redus în acest județ.

Nivelul de trai al populației

Dezvoltarea rapidă, în anii orînduirii socialiste, a economiei județului Vaslui se reflectă pozitiv în creșterea bunăstării generale a populației. Ritmului înalt de dezvoltare a industriei din ultimii ani (20 % în perioada 1965—1970), materializat prin apariția a noi și numeroase capacități de producție, îi corespunde creșterea fondului de locuințe destinate populației, lărgirea spațiilor pentru învățămînt și pentru activitățile social-culturale etc.

Învățămîntul general de 10 ani, cel liceal, profesional și de specialitate marchează de la an la an progrese însemnate. Astfel, dacă în anul școlar 1938—1939 existau în județul Vaslui doar 508 unități de învățămînt, cu 44 636 de elevi și 1 186 de cadre didactice, în anul școlar 1972—1973 numărul unităților a ajuns la 897, cu 102 606 de elevi și 4 986 de cadre didactice.

În rețeaua școlară s-a dezvoltat mult învățămîntul liceal—de cultură generală și de specialitate — și cel profesional. Numărul liceelor a crescut de 2,8 ori, cuprinzînd de 13,5 ori mai mulți elevi în anul școlar 1972—1973 față de 1938—1939. Numărul școlilor profesionale a crescut de 6 ori, cuprinzînd de 4,7 ori mai mulți elevi. În acest fel, fiecare al patrulea locuitor din județ este cuprins în rețeaua școlară. An de an se adaugă la baza materială a rețelei școlare noi spații pentru învățămînt, instruire tehnico-productivă și un bogat și variat material didactic. Astfel se asigură condițiile necesare pentru înfăptuirea măsurilor care privesc generalizarea învățămîntului liceal și legarea pregătirii școlare de nevoile economiei județului, aflată în plin progres.

Creșterea permanentă a veniturilor populației prin mărirea salariilor și a pensiilor etc. reprezintă o altă cale care asigură locuitorilor județului un nivel ridicat de viață. Volumul mărfurilor vîndute populației, în perioada 1966—1970, a ajuns la 1 407 milioane lei, ceea ce reprezintă o medie de circa 3 000 lei pe locuitor. Dintre produsele achiziționate de populație, cele mai multe sînt bunuri ca : frigidere, aragaze, televizoare ,autoturisme etc.

În ultimul deceniu, populația și-a construit din fonduri proprii peste 12 000 locuințe și a primit 5 400 de apartamente construite din fondurile de stat. În cincinalul 1971—1975 se vor construi 7 660 de apartamente, din care 3 700 proprietate personală. De asemenea, se vor construi numeroase locuințe din fondurile proprii și în mediul rural.

Realizări importante au fost obținute și în lărgirea rețelei pentru răspîndirea valorilor culturale în rîndul maselor. Astfel, în județul Vaslui funcționează patru case de cultură, 232 de cămine culturale, un teatru de stat, cinci unități muzeistice, 137 de biblioteci publice, 184 de cinematografe, ansambluri folclorice etc.

Cultura de masă va beneficia și în anii următori de sprijinul necesar pentru răspîndirea sa. Se va îmbunătăți baza materială, astfel încît să crească eficiența acțiunilor de educație socialistă a maselor.

În acest județ a fost reluat și firul cercetărilor științifice ilustrate în trecut prin activitatea istorică desfășurată în orașele Bîrlad și Huși. Astfel, în cadrul Stațiunii centrale de cercetări pentru combaterea eroziunii solului de la Perieni se efectuează studii serioase în acest domeniu, iar cercetătorii de la muzeul „V. Pârvan” din municipiul Bîrlad desfășoară de cîțiva ani importante studii arheologice.

Asistența medicală a populației reprezintă un alt domeniu în care se reflectă nivelul de trai al populației. Cele 289 de unități de ocrotire a sănătății (16 spitale, cu peste 4 400 de paturi, 86 de circumscripții sanitare, 4 policlinici, 26 de farmacii etc.) constituie o bază sanitară foarte bogată, servită de peste 3 100 cadre sanitare, din care 458 sînt medici (fig. 33).

Pentru a ilustra progresele care se obțin în domeniul ocrotirii sănătății populației, este suficient să arătăm că în anul 1960 erau în spitale mai puțin de 3 000 de paturi, iar numărul medicilor era de 308. Ulterior, această situație s-a îmbunătățit simțitor. Amintim, de exemplu, că, dacă în anul 1960 unui medic din județ îi reveneau în medie 1 404 locuitori, în 1970 acest număr a scăzut la 1 000. Pe lângă aceasta, în anul 1972 s-au dat în folosință, la Vaslui, un spital cu 700 de paturi, un centru stomatologic și o nouă stație de salvare. Pînă în anul 1975 se

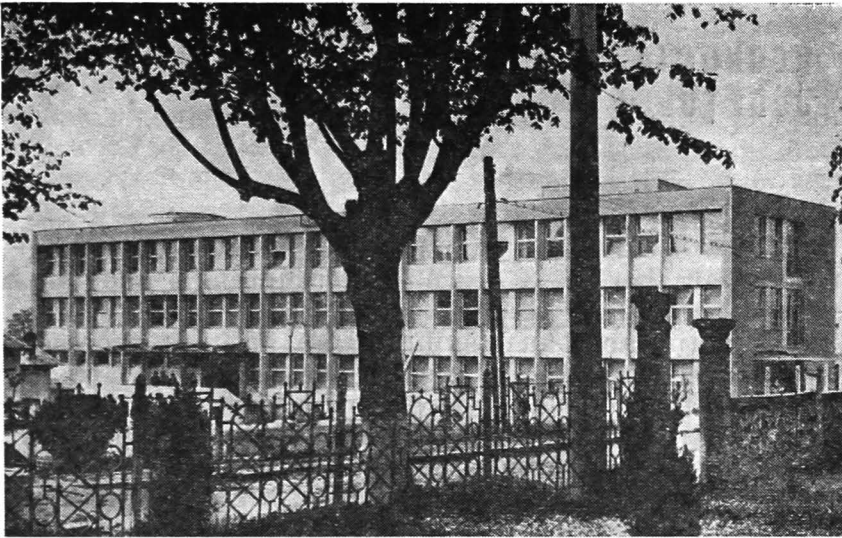

Fig. 33. — Noua policlinică din orașul Vaslui.

vor mai construi : o policlinică și un spital cu 400 de locuri la Bîrlad și un altul cu 200 de paturi la Huși. Totodată, un număr din ce în ce mai mare de locuitori este trimis anual la stațiunile de cură, tratament și odihnă.

Fondurile alocate pentru finanțarea acțiunilor social-culturale din județ sînt în permanentă creștere. În perioada 1965—1970 ,volumul cheltuielilor pentru învățămînt, cultură, sănătate, sport, asistență și asigurări sociale s-a ridicat la 635 de milioane lei. Cheltuielile social-culturale suportate de stat pentru fiecare locuitor al județului vor crește de la 1 680 lei în 1970, la 2 260 lei în anul 1975. Rezultă deci, că în județul Vaslui, viața materială și spirituală a populației este în permanentă înflorire, ca urmare a evoluției ascendente a economiei sale.

O dovadă a creșterii bunăstării materiale și spirituale a populației o constituie și faptul că, astăzi, numărul celor care participă la diverse excursii, cu caracter instructiv-educativ, prin județ și prin țară, crește de la an la an, activitatea aproape inexistentă în trecut.

ECONOMIA JUDEȚULUI

Cu toate că diferitele condiții social-istorice și naturale au favorizat apariția și dezvoltarea timpurie a unor așezări omenști pe actualul teritoriu al județului Vaslui, au fost și multe situații care i-au stăvilit ori au încetinit procesul de dezvoltare economică. De aceea, județul Vaslui face parte din acele teritorii cu o moștenire economică săracă de la vechiul regim. Această situație a necesitat eforturi deosebite pentru ridicarea sa în anii orînduirii socialiste.

Dovezi concrete ale marilor progrese înregistrate în ultimul timp sînt: volumul mare de investiții, dinamica foarte activă a producției industriale și schimbarea ritmică a raporturilor dintre ramurile economiei. De exemplu, producția industrială globală a județului a crescut în anii cincinalului 1966—1970, față de anul 1965, cu 56,7 %, iar productivitatea muncii cu 43,3 %. Ritmul mediu de creștere a producției industriale a fost aproape de media pe țară, iar în anul 1975 aceasta va spori de 2,2 ori față de anul 1970.

De asemenea și agricultura este supusă unui proces de intense transformări. Aproape întreaga suprafață agricolă a județului aparține sectorului socialist (99,7 %). Unitățile agricole cooperatiste dețin 77,6 % din suprafața agricolă a sectorului socialist, restul revenind întreprinderilor agricole de stat. În anul 1972 pe ogoarele județului lucrau 3 292 de tractoare, 987 de combine, 1 501 semănători mecanice și numeroase alte mașini și agregate agricole. De la an la an au sporit cantitățile de îngrășăminte încorporate în sol. Numai în anul 1972 s-au folosit 46 869 tone (de peste două ori mai multe ca în anul 1965) de îngrășăminte azotoase, fosfatice și potasice, pe o suprafață de 178 317 ha.

O dezvoltare mare au cunoscut căile de comunicație, transporturile, circulația mărfurilor și celelalte activități eco-

nomice. Toate acestea au făcut ca județul Vaslui să se înscrie, alături de celelalte județe ale țării, pe coordonatele progresului și civilizației.

Cel mai semnificativ aspect, din acest punct de vedere, este dat de faptul că în etapa actuală economia județului Vaslui se înscrie la loc de frunte pe țară cu o seamă de produse, ca : *rulmenți* de diverse tipuri, care se exportă și în 50 de țări ; *confecții pentru copii și elevi*, produse de una din cele mai mari unități de la noi ; *mobilă* de calitate superioară, solicitată foarte mult și la export ; *struguri de masă și vinuri superioare*, produse atât în vechea podgorie de la Huși, cât și în altele recent create.

I n d u s t r i a

Activitatea industrială a înregistrat în ultimii ani progrese însemnate, valoarea producției industriale constituind mai bine de jumătate din venitul total al județului, unele ramuri fiind de mare importanță pentru economia națională.

Unitățile mari și moderne de aici au fost realizate în anii construcției socialiste, astăzi existând în județ o puternică unitate a industriei constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor, o fabrică de mobilă, două fabrici de confecții, o filatură de bumbac, o mare fabrică de materiale de construcții etc. Totodată s-au dezvoltat și ramurile industriei alimentare, modernizându-se continuu.

Procesul de dezvoltare a industriei se caracterizează prin ritmuri foarte mari : 564 % la industria confecțiilor, 275 % la mobilă, 242 % la industria poligrafică, 222 % la industria materialelor de construcții etc.

Din totalul producției industriale, sectorul socialist deține 99,9 %. În cadrul industriei socialiste, industria republicană reprezintă 76,3 %, industria locală 16,3 %, iar cea cooperatistă 7,3 %.

În perioada 1966—1970 au fost construite și date în folosință noi obiective industriale, ca : Fabrica de confecții și Fabrica de mobilă din Vaslui, Fabrica de produse lactate din

Bîrlad, Combinatul de vinificație din Huși ș.a. În aceeași perioadă, o seamă de întreprinderi au fost extinse și modernizate, ca de exemplu Fabrica de rulmenți, ca și cea de confecții din Bîrlad.

Industria județului era reprezentată la sfîrșitul anului 1972 prin 21 întreprinderi industriale, dintre care 13 de tip republican, 4 ale industriei locale și 4 ale cooperăției meșteșugărești.

Industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor. Este principala ramură a industriei grele de aici, participînd cu 34,1 % din producția globală industrială a județului. Ea reprezintă aproape 1 % din valoarea producției de ramură a țării. Activitatea industriei construcției de mașini cuprinde Fabrica de rulmenți din Bîrlad, unitățile industriei locale de prelucrare a metalelor și cele ale cooperăției meșteșugărești.

Intrată în producție în anul 1953, Fabrica de rulmenți a avut o dezvoltare continuă (fig. 34). Dacă la început a produs 99 000 de bucăți rulmenți, astăzi numărul acestora este de peste 4 500 000, iar valoarea producției de peste 30 de ori mai mare ca la început. O expresie a progresului înregistrat de această fabrică îl constituie și diversificarea producției. Astfel, tipurile de rulmenți s-au înmulțit progresiv: 4 tipuri în 1953, 151 în 1958, 242 în 1968 și peste 250 de tipo-dimensiuni în 1972. La începutul acestui an (1973) au fost introduse în fabricație de serie noi tipuri de rulmenți pentru autocamioanele „ROMAN”, autoturismul „DACIA—1300” și pentru lami-noare.

Producția de rulmenți a fabricii din Bîrlad reprezintă peste 15 % din aceea a țării și aproape 50 % din valoarea producției.

Cererea mereu crescîndă de rulmenți, atît pe plan intern, cît și la export, a determinat dezvoltarea în continuare a întreprinderii din Bîrlad. Actuala extindere va face ca în anul 1976 producția de rulmenți să fie de opt ori mai mare ca în anul 1972.

Materia primă de bază — oțeluri aliate — este asigurată în cea mai mare parte din țară (de combinatele siderurgice de la Hunedoara, Reșița și Cîmpia Turzii).

Fig. 34. — Fabrica de rulmenți din Birlad (foto C.P.C.S.).

În anul 1968, producția destinată exportului reprezenta 20 % din valoarea producției-marfă și 35 % din volumul producției fabricii.

Alături de rulmenți, mai sînt unele produse realizate de unitatea metalurgică a cooperativei „Prestarea” și de secția „Metal” din cadrul I.E.I.L. — Birlad.

Pe lângă extinderea Fabricii de rulmenți, în județul Vaslui se vor mai construi: o fabrică de ventilatoare, una de radiatoare din tablă, o uzină de construcții metalice și o fabrică de utilaje și piese de schimb pentru industria ușoară, toate în orașul Vaslui. La Birlad se va construi o fabrică de aparate de măsură și control, ca și o fabrică de elemente pneumatice de automatizare.

Pentru dezvoltarea industriei metalurgice și a construcției de mașini, în perioada 1971—1975 s-au afectat circa 2/3 din fondurile destinate construcțiilor industriale din județ. Asemenea orientare a fost determinată de faptul că această

ramură are un rol hotărîtor în dotarea tehnică superioară și în promovarea consecventă a progresului economic.

Industria de exploatare și prelucrare a lemnului. Suprafața acoperită cu păduri reprezintă 12,3 % din aceea a județului. Din această cauză sursa lemnoasă locală este redusă, deși materia primă (stejar, fag etc.) este de bună calitate. Complexarea se face din județele Bacău, Neamț și Suceava.

Dezvoltarea modernă a industriei de prelucrare a lemnului s-a produs în ultimele două decenii, începutul fiind făcut prin înființarea Fabricii de mobilă din Vaslui, intrată în producție în 1968. Mobila produsă de această unitate industrială este de foarte bună calitate, fiind mult solicitată și la export.

În afară de Fabrica de mobilă din Vaslui și-au mărit capacitatea de producție și secția „Lemn” a I.E.I.L. — Bîrlad, care produce garnituri de mobilă, cea din cadrul cooperativei meșteșugărești „Zorile” din Huși, ca și alte unități din Vaslui, Bîrlad și Negrești.

Industria materialelor de construcție. Această ramură este veche în județul Vaslui. În economia acestuia, ponderea ei economică este încă modestă, aceasta și din cauză că materia primă de bună calitate are o răspîndire și un volum redus.

La sud și sud-vest de orașul Vaslui, din dealul Chițoc, se exploatează argile sarmațiene și luturi loessoide folosite în fabricarea cărămizilor. Argile se mai exploatează lângă Bîrlad și Huși.

Această ramură este reprezentată prin șase unități ale industriei locale, care produc cărămizi, blocuri ceramice, cahle de teracotă și diferite prefabricate, unități ce funcționează în orașele Vaslui, Bîrlad și Huși. Producția lor acoperă o mare parte din cerințele județului.

Industria materialelor de construcție a cunoscut o dezvoltare deosebită după 1971, cînd a început construcția în orașul Vaslui a Fabricii de materiale izolatoare pentru construcții, cu trei secții. Dintre acestea, secția de cărămizi izolatoare a intrat deja în funcțiune, iar cea de vată minerală și cea de carton bituminat sînt în stadiu înaintat de montaj.

Industria ușoară. Este reprezentată prin două fabrici de confecții (la Vaslui și Bîrlad), o filatură nouă de bumbac (la Vaslui), un nucleu al viitoarei fabrici de ciorapi (la Huși) și de mai multe unități meșteșugărești. Sub forma atelierelor meșteșugărești, această industrie este veche și în județul Vaslui, unele asociații (bresle) de meșteșugari pe ramuri (blănari, croitori, cizmari, tăbăcari etc.) fiind menționate ca existente în orașele Vaslui, Bîrlad și Huși încă din secolul al XVIII-lea.

Industria ușoară participă cu 30,1 % din valoarea producției industriale a județului.

a. *Industria confecțiilor*, ca ramură modernă, datează din anul 1949, când a luat ființă la Bîrlad, prin transformarea unor vechi ateliere mari, fabrica „Proletarul Roșu”.

În cincinalul 1966—1970 a fost construită și dată în folosință Fabrica de confecții din orașul Vaslui (fig. 35).

Acestor două fabrici li se alătură unitățile cooperăției meșteșugărești din orașele județului, ca și din alte centre.

Și această ramură industrială se dezvoltă mereu. Astfel, la Bîrlad, la Fabrica de confecții a fost construită recent o hală nouă și tot aici s-a dat în folosință un complex al cooperăției meșteșugărești. O acțiune asemănătoare se desfășoară și în multe centre de comună, unde în cadrul unităților de servire a populației un loc important îl ocupă atelierile de confecții de diverse tipuri.

b. *Industria textilă* este reprezentată prin Filatura de bumbac din Vaslui (intrată în funcțiune în anul 1972) (fig. 36), prin Fabrică de vată pentru confecții (din Bîrlad), Topitoria de cînepă de la Vaslui și secția de tricostat ciorapi de la Huși, nucleul viitoarei fabrici de ciorapi de aici. Fabrica de vată din Bîrlad folosește ca materie primă diferite deșeuri ale industriei confecțiilor și a celei textile.

În cadrul industriei textile meșteșugărești funcționează în orașele județului și în unele centre de comună ateliere de dărăcit lînă, pive de bătut suman etc.

Filatura de bumbac și secțiile de covoare ale cooperăției meșteșugărești și ale industriei locale din Vaslui, Bîrlad și Negrești vor spori simțitor, în următorii ani, rolul și importanța acestei activități industriale în economia județului.

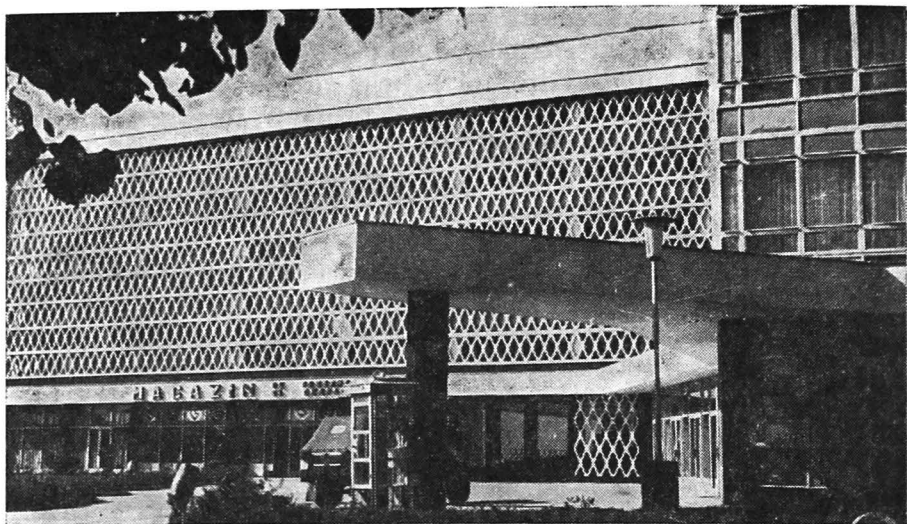

Fig. 35 — Fabrica de confecții din Vaslui.

c. *Industria pielăriei și a încălțămintei*, ramură de veche tradiție în județ, se află încă la nivelul de organizare a atelierelor meșteșugărești, dintre care cele mai mari unități sînt reprezentate prin cooperativele „Unirea meșteșugarilor” din Vaslui și „Progresul” din Bîrlad.

Ponderea acestei ramuri în economia județului se va mări considerabil prin construirea, în curînd, la Huși, a unei fabrici de încălțămintă, modernă și bine utilată.

d. *Industria alimentară* este una din cele mai vechi și mai dezvoltate ramuri industriale din județul Vaslui. Morile de apă și morile cu cai sînt menționate încă din secolul al XVII-lea la Vaslui, Bîrlad și Huși. În decursul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea au fost înființate, în aceleași orașe și în unele localități rurale, o seamă de mori mecanice, de mărimi și tipuri diferite. După anul 1948, multe din aceste unități au fost regrupate și reutilitate modern.

În rîndul acestora, menționăm moara „Unirea” de la Bîrlad, de importanță republicană, cu o capacitate de măcinș

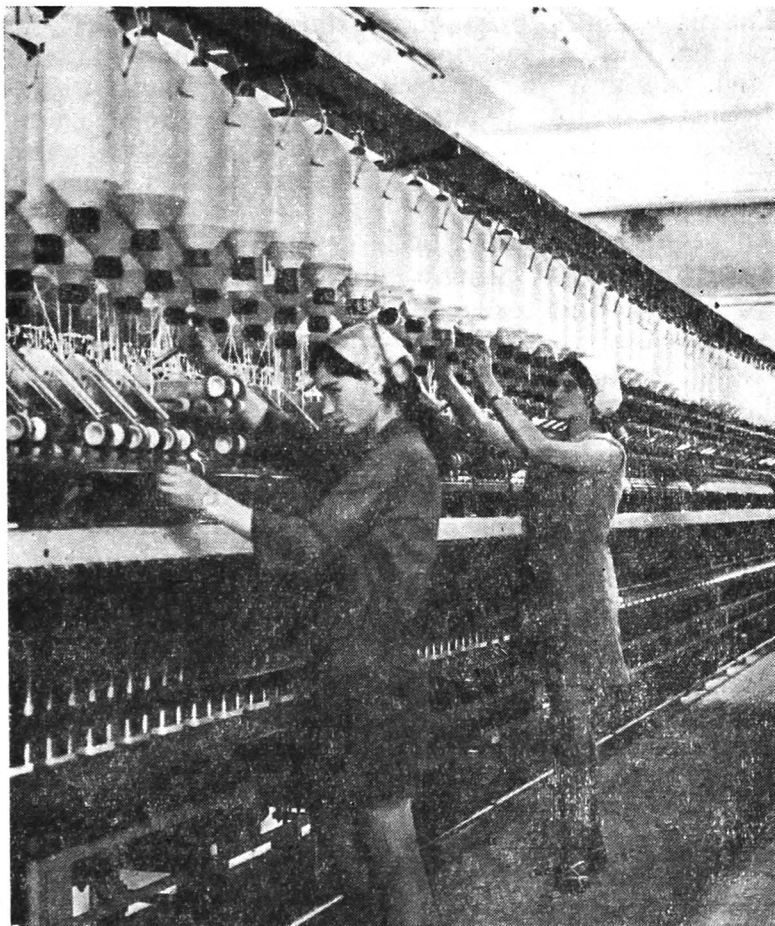

Fig. 36. — Interior de la Filatura de bumbac din Vaslui.

de 100 tone grâu în 24 ore. Tot aici mai există două unități de morărit ale I.E.I.L.

Mori de mare capacitate sînt și în orașele Vaslui și Huși, iar altele mai mici (106) răspîndite în diverse localități din județ.

Fabrici de pâine există la Vaslui, Bîrlad, Huși, Negrești, Murgeni ș.a. Pâine a început să se producă și în unele localități mai mici, ca : Vutcani, Vेत्रișoiaia, Pungești, Băcești ș.a.

Uleiuri și grăsimi vegetale (din floarea-soarelui, soia, miez de nucă, germeți de porumb și de grâu etc.) se produc la unitatea „Republica” din Bîrlad, iar la Vaslui se află în construcție o fabrică de ulei din soia.

Aproape 70 % din producție o formează uleiul comestibil filtrat, restul acesteia constituindu-l uleiurile tehnice.

La Bîrlad funcționează din anul 1910 o întreprindere pentru fermentarea tutunului cultivat în zona înconjurătoare (sudul județului Vaslui și nordul județului Galați, în primul rînd), dar și de mai departe, inclusiv din nordul Dobrogei. Această întreprindere este una din cele mai mari din țară, în acest domeniu, ea coordonînd cultura tutunului din întregul său areal (sud-estul țării). Din totalul producției, aici se prelucrează însă numai circa 50 % din materialul recoltat, restul fiind trimis la alte unități de fermentare a tutunului din țară. Tutunul fermentat la Bîrlad este trimis la fabricile de țigări din Iași, București, Rîmnicu Sărat, Sfîntu Gheorghe etc., iar o parte livrat la export.

I n d u s t r i a c ă r n i i are ca unitate principală Întreprinderea de industrializare a cărnii din orașul Bîrlad, la care se adaugă abatoarele din orașele Vaslui, Huși și Negrești. Fabrica de mezeluri și preparate din carne din orașul Bîrlad a realizat în anul 1970 o producție de 982 tone, în peste 40 de sortimente.

Producția de carne a fost în anul 1971 de 3 024 tone.

În acest cincinal se va construi în orașul Vaslui un abator modern cu o mare capacitate de preparare și depozitare a cărnii.

I n d u s t r i a d e p r e l u c r a r e a l a p t e l u i, cu centre la Vaslui, Bîrlad, Huși și Murgeni, a realizat în anul 1971 o producție de 287 000 hl lapte pentru consum, 2 369 tone brînzeturi, 519 tone unt și alte produse. Vara, cînd producția de lapte este mai mare, o parte din materia primă se prelucrează și în unele centre de colectare, ca : Movileni, Puiști, Pochidia, Voinești etc., pntu producerea de brînzeturi.

I n d u s t r i a f r i g o r i f i c ă este reprezentată prin două fabrici de gheață — la Vaslui și Bîrlad — care produc zilnic circa 20 tone gheață fiecare. În curînd se va construi la Vaslui un depozit frigorific pentru ouă, cu o capacitate de 20 milioane ouă anual.

I n d u s t r i a v i n u r i l o r și a b ă u t u r i l o r a l c o o l i c e, care este o ramură veche în economia județului Vaslui, dispune astăzi de un mare centru de vinificație la Huși (cu o capacitate de vinificare de 10 tone/oră și o capacitate de depozitare de 100 vagoane) și de alte centre de colectare a strugurilor și de vinificare construite la Bîrlad, Negrești, Codăești, Tîrzii-Oltenești, Puiеști, Hoceni, Berezeni, Murgeni etc.

Vinurile produse de aceste unități, în special cele de la Huși, sînt de foarte bună calitate, multe fiind medaliatе și solicitate și la export.

La Huși și în alte centre se produc și băuturi alcoolice (rachiuri din tescovină și din fructe, coniacuri etc.). Prin construirea Fabricii de coniac și vermut de la Vaslui, importanța economică a acestei ramuri va spori simțitor.

Industria meșteșugărească este reprezentată prin patru mari cooperative cu 155 de unități răspîndite în întregul cuprins al județului Vaslui, dar cu o concentrare mai însemnată în orașele Vaslui, Bîrlad, Huși și Negrești. Unele unități meșteșugărești sînt puternice și modern utilizate, cum este cooperativa „Progresul” din Bîrlad, ale cărei confecții sînt expediate și la export.

A g r i c u l t u r a

În economia județului Vaslui producția agricolă are o pondere însemnată, ea participînd cu 43 % din venitul total.

Din totalul suprafeței județului, terenurile agricole reprezintă 77,1 %, suprafața arabilă ocupînd 49,9 %.

Prin particularitățile pe care le au aici condițiile fizico-geografice — altitudinea reliefului, fragmentarea și energia acestuia, diferențierea climatică și prezența largă a solurilor

din categoria cernoziomurilor — economia agricolă are în județul Vaslui condiții bune de dezvoltare. Menționăm, de exemplu, posibilitățile optime pe care le au culturile de grâu și de porumb, mai ales pe podul teraselor, pe versanții și plaiurile dealurilor mici, în zona depresionară Negrești, în depresiunile Huși și Elan etc., cele de vii și de livezi, prezente peste tot, ca și cele de legume și zarzavaturi, în luncile Bîrladului și ale Prutului ori pe șesurile unor artere hidrografice mai mici (Vaslui, Racova, Tutova, Elan ș.a.).

Pentru valorificarea terenurilor cu pantă mai accentuată și cu degradări active, de mulți ani se aplică și aici indicațiile și măsurile preconizate de Stațiunea centrală de combatere a eroziunii solului de la Perieni.

Din anul 1955 și pînă în prezent, această stațiune a desfășurat o activitate intensă în rezolvarea problemelor legate de combaterea eroziunii solurilor, de îndiguiri, desecări și de desalinizarea terenurilor sărăturoase.

La sfîrșitul anului 1972 rezultatele acestei activități se concretizau în realizarea lucrărilor complexe de combatere a eroziunii solurilor pe o suprafață de aproape 20 000 ha, în scoaterea de sub pericolul inundațiilor și a înmlăștinirilor a peste 39 000 ha teren agricol, în extinderea culturilor irigate pe 6 000 ha ș.a.

Aceeași stațiune a participat la acțiunea de modernizare a lucrărilor agricole pe terenurile în pantă, care în acest județ ocupă circa 90 % din suprafața agricolă.

Efectele acestei activități se văd nu numai în peisajul județului Vaslui — terasări, lucrări antierozionale de amănunt, plantații silvice și viti-pomicole noi, sisteme de irigații etc. —, ci și în creșterea producției la hectar obținută la toate culturile agricole și viti-pomicole.

Rezultatul acțiunii de combatere a inundațiilor și de reducere a efectelor secetei (realizarea lucrărilor de hidroameliorații din lunca Prutului și construirea de iazuri în diverse puncte ale județului) este concretizat în creșterea suprafeții terenurilor irigate, care în perioada 1971 — 1975 va depăși 35 000 ha.

Structura agriculturii. În județul Vaslui agricultura a avut și are o structură complexă, la aceasta contribuind și diversitatea condițiilor fizico-geografice (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Suprafața județului după modul de folosire a terenului

Repartiția terenurilor după folosință	1960	1965	1972
Suprafață totală județ (1+2+3)	100,0	100,0	100,0
1. Teren agricol (a+e)	77,7	77,7	77,1
a. arabil	59,8	57,6	49,9
b. pășuni	11,5	12,9	18,6
c. finețe	2,9	2,2	1,9
d. vii și pepiniere viticole	3,0	3,2	4,5
e. livezi și pepiniere pomicele	0,5	1,7	2,2
2. Păduri	12,9	12,9	12,3
3. Alte terenuri	9,4	9,4	10,6

Din întreaga producție agricolă, cea vegetală reprezintă 68,1 %, iar cea animală, 31,9 %.

Din suprafața agricolă, cea arabilă deținea, în 1971, 56,7 %, pășunile și finețele 15,4 %, iar viile și livezile 5,3 %. În ultimul deceniu, suprafața agricolă s-a micșorat cu 2 000 ha în favoarea suprafețelor forestiere. S-au produs mari prefaceri și în structura suprafețelor agricole. Astfel, terenurile arabile și finețele naturale și-au restrâns suprafețele cu 16 000 ha și, respectiv, cu 7 000 ha, crescând în schimb cu 12 000 ha suprafața pășunilor și cu 9 000 ha cea a culturilor pomi-viticole. Aceste modificări au fost făcute în scopul folosirii mai raționale a terenurilor, a stăvilirii activității torențiale și a alunecărilor de teren.

Cultura cerealelor. În cadrul suprafețelor cultivate cu cereale s-au înregistrat unele modificări ce pun în evidență trăsăturile modului cum se manifestă factorii naturali din această zonă care influențează agricultura. Așa, de exemplu, suprafețele cultivate cu cereale au scăzut de la 73,2 % în 1960, la 67 % în 1972. Această scădere s-a făcut pe seama suprafețelor cultivate cu grâu și porumb. Totodată s-au micșorat

Fig. 37. — Pe una din tarlalele C.A.P. Albești la semănatul porumbului.

suprafețele cultivate cu floarea-soarelui și sfeclă de zahăr. În schimb s-au extins cele cultivate cu leguminoase pentru boabe (în special soia), de la 2,1 la 4,1 %, cu plante perene ș.a. Celelalte culturi au fost menținute aproximativ la nivelul din 1960.

În perioada 1960—1970, creșterea producției medii la hectar, pe județ, a fost de 44,3 % la grâu (în I.A.S. 60 %) și de 112,5 % la porumb (în I.A.S. 234,6 %). Producțiile cerealiere cele mai ridicate s-au obținut în depresiunile Huși și Elan — Să-rata, apoi pe valea Bîrladului și în partea sud-estică a Colinelor Tutovei. Peste 70 % din producția de cereale se obține în sectorul cooperatist.

Cultura grâului și a porumbului ocupă 96,3 % din suprafețele cultivate cu cereale, ceea ce reprezintă 46,4 % din întreaga suprafață agricolă a județului (fig. 37).

De pe cele 79 889 ha cultivate cu grâu, în anul 1972 s-a realizat o producție totală de 161 085 tone, iar de pe cele 121 153

ha cultivate cu porumb s-a obținut o producție de 308 763 tone boabe.

Dintre cereale, în județ se mai cultivă secara, orzul și ovăzul.

În anul 1972 s-a obținut o producție totală de cereale de 476 798 tone, ceea ce reprezintă o creștere de peste 70 % față de anul 1960.

Cultura plantelor tehnice. Existența unor condiții prielnice culturii plantelor tehnice în județ a permis, de multă vreme, dezvoltarea lor aici pe mari suprafețe. În anul 1960 acestea reprezentau 8,9 % din suprafața arabilă. În deceniul următor s-au extins la 9,5 % din terenurile arabile, producția însă crescând mult mai mult : la cînepă s-a dublat, iar la floarea-soarelui a crescut cu 3,1 %. La sfecla de zahăr, în condițiile restrîngerii suprafețelor cultivate de 2,1 ori, producția a fost micșorată numai de 1,3 ori.

Culturile de cînepă sînt mai răspîndite în bazinul hidrografic al Vasluiului, cele de floarea-soarelui și de tutun în partea sudică a Dealurilor Fălciului și în sud-estul Colinelor Tutovei. Această răspîndire este legată de existența unor condiții naturale prielnice și a unității industriale prelucrătoare de la Bîrlad.

Sfecla de zahăr se cultivă mult în bazinul superior al Bîrladului, fiind solicitată de Fabrica de zahăr de la Roman.

Legumicultura. Suprafețele acoperite cu plante legumicole ocupă 3,5 % din suprafața arabilă, obținindu-se o producție anuală de peste 88 000 tone (1972). Zonele de intense culturi legumicole se află mai ales în jurul orașelor Vaslui, Bîrlad, Huși și Negrești — pe valea Bîrladului și a Prutului. Peste 70 % din producție este realizată de către unitățile cooperatiste.

Producția legumicolă satisface cerințele consumului de legume proaspete ale județului, unitățile din sud expediind mari cantități pentru industrializare și la Fabrica de conserve din Tecuci. Intrarea de curînd în funcțiune a Fabricii de conserve din legume și fructe de la Huși va stimula și mai mult dezvoltarea acestor culturi în lunca Prutului și a Bîrladului.

Viticultura. Cultura viței de vie pe teritoriul județului Vaslui datează de multă vreme. Dintr-o hartă privind răs-pîndirea viilor în Moldova în secolul al XIV—XVI rezultă că aici erau podgorii întinse, cele din zona orașului Huși avînd o mare extindere.

La sfîrșitul secolului trecut media suprafețelor cultivate cu vie în acest județ era de 20 ha pentru fiecare sat, soiurile cultivate fiind cele indigene (Fetească albă și neagră, Grasă, Zghihară, Frîncușă, Tămîioasă, Busuioaca neagră de Bohotin ș.a.).

După atacul filoxerei extins aici la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, soiurile indigene, distruse în foarte mare parte, au fost înlocuite cu vițe altoite din soiurile Aligotè, Riesling, Pinot gris, Cabernet, Oporto, Muscat-Hamburg, Ottonel etc. Prin altoire au fost continuate însă și soiurile indigene de renume.

Dintre podgoriile județului Vaslui, aceea de la Huși ocupă un loc deosebit, prin cantitatea și mai ales calitatea vinurilor.

Menționată documentar de la începutul secolului al XV-lea, pe vremea lui D. Cantemir ocupa în Moldova locul al doilea după aceea de la Cotnar, la Huși existînd și condiții pedoclimatice în multe privințe asemănătoare celor de acolo.

Ravagiile produse de atacul filoxerei în podgoria hușană se vede din faptul că dacă în anul 1900 existau 6 297 ha (în arealul fostului județ Fălciu), în 1915 mai erau 917 ha viță indigenă, iar, zece ani mai tîrziu, în 1925, mai rămăseseră doar 246 ha. Refacerea acestei podgorii a început foarte modest, cu viță altoită, după 1904, dar a mers încet și neorganizat. Ceva mai sistematic au decurs plantațiile de viță altoită după 1920 și bine organizat abia după 1948.

În etapa actuală numai în jurul orașului Huși există aproape 1500 ha de vie, marea majoritate fiind cultivată cu soiurile Aligotè, Fetească albă, Pinot gris, Riesling, Cabernet Sauvignon, Oporto, Muscat Ottonel, Muscat de Hamburg, Chasselas și mai puțin cu Zghihară, Coarnă neagră, Frîncușă, Alicante și Busuioaca de Bohotin (care dă un vin de culoare pro-firie, cu buchet și aromă deosebită).

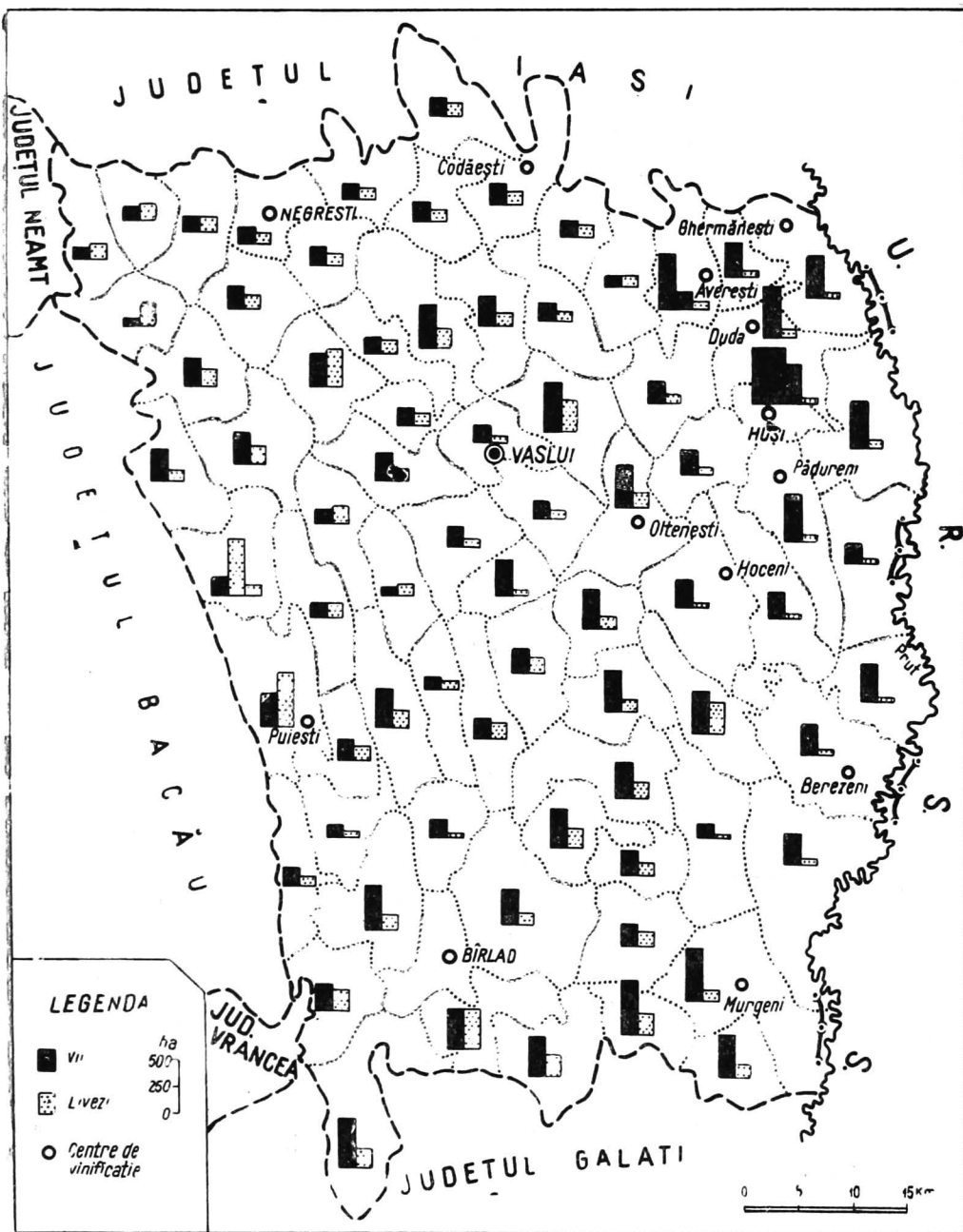

Fig. 38. — Harta repartiției suprafețelor cultivate cu vii și livezi în anul 1971 (după V. Băican).

Fig. 39. — Noi plantații viticole pe valea Racova, în apropiere de satul Hirsoveni (foto I. G u g i u m a n).

Conținutul în zahăr la majoritatea soiurilor variază între 145 și 250 grame la litru de must, iar tăria alcoolică a vinurilor este de 9° — $14^{\circ}2$.

În anii cu condiții climatice favorabile, producția la hectar în podgoria Huși, ca dealtfel și în celelalte podgorii mai noi din județ, depășește 12 000 și chiar 15 000 kg struguri.

Calitatea vinurilor din podgoria Huși, solicitate mult și la export, este atestată și de marele număr de medalii (de argint și de aur) pe care le-a obținut, îndeosebi din anul 1955 încoace, la diverse concursuri pe țară ori regionale.

În ultimii 20 de ani, renumitei podgorii a Hușilor i s-au adăugat altele, ca cele din jurul localităților Averești și Vutcani, Tîrzii și Oltenești, Perieni și Ivești, ori de la Țuțcani și Blăgești, Șuletea, Mălușteni, Ivănești, Hirsoveni (fig. 39), Pădureni, Văleni etc.

Pe întregul județ, suprafața ocupată de culturi de viță de vie și pepiniere viticole se ridică la peste 20 000 ha. În perioada 1971—1975 este prevăzut ca suprafața podgoriei vasluiene să fie sporită cu 5 000 ha, în felul acesta viile și pepinierele viticole ajungînd să ocupe circa 6% din suprafața agricolă a județului.

Pomicultură. Cultura pomilor fructiferi este de asemenea o activitate cu mari perspective în județul Vaslui. În trecut, această cultură ocupa suprafețe mici, deși livezile erau numeroase. Ritmul de dezvoltare a culturii pomilor fructiferi după 1948 a făcut ca astăzi suprafața ocupată cu livezi organizate să reprezinte 2,2% din întinderea terenurilor agricole. Pînă în anul 1975, suprafața culturilor de pomi fructiferi va ajunge cel puțin la 10 000 ha.

În structura livezilor, cei mai numeroși sînt prunii (43,3% din suprafață) și merii (20%), apoi nucii, cireșii și vișinii.

Cele mai multe livezi organizate sînt tinere, intrate recent în producție. Ele se întîlnesc peste tot, dar mai ales în zona localităților Huși, Duda, Bunești, Averești, Deleni, Vutcani, Vinderei, Grivița, Ivești, Perieni, Puiesti, Tutova, Voinesti, Delești, Costești, Gîrceni, Ivănești, Todirești, Zăpodeni, Tămacu etc.

Cea mai mare parte din producția livezilor se consumă proaspătă (peste 70%), iar restul se prelucrează la centrele de semiindustrializare din Vaslui, Bîrlad și Huși. În viitor, o parte din producția de fructe va fi prelucrată la fabrica de conserve ce se va construi la Huși.

Extinderea recentă a culturilor de nuc (pentru fructe și lemn), de tipul livezilor masive, ca cele de la Frunțișeni (comuna Grivița), se face și pentru asigurarea materiei prime superioare necesare fabricilor de mobilă.

Creșterea animalelor. Această ramură ocupă în economia județului Vaslui un loc important, ea participînd cu 31,9% din valoarea producției agricole globale. Baza furajeră este formată atît din fînețe și pășuni (15,4% din suprafața terenurilor agricole), cît și din produsele unor culturi agricole

(porumb furajer, borceag etc.). Pentru asigurarea hranei animalelor din complexe și crescătoriile zootehnice mai mari este prevăzut a se construi la Fălciu o fabrică de furaje combinate. Pe lângă îmbunătățirea bazei furajere, sînt preocupări permanente pentru profilarea unităților agricole în creșterea animalelor de mare randament economic. Încă din anul 1969 s-au luat măsuri de concentrare a efectivelor animaliere, de profilare a unităților zootehnice pe anumite specii și de creștere a animalelor în sistem industrial. Deja au fost date în folosință Complexul de îngrășare a berbecuților de la Rîșești și Complexul de creștere și îngrășare a porcilor de lângă Bogdănești (Fălciu). De asemenea sînt în curs de realizare complexe de creștere a vacilor de la Negrești, Huși, Fălciu, Berezeni, Murgeni și Oltenești, îngrășătoria pentru tineret taurin de la Costești, un complex avicol la Vaslui ș.a.

Din cele aproape 126 000 de *bovine* (1972), 10,6 % aparțin întreprinderilor agricole de stat, 54,8 % unităților agricole cooperatiste, restul fiind crescute în gospodăriile membrilor C.A.P.

Densitatea la 100 ha este de circa 33 de capete, deci sub media pe țară (40,7/100 ha în 1972) (tabelul nr. 3).

În structura fondului animalier s-au produs și în acest județ prefaceri însemnate. Astfel, rasa locală de *bovine* (Sura de stepă) a fost ameliorată și în bună parte înlocuită cu Bălțata românească ori cu rasa Brună și altele.

Porcinele (131 700 de capete) sînt crescute în majoritate (66,4 %) în gospodăriile individuale, 19,2 % în unitățile agricole cooperatiste, iar 14,4 % în I.A.S. Dintre rasele de porcine, mai răspîndite sînt: Marele alb, Basna și Landrase.

Ovinele sînt mai numeroase (peste 535 000 de capete în 1972). Dintre acestea, cele mai multe (57,3 %) sînt oi cu lină fină și semifină — Merinos, Țigaie, Stogoșă, Spancă.

Aproape jumătate din acest efectiv este crescut în gospodăriile membrilor cooperatori. Cele mai numeroase oi se cresc pe valea Prutului și a Birladului, în sudul Colinelor Tutovei și în depresiunile Huși și Elan — Sărata.

Sectorul zootehnic din județul Vaslui mai cuprinde caprine (11 900 de capete,) cabaline (10 200 de capete), diferite păsări

(1 337 000), în special găini, iar în lunca Prutului și a Birladului se cresc și numeroase palmipede (gâște și rațe).

Noul ritm de dezvoltare a zootehniei va crea acestei ramuri posibilitatea de a-și spori importanța ei în economia agricolă.

Tabelul nr. 3

Numărul animalelor la 100 ha în anul 1972 (densitatea la bovine și ovine s-a raportat la suprafața agricolă, cea a porcinelor la suprafața arabilă)

	Bovine	Porcine	Ovine și caprine
R.S.România	40,7	90,4	105,8
Jud. Vaslui	33,1	44,4	144,4

Zonele de producție agricolă. Din analiza condițiilor naturale ale județului, a modului de folosință a terenurilor agricole și a structurii producției agricole, a gradului de specializare a forței de muncă din această ramură a economiei și a perspectivelor de dezvoltare în viitor, se pot delimita următoarele zone agricole :

I. *Zona agricolă mixtă*, caracterizată prin dominanța culturilor cerealiere, a culturilor viti-pomicole, a plantelor tehnice și a creșterii animalelor, în special porcine și păsări. Această zonă este extinsă în special în zona depresionară a Negreștilor, pe culoarul Birladului mijlociu, în Colinele Tutovei, depresiunile Huși și Elan — Sărata și în bazinul superior al Horincii. Parțial acoperă și sectoare din Dealurile Fălciului.

II. *Zona legumicol-animalieră sau zona agricolă preorășenească* dezvoltată îndeosebi în jurul orașelor de aici, ca și în luncile râurilor Prut și Birlad.

Structura culturilor din această zonă este strâns legată de necesarul alimentar zilnic (mai ales) al populației urbane : legume, zarzavaturi, vaci pentru lapte, porci, păsări, ca și fructe și struguri.

III. *Zona pomi-viticolă și de cultură a cerealelor*, bine reprezentată pe valea Tutovei și a Racovei, în Dealurile Fălciului, pe valea Crasnei și a Lohanului, pe valea Similei etc. În această zonă, pe lângă culturile pomicole, viticole și cerealiere, un loc important ocupă și creșterea animalelor (în special bovine și ovine). O ocupație cu veche tradiție o formează și apicultura, iar iazurile de pe teritoriul comunelor Boțești, Lipovăț și Alexandru Vlahuță sînt importante puncte piscicole.

Vînatul este abundent în județul Vaslui, atît în zona pădurilor (mistreți, cerbi, căprioare, jderi, pisici sălbatice, verite etc.), cît și în cea de silvostepă și de stepă (bursuci, lupi, vulpi, iepuri, prepelițe, potîrnichi ș.a.). În lunca Prutului și în cea a Bîrladului se mai vînează giște și rațe sălbatice, lișițe etc.

Extinderea rețelei de iazuri va duce și la dezvoltarea pescuitului sportiv.

Căile de comunicație și transporturile

Pe teritoriul actual al județului Vaslui s-au organizat, de timpuriu, pe văile Bîrladului și Prutului, importante căi de comunicație de interes local, regional, național și internațional.

Orientarea generală a rețelei căilor de comunicație este de la nord spre sud, avînd densitatea maximă în zona centrală a județului. Asemenea orientare și repartiție a densității căilor de comunicație este determinată, pe de o parte, de particularitățile reliefului, iar pe de altă parte de densitatea populației și de necesitatea circulației produselor.

Căile ferate au apărut pe teritoriul județului în anul 1872, cînd orașul Bîrlad a fost racordat la rețeaua feroviară națională. Astăzi, lungimea căilor ferate este de 247 km, ceea ce dă o densitate de 46,6 km/1 000 km².

Căile ferate din acest județ au fost construite în etape diferite: sectorul Tecuci—Bîrlad a fost dat în exploatare în anul 1872; Bîrlad—Vaslui în 1882; Bîrlad—Galați în 1895; Crasna—Huși în 1890 ca linie ferată îngustă, iar în 1937 ca linie normală; Zorleni—Bogdănești (Fălciu) în 1926, iar sec-

torul Buhăiești—Roman în anul 1917. Încă din anul 1900 s-au efectuat studii pentru construirea liniilor ferate Bacău—Bîrlad (pe valea Tutovei) și Vaslui—Bacău (pe valea Racovei).

În anul 1970 au fost transportate pe căile ferate din județ și pentru județ 2 075 000 tone mărfuri, cu 18 % mai mult decât în anii precedenți, din care 1 552 000 tone reprezentau mărfuri intrate în județ.

Dintre produsele expediate, ponderea cea mai mare au avut-o cerealele (26,5 %), sfecla de zahăr (6,7 %) și produsele alimentare (20 %).

Locul cel mai important între mărfurile care intră în județ revine produselor de cariere și de balastiere (52,9 %), urmînd materialele de construcții (10,9 %) și produsele petroliere (7 %).

Căile rutiere cuprind 244 km șosele naționale (din care 152 km sînt modernizate) și 2 047 km șosele de interes județean și comunal (din care 38 km sînt modernizate). Este prevăzut ca pînă în anul 1975 să se modernizeze încă 140 km de șosele.

Din punctul de vedere al densității rețelei rutiere (432,2 km/1 000 km²), județul Vaslui depășește media țării (325,5 km/1 000 km²), însă valoarea densității șoselelor modernizate (35,4 km/1 000 km²) este sub media pe țară (50,4 km/1 000 km²).

Pentru compensarea unor lipsuri care încă mai există în răspîndirea căilor ferate, au fost modernizate unele drumuri naționale, cum sînt cele din Colinele Tutovei (Bîrlad—Puiesti—Dragomirești—Bacău; Vaslui—Ivănești—Dragomirești—Bacău), din dealurile Podișului Central Moldovenesc (Vaslui—Solești—Poieni—Iasi) și din Dealurile Fălciului (Crasna—Huși—Albița), ca și drumul județean Vaslui—Buhăiești—Negrești—Băcești—Roman, cu ramificație de la Buhăiești și spre Iasi.

Prin teritoriul județului Vaslui trece drumul național D.N. 24 (care este și internațional — E. 20 — Tecuci—Bîrlad—Crasna—Huși) care duce spre punctul de frontieră Albița, asigurînd astfel legătura rutieră și cu U.R.S.S.

Pentru satisfacerea cerințelor de circulație a mărfurilor și a populației pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale județului, este prevăzută extinderea an de an a acțiunii de modernizare a șoselelor, astfel încît să se poată circula cu mijloacele auto în orice perioadă a anului și pe orice fel de stare a vremii.

OBIECTIVELE TURISTICE

Fără a avea bogăția de obiective turistice care există în alte părți ale țării, acestea nu lipsesc însă nici în județul Vaslui.

Putem spune mai degrabă că ele nu sînt încă îndeajuns de cunoscute și de valorificate.

O enumerare sumară a acestor obiective ne va arăta că și în acest județ potențialul turistic este destul de mare și de variat.

Obiective turistice naturale. Deși înălțimea reliefului din cuprinsul județului Vaslui nu depășește nicăieri 500 m, totuși sînt numeroase dealurile și masivele deluroase cu înfățișare frumoasă și mai ales cu posibilități de belvedere asupra regiunilor din jur.

Între acestea amintim :

— dealul Chițoc (262 m), situat la sud de confluența pîrîului Racova cu riul Bîrlad, de unde se deschide în fața drumeților una din cele mai interesante și variate priveliști asupra orașului Vaslui, ca și asupra văilor Bîrlad, Racova și Vaslui, cu mulțimea lor de sate și de codri răspîndiți pe culmea dealurilor. Accesul pînă sus este relativ ușor;

— plaiul de la obîrșia pîrîului Lohan (380—400 m) mărginit spre nord de liziera întunecată a codrilor Moșnei și ai Crasnei, spre est de abruptul care coboară spre larga desfășurare a dealurilor joase și a luncii Prutului, iar spre vest privirea cuprinde lunca plină de bălți a Crasnei și codrii care se prelungesc pînă jos în vale;

— înșeuarea de la Dobrina (250 m), peste care trece calea ferată și șoseaua modernizată ce duce spre Huși, de unde se poate admira, jos în vale, așezat ca într-un amfiteatru, acest străvechi oraș moldovenesc, înconjurat aproape peste tot de podgorii și de livezi;

— dealul Rediu Mîrzacului (273 m), ce se înalță pe stînga cursului mijlociu al pîrîului Elan, de pe care se poate cuprinde cu privirea toată Depresiunea Elan—Sărata, lunca Prutului și rama de dealuri înalte dinspre nord, nord-vest, vest, sud-vest și sud, pînă dincolo de Murgeni;

— de pe dealul Ciomaga (307 m), aflat la vest de Murgeni și mai ușor de ajuns pe plaiul lui, se pot vedea spre nord larga răspîndire de culmi deluroase și de văi din Depresiunea Elan—Sărata, iar către sud valea plină de sate și de livezi a Horincii;

— de la marginea de nord-vest a Dealului Mare—Bîrlad (216 m) avem cea mai cuprinzătoare priveliște asupra celui mai vechi și mai mare oraș din Moldova de jos, ca și asupra văii mijlocii a rîului Bîrlad și asupra Colinelor Tutovei, cu cîmpiile, codrii și mulțimea lor de sate;

— de pe muchia dealului Rugăria—Ivănăști (485 m) a dealului Cheia—Broșteni (478 m) sau a dealului Cetățuia—Poienăști (484 m), care străjuesc spre sud valea mijlocie a Racovei, se are o privire de ansamblu asupra întregului bazin al acestei văi, inclusiv asupra luciului argintiu al lacului de la Pușcași;

— de pe dealul Ursoaia (437 m), pe lîngă care trece șoseaua recent modernizată ce duce de la Vaslui la Bacău, se poate admira un peisaj asemenea celui din Obcinile Bucovinei, cu dealuri înguste, înalte și împădurite sus pe culmi, cu învălmășeli de nori pe cerul de deasupra obîrșiei pîraielor Tutova, Racova și Stemnic, cu sate aciuete în hîrtoape și cu coloritul divers nuanțat al ogoarelor, livezilor și văilor;

— alte cîteva puncte de belvedere există pe coasta de pe dreapta văii Bîrladului superior, de unde se pot vedea așezările din luncă și de mai departe — Băcești, Dumești, Negrești, gara Buhăiești, ca și vasta întindere a codrilor și a poienilor ce acoperă platourile și plaiurile Podișului Central Moldovenesc, dinspre nord;

— de la Movila lui Burcel (283 m) se văd cea mai mare parte a văilor Vaslui, Dobrovăț și Dumasca, comuna Codăești ca și satul Emil Racoviță (cu casa memorială „Emil Racoviță”) (fig. 40).

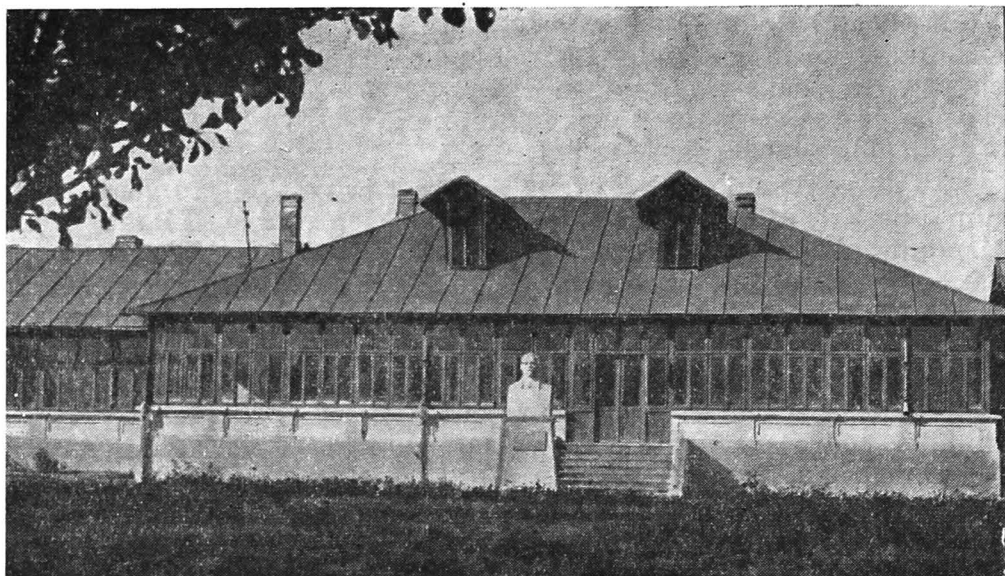

Fig. 40. — Casa memorială „Emil Racoviță”.

Pe lângă dealurile cu înălțimi semețe de pe care putem admira și contempla îndelung policromia peisajelor vasluiene, există și numeroase suprafețe de teren acoperite cu codri merei, prin care pot hălădui zile întregi drumeții doritori de multă umbră, liniște și aer întremător.

Așa sînt pădurile de la izvoarele Crasnei și Elanului, de pe dealurile Minăstirei și Bujorenilor — prin care trece șoseaua Murgeni—Bîrlad —, cele de la izvoarele Tutovei, Similei, Racovei, Budei și Bîrladului etc. Pe drumuri și pe poteci de puțini știute se poate ajunge ușor în desișul lor, iar satele cu gospodari totdeauna primitivi se află la mică depărtare.

În decorul natural a început să-și facă loc mereu mai mult și unda argintie a iazurilor, ca cele din preajma satelor Gugești și Boțești, Lipovăț și Valea Grecului, a orașelor Negrești și Huși, ori a celor care acum se construiesc nu departe de Vaslui și de Solești.

Tot din categoria obiectivelor turistice naturale fac parte și arborii seculari, rezervațiile vegetale și cele geologice.

Dintre acestea menționăm :

— plopul uriaș din apropierea satului Rafaila, spre izvoarele Budei, a cărui circumferință a trunchiului depășește 13 metri și care este declarat monument al naturii ;

— stejarul multiseclar de la marginea nordică a satului Grumezoaia, din Depresiunea Elanului ;

— stejarul secular de lângă satul Stîncășeni din Colinele Tutovei ;

— rezervația silvică Hîrboanca, de la sud-vest de satul Brăhășoia, din lunca Birladului, cu multe exemplare de stejar brumăriu, stejar pufos și gorun ;

— rezervația silvică de lângă gara Bălteni, în care crește un arbust pitic numit voniceriu (*Evonymus nanus*), declarat monument al naturii ;

— cîrpeiul de stepă pontică de la obîrșia pîrîului Hulubăț, afluent pe stînga al Elanului ;

— punctul fosilifer de lângă satul Mălușteni — rîpa văii Româneasa — unde marele geolog și paleontolog I. Simionescu a identificat și descris un mare număr de resturi de mamifere care au trăit în Podișul Moldovei spre sfîrșitul pliocenului ;

— punctul fosilifer Hulubăț de la marginea nordică a orașului Vaslui, unde s-au descoperit multe resturi de animale vertebrate de vîrstă cuaternară ;

— punctul fosilifer de la marginea de nord și de sud a satului Pogănești (pe Prut), unde apar, în cariere deschise, ultimele depozite de gresie calcaroasă ale sarmațianului mijlociu ;

— punctul fosilifer de la izvoarele pîrîului Valea Seacă (spre sud-est de localitatea Hoceni), unde s-au descoperit pentru prima dată, în vara anului 1938, strate calcaroase de vîrsta sarmațianului superior ;

— punctul fosilifer de la Mînzați (Colinele Tutovei), unde s-au descoperit cele mai complete schelete vechi de elefant gigant din România, care se păstrează la muzeul „Gr. Antipa” din București ;

— la Nușasca-Ruseni — pe valea Tutovei, la sud-est de tîrgul Plopana (jud. Bacău), cu largă răspîndire și spre est, pe

teritoriul județului Vaslui — s-a descoperit un strat consolidat de cenușă vulcanică provenită din erupțiile care s-au produs în a doua jumătate a erei terțiare în Carpații Orientali și care a fost numit stratul cu cinerite de la Nușasca-Ruseni ;

— punctul fosilifer de lângă satul Rîșești (pe Prut) unde, în carierele de prundiș deschise în terasa inferioară a acestui rîu, s-au găsit și se găsesc mereu resturi de mamut (măsele, cranii, fildeși, femure etc.), de la sfîrșitul glaciației cuaternare ;

— pe Dealul Mînăstirii (în zona satelor Brădicești și Bur-suci), ca și pe dealul Ciomaga există la suprafața terenului mari cantități de prundișuri roșietice, folosite în construcții și la șosele, numite prundișuri de Bălăbănești, după numele satului din nordul județului Galați unde se află în cantități foarte mari și care au fost aduse aici de rîurile care străbăteau Podișul Moldovei la începutul cuaternarului, venind dinspre Carpați.

Obiective turistice de natură antropogenă. Teritoriul județului Vaslui este foarte bogat în urme de așezări și cetăți de pămînt care atestă prezența omului și a activității acestuia din cele mai vechi timpuri.

Amintim doar cîteva :

— stațiunile neolitice de la Poienești (pe valea Racovei), de la Gîrceni (la sud-est de Băcești), de la Perieni (nord-vest de orașul Bîrlad), din vatra orașului Huși, de la Curteni și Tîrzii ;

— movila Răbîia, folosită și ca cetate de pămînt, de lângă satul Albița, ca și cetatea de pămînt de la marginea orașului Bîrlad ;

— cetatea dacică de la marginea nordică a satului Arsura (Huși).

Nu lipsesc nici obiectivele istorice — mai vechi și mai noi.

Astfel, în orașul Vaslui se află ruinele Palatului domnesc și biserica Sf. Ioan Botezătorul (fig. 41), construită pe timpul lui Ștefan cel Mare, apoi mausoleul lui Peneș Curcanul și al dorobanților eroi de la Plevna ; la Bîrlad există două biserici din secolul al XVII-lea, iar la Huși se află Palatul domnesc (refăcut din secolul al XV-lea și Biserica domnească din secolul al XVI-lea, fostă pînă nu de mult sediu al episcopiei Hușilor.

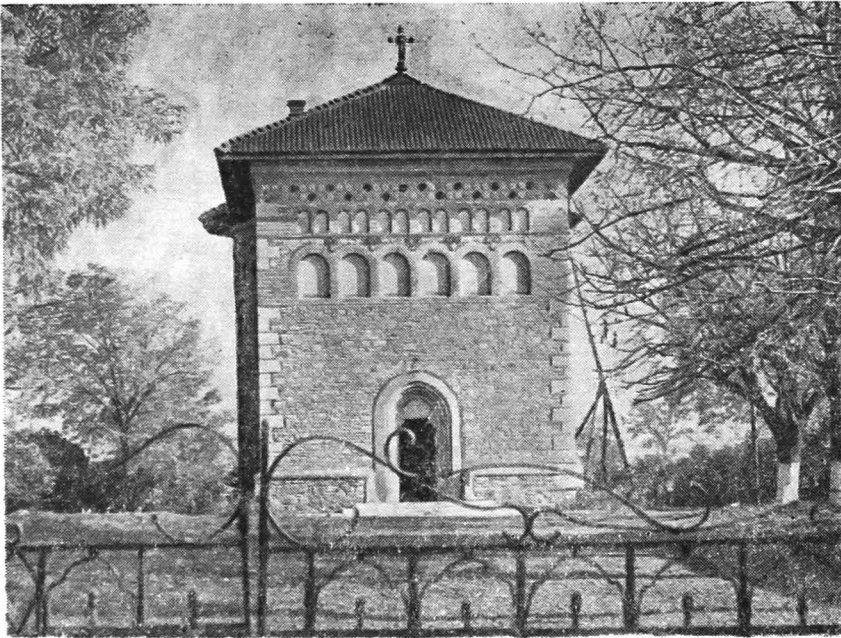

Fig. 41. — Biserica domnească Sf. Ioan Botezătorul.

În județ este târgul Fălcui care datează din secolul al XIII-lea și sățuceanul Docolina (la sud de gara Crasna), fost târg și loc de popas pe vechiul drum de țară ce lega orașul Iași de Brăila și Galați, decăzut după anul 1872, odată cu construirea căii ferate Tecuci—Bîrlad—Iași.

Pe râul Bîrlad sînt două poduri vechi de piatră, unul la Căntălărești (din 1635) și altul la vest de satul Roșiești („Podul Doamnei”), construit în anul 1841 (fig. 42).

Peste tot în județ există numeroase biserici din lemn (26 la număr), care atestă și vasta întindere din trecut a codrilor de aici, ca și absența carierelor cu piatră bună pentru construcții. Nu lipsesc nici mănăstirile vechi, ca aceea de la Florești.

În anii orînduirii socialiste s-a început organizarea de case memoriale, atît în orașele de aici (Vaslui, Bîrlad, Huși) (fig. 43), cît și în unele localități rurale (Solești, Emil Racoviță etc.).

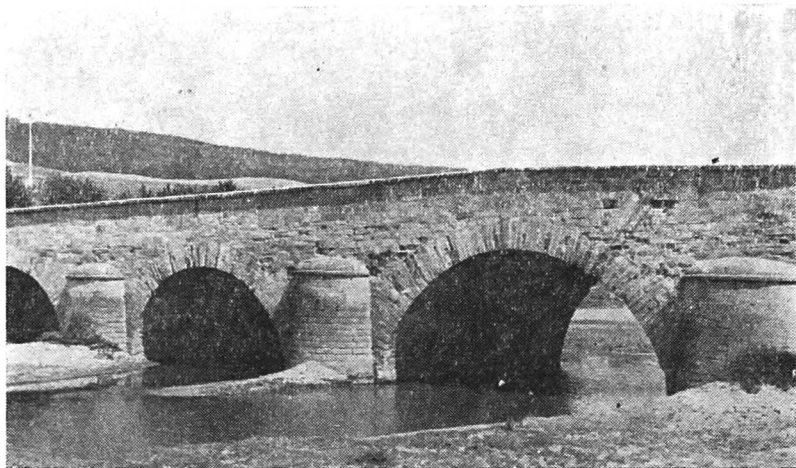

Fig. 42. — „Podul Doamnei” de pe riul Birlad, la sud de Crasna
(foto I. G u g i u m a n).

La Huși și la Bîrlad funcționează cîte un muzeu complex de mare importanță științifică și altul este în curs de organizare în orașul Vaslui.

În toate orașele județului și chiar în unele centre rurale (Murgeni, Emil Racoviță) există statui închinată personalităților care s-au ridicat de pe aceste meleaguri, ori au poposit mai multă vreme prin ținuturile Vasluiului, ca : Ștefan cel Mare (fig. 44) și actorul satiric Const. Tănase (la Vaslui), D. Cantemir, Al. I. Cuza, M. Kogălniceanu (la Huși), Gh. Roșca-Codreanu (la Bîrlad) ș.a.

Dintre obiectivele de interes turistic construite ori înființate recent în județul Vaslui, amintim : noul complex civic din sectorul central al orașului Vaslui, cu statuia lui Ștefan cel Mare, Fabrica de mobilă și Filatura de bumbac (tot din Vaslui), motelul „Moara Grecilor” (de la nord de orașul Vaslui), gara nouă, complexul școlar și Fabrica de rulmenți din Bîrlad ; tot aici s-a construit și un ștrand, iar în parcul orașului se află o grădină zoologică.

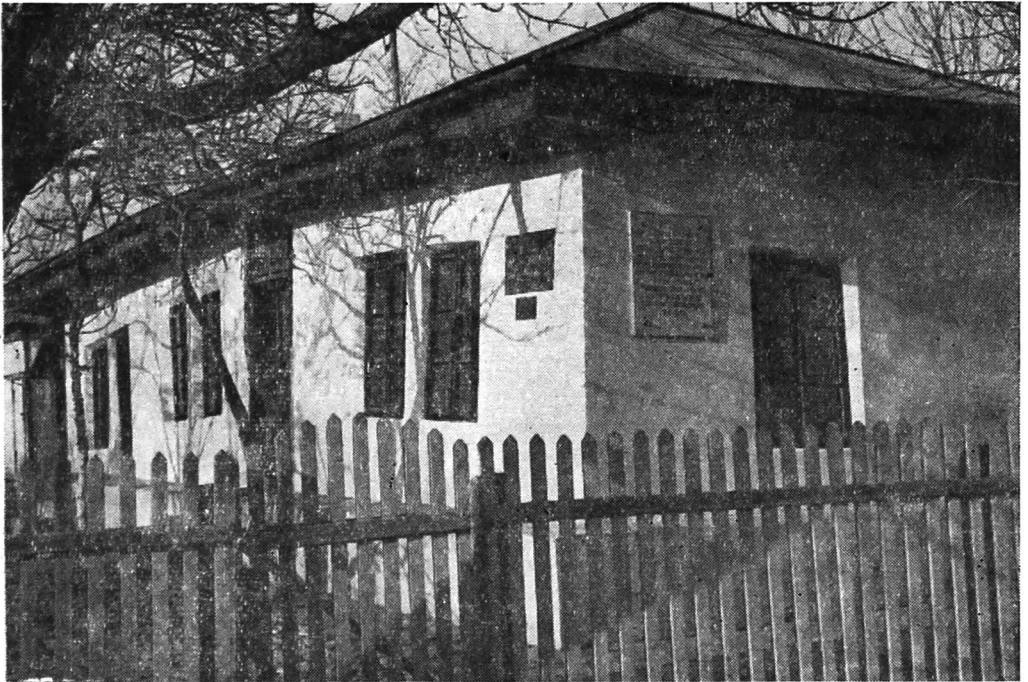

Fig. 43.— Casa memorială „Gh. Gheorghiu-Dej” din orașul Birlad.

În orașul Huși se poate vedea noul sediu al Consiliului popular orășenesc, liceul „Cuza Vodă”, vechea școală de viticultură (azi liceu agricol) și centrul de vinificație.

Un element nou de peisaj îl constituie și șoselele modernizate care străbat în toate direcțiile teritoriul județului Vaslui, mergînd spre Iași (de la Vaslui cu două trasee : prin Buhăiești—Bîrnova și prin Solești—Poieni), Bacău, Tecuci, Huși (și mai departe, prin punctul de frontieră Albița, spre Chișinău—U.R.S.S.), Roman, Murgeni—Fălciu, Berești—Galați etc.

Cîteva trasee turistice. Pentru a putea vizita obiectivele de interes turistic și instructiv-educativ din județul Vaslui există numeroase trasee, dintre care amintim :

Fig. 44. — Vaslui, statuia lui Ștefan cel Mare.

1. Traseul Bîrlad — Vaslui — Iași, care de la Vaslui am văzut că are două variante — una pe valea pîrîului Vaslui, pe la Solești și pe lângă Codăești, iar alta de la Vaslui apucă pe valea Bîrladului pînă la gara Buhăiești și de aici în sus pe valea pîrîului Rebricea pînă la Grajduri și Iași, mergînd aproape paralel cu calea ferată.

Cu rezultate turistice mai bune este folosirea șoselei asfaltate și transportul cu autobuzul sau cu autoturismele. În afară de orașele Bîrlad și Vaslui cu mulțimea lor de obiective turistice (case memoriale, muzee, biserici și școli vechi, școli și spitale noi, fabrici impunătoare de interes republican, parcuri etc.), pe acest traseu se mai pot vizita : motelul de la Moara Grecilor și cel de la Sirbi, apoi bufetul „Stîna Costești” (fig. 45) și în preajma acestuia „Podul Doamnei”; imediat la sud de gara Crasnei, unde șoseaua traversează în curmeziș lunca și apa rîului Bîrlad se poate vedea sătuceanul Docolina, unde se spune că boierii moldoveni l-au întilnit pe Petru Rareș și l-au condus cu alai la Suceava, înscăunîndu-l domn.

La sud de Vaslui, pe Bîrlad, se poate vedea locul istoric numit „Podul Înalt”, unde în anul 1475 Ștefan cel Mare a biruit uriașa armată turcească de sub comanda lui Hadîm Suleiman Pașa; tot de la Vaslui, dar pe rîul Vaslui la circa 12 km spre nord se află satul Solești cu casa memorială Rosetti — Solescu (unde se află mormîntul Elenei Cuza) și nu departe de aici se vede profilîndu-se pe deal *Movila lui Burcel*, cu poteci de acces care pleacă din șosea; cu o scurtă abatere spre apus, se ajunge în comuna Codăești și de aici la casa memorială „Emil Racoviță”.

Reîntorși la șosea, luăm calea spre nord, către Iași, trecînd prin satul Poiana, de pe fosta moșie a spătarului moldovean Nicolae Milescu zis Cîrnu (născut la Milești, actualul sat Ferești).

Din gara Buhăiești se merge, tot pe șoseaua asfaltată sau pe calea ferată, pe valea superioară a Bîrladului, prin orașul

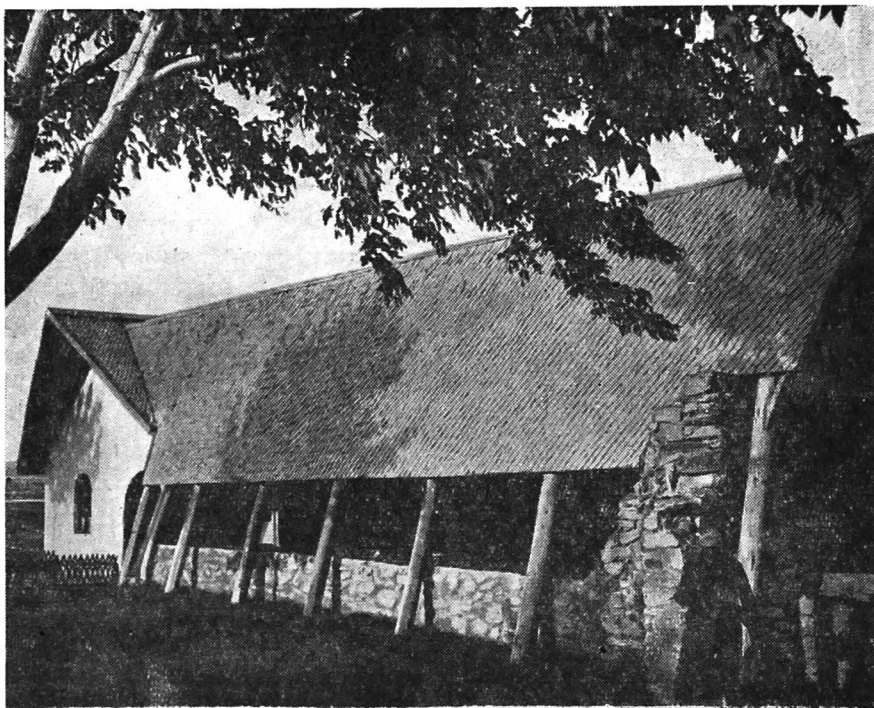

Fig. 45. — Locul de popas „Stinca Costești”.

Negrești și târgul Băcești de unde, urcînd în serpentină, coborîm în valea Siretului, la Roman.

2. Un traseu bogat în obiective turistice este și acela care pleacă din dreptul gării Crasna spre Huși, cu așezarea lui pitorească, cu vii și livezi care coboară pînă în cartierele marginase ale orașului și cu mulțimea lui de locuri, realizări și amintiri istorice.

De aici șoseaua modernizată duce spre podul de la Albița, către Chișinău (U.R.S.S.), și cu ramificație spre Răducăneni și Iași, iar alta, în curs de modernizare, coboară de la Huși pe la marginea de apus a luncii Prutului, trecînd prin satul Stăni-

lești, pe lângă Vetrișoiaia, prin satul mare și bogat Berezeni — în preajma căruia bălțile par un crîmpei din Delta Dunării, apoi ajunge în târgușorul cu rezonanță istorică veche, Fălciu, apucînd către apus spre Murgeni și Bîrlad.

3. Traseul Vaslui — Pușcași — Ivănești — Bleșca — Dragomirești—Bacău va fi foarte curînd cel mai frecventat de turiști, la aceasta contribuind, pe lângă policromia peisajului natural, și luciul marelui lac din dreptul satului Pușcași, ca și posibilitatea ce o au vizitatorii de a admira de pe dealul Albina, îndeosebi primăvara și toamna, un peisaj de obcine și de coline, cu vii și livezi, cum rar există pe un spațiu așa de restrîns ca aici.

4. Alte terase, deocamdată mai puțin spectaculoase, dar cu multe obiective interesante, sînt cele care pleacă din orașul Bîrlad spre Perieni—Puiești—Dragomirești—Bacău, mergînd în cea mai mare parte pe valea pîriului Tutova; tot din Bîrlad pornind, este traseul care duce prin Zorleni către Murgeni și târgul Fălciu.

Din orașul Huși un traseu, cu șosea încă nemodernizată, duce în sus pe valea superioară a Lohanului și a Crasnei, coborînd în valea pîriului Vaslui lângă satul Coropcenii, iar altul, prin Tătărăni, către satele cu multe iazuri și codri întinși — Gugești și Boțești.

Din Huși sau de la Murgeni se poate străbate în lung valea Elanului, cu aspectul ei de stepă încă bine conservat.

Și aceasta nu este totul, pentru că șosele și drumuri comunale bine gospodărite ne dau putința să ajungem în locuri de puțin vizitate, toate cu frumusețea, cu istoria, cu bogăția și cu farmecul lor, mereu mai atrăgător, de la un loc la altul.

Iată deci că teritoriul județului Vaslui are multe și variate obiective turistice (fig. 46). Peste tot realizările noi dovedesc avînt și pricepere în construcția vieții socialiste, hotelurile turistice din orașele Vaslui, Bîrlad și Huși asigurînd drumeților loc de adăpost și hrană, spiritul de gazde primitoare al moldovenilor fiind prezent peste tot.

Bibliografie

- BURDUJA C., BARBU N. (1955), *Contribuții la fitogeografia Colinelor Tutovei*, Probl. geogr., vol. II.
- CĂDERE R. și colab. (1964), *Studiu hidrologic de sinteză pe teritoriul R.P.R.*, St. hidrol., vol. III.
- COMAN GHENUȚĂ (1969), *Cercetări arheologice cu privire la secolele V—XI în sudul Moldovei (steapa colinară Horincea—Elan—Prut)*, Rev. Arheol. Moldovei, vol. VI.
- FILIPESCU MILTIADE (1950), *Îmbătrânirea prematură a rețelei hidrografice din partea sudică a Moldovei dintre Siret și Prut și consecințele acestui fenomen*, Natura, nr. 5.
- FLOREA N. și colab. (1968), *Geografia solurilor României*, Edit. științifică, București.
- GIURESCU C. C. (1967), *Tîrguri sau orașe și cetăți moldovenești*, Edit. Acad. R.S.R., București.
- GUGIUMAN I. (1939), *Observațiuni asupra modului de grupare a așezărilor omenești în stepa deluroasă a Fălciului*, B.S.R.G., vol. 57.
- (1940), *Observațiuni asupra cîtorva cazuri de meandre compuse la unele rîuri din România*, B.S.R.G., vol. 59.
- (1947), *O colonie de bucovineni în ținutul Fălciului*, Rev. geogr.,
- (1959), *Depresiunea Huși. Studiu de geografie fizică și economică*, Edit. științifică, București.
- (1960), *Unități și subunități climatice în partea de est a R.P.R.*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geografie, Iași.
- GUGIUMAN I., BĂICAN V. (1972), *Contribuții la cunoașterea climei orașului Huși*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Iași.
- HÎRJOABA I. (1968), *Relieful Colinelor Tutovei*, Edit. științifică, București.
- JEANRENAUD P. (1971), *Harta geologică a Moldovei centrale dintre Siret și Prut*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geologie, Iași.

- MACAROVICI N. (1960), *Contribuții la cunoașterea geologiei Moldovei meridionale*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geologie, Iași.
- MARTINIUC C. (1954), *Geomorfologia degradărilor de teren din regiunea orașului Birlad și a împrejurimilor sale*, D.S. Com. geol., vol. 38.
- MARTINIUC C., SCHRAM M. (1957), *Cercetări geomorfologice asupra regiunii Crivești-Docani din bazinul Birladului*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geografie, Iași.
- NEAMȚU I., MOLEAVIN V., TUDOSIE D.A. (1969), *Monografia podgoriei Huși*, Iași.
- NICOLA TR. (1971), *Liceul „Gh. Roșca—Codreanu” (monografie)*, Iași.
- NICOLESCU M. (1965), *Contribuții la cunoașterea apelor de adâncime din teritoriul cuprins între Sirel și Prul*, Rev. hidroteh., gospodărirea apelor, meteorologie, nr. 12.
- OBREJA AL. (1961), *Cîteva date geomorfologice asupra văii Birladului*, Com. Acad. R.P.R., vol. 38.
- PALADE V. (1966), *Atelierele pentru lucrat piepteni din os (secolul IV î.e.n.) de la Valea Seacă—Birlad*, Rev. Arheol. Moldovei, vol. IV.
- (1970), *Noi mărturii privind continuitatea și aportul populației băștinașe la înflorirea culturii materiale de tip „Sintana de Mureș” în sudul Moldovei*, Rev. Școala birlădeană.
- PANTAZICĂ M., APAVALOAIIE M. (1972), *Rezervele de apă din bazinul Birladului*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geografie, Iași.
- PARASCHIV D. (1964), *În legătură cu orientarea văii Birladului*, Natura, nr. 6.
- PETRESCU—DÎMBOVIȚA M. (1957), *Materiale și cercetări arheologice*, vol. III, București.
- POGHIRC P. (1963), *Aspecte economico-geografice privilegiate la așezările rurale din Colinele Tutovei și la sistematizarea lor*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geografie, Iași.
- POPA A., STĂNESCU P. (1960), *Scurgerea și eroziunea produsă de ploile torențiale din anul 1959 în Podișul Central Moldovenesc*, Com. Acad. R.P.R., t. X, nr. 8.
- POPA A. (1968), *Contribuții la studiul cauzelor și efectelor eroziunii solului în Podișul Birladului*, Cerc. agron. în Moldova, nr. 3.
- (1970), *Rezultate privind lucrarea solului și folosirea îngrășămintelor pe terenurile în pantă din Podișul Birladului*, Rev. Probl. agric., nr. 10.
- SCHRAM M. (1972), *Contribuții la studiul hidrochimic al rîurilor din bazinul Birladului*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Seria geografie, Iași.

- SFIGLEA V. (1960), *Pietrișurile de Bălăbănești și cteva precizări geomorfologice legate de ele*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, Iași.
- SÎRCU I. (1967), *Terasa de 65–70 m a Btrladului de la Crasna*, Anal. șt. Univ. „Al. I. Cuza”, seria geografie, Iași.
- TUFESCU V. (1942), *Trgușoarele din Moldova și importanța lor economică*, B.S.R.G., t. 60.
- (1958), *Rolul pădurii în echilibrarea elementelor naturii*, Rev. pădu-
rilor, București.
- UJVÁRI I. (1972), *Geografia apelor României*, Edit. științifică, București.
- * * * *Recensămintele de populație din 1912, 1930, 1948, 1956, 1966.*
- * * * (1951–1968), *Fauna României*, Edit. Academiei, București.
- * * * (1954), *Documente privind istoria României, veacului XIV–XV pentru Moldova*, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1962–1966), *Flora României*, Edit. Academiei, București.
- * * * (1966), *Atlasul climatologic al R.S.R., C.S.A., Inst. meteor.* București.
- * * * (1967), *Monografia hidrologică a bazinului hidrografic al râului Siret*, St. hidrol., vol. XXII.
- * * * (1970), *Harta administrativă a R.S. România, sc. 1/500 000*, București.
- * * * (1970), *Harta hidrografică a R.S.R. sc. 1/500 000*, București.
- * * * (1971), *Rturile României. Monografie hidrologică*, I.M.H., București.
- * * * (1973), *Anuarul statistic al R.S. România*, D.C.S., București.

Cuprins

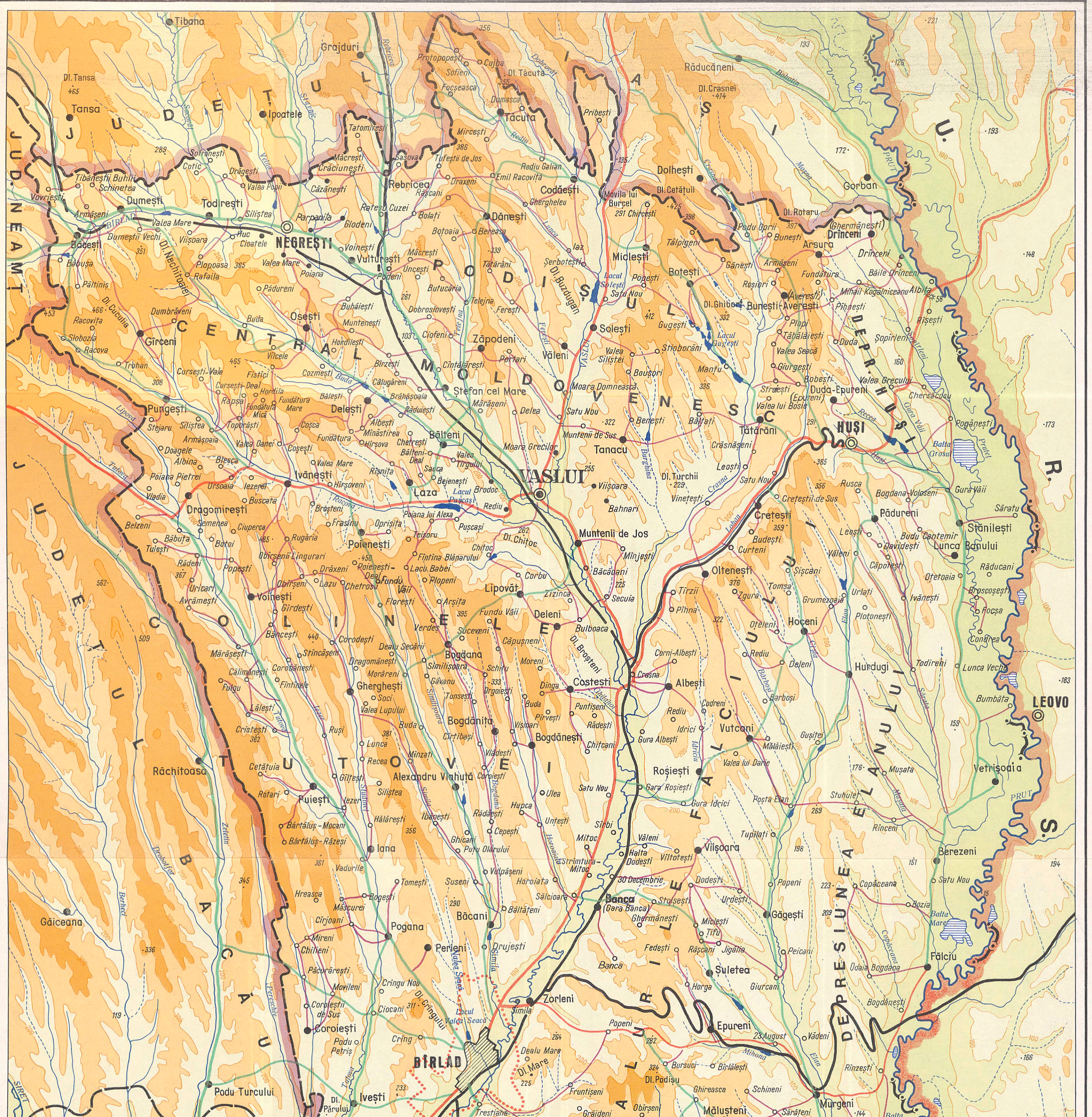
	<u>Pag.</u>
Prefață	3
Cadrul geografic și istoric (I. Gugiușan, V. Băican) . . .	7
Relieful (I. Gugiușan, V. Băican)	8
Clima (I. Gugiușan, V. Băican)	27
Hidrografia (M. Schram)	39
Vegetația, fauna, solurile (N. Barbu)	52
Populația și așezările (V. Cîrcotă, I. Gugiușan)	67
Considerații privind popularea teritoriului	67
Numărul, dinamica, densitatea și structura populației	70
Așezările (V. Cîrcotă, I. Gugiușan)	77
Nivelul de trai al populației (V. Cîrcotă)	91
Economia județului (V. Cîrcotă)	94
Industria	95
Agricultura	103
Căile de comunicație și transporturile	114
Obiectivele turistice (I. Gugiușan, V. Băican)	116
Bibliografie (I. Gugiușan, V. Băican)	129

Redactor SILVIA DINESCU
Tehnoredactor MARILENA DAMASCHINOPOL

Bun de tipar 3.12.1973. Tiraaj 2.600ex. Hirtie tipar fnalt ilustrații format 16/61 x 86 de 80 G/m². Coli de tipar 8,5. Planse 2 color.C.Z. pentru biblioteci mari 91 (498.324). C.Z. pentru biblioteci mici 91(498.324)

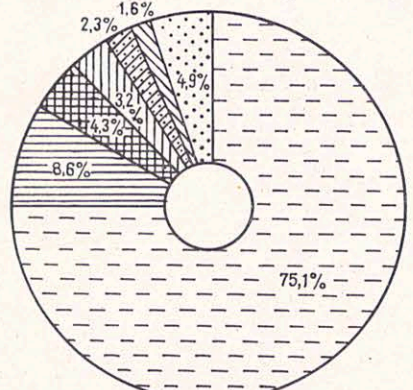
Întreprinderea Poligrafică „Informația”,
str. Brezoianu nr. 23-25, București
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

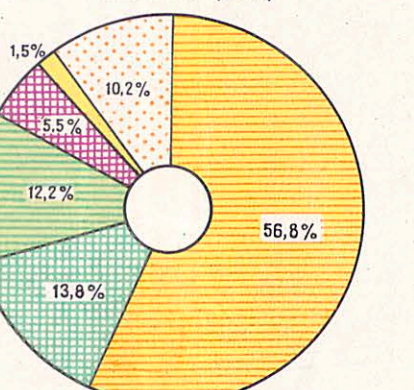
LEGENDĂ

- 700 m
500 m
300 m
200 m
100 m
Luncă 0 m
- .485 Cote Dl. - Dealu
- Rîuri cu regim permanent
- Rîuri cu regim temporar
- Lacuri
- lazuri
- Cale ferată normală
- Drum național modernizat
- Drum național nemodernizat
- Drum județean modernizat
- Drum județean nemodernizat
- Drum comunal
- Frontieră de stat
- Limită de județ
- Limită de municipiu
- Municipiu
- Oraș reședință de județ
- Orașe
- Comune
- Sate
- Localități componente ale orașelor

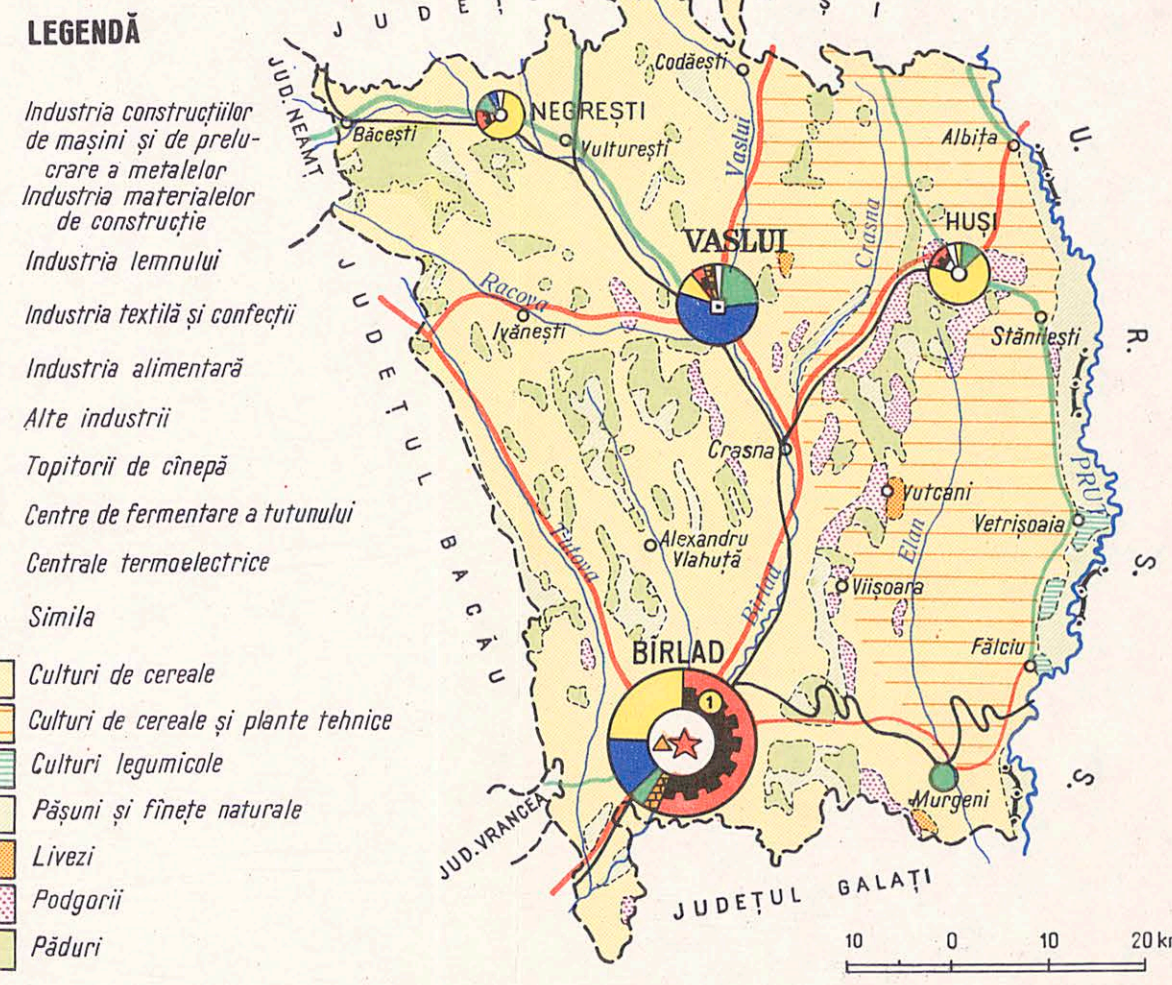
STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE PE RAMURI DE PRODUCȚIE (1970)

MODUL DE FOLOSINȚĂ A TERENULUI (1971)

HARTA GEOGRAFICO-ECONOMICĂ

ÎN CADRUL COLECȚIEI
„JUDEȚELE PATRIEI”
AU APĂRUT :

- Județul Vâlcea
- Județul Ilfov
- Județul Cluj
- Județul Vrancea
- Județul Hunedoara
- Județul Gorj
- Județul Buzău
- Județul Brașov
- Județul Ialomița
- Județul Bacău
- Județul Sălaj
- Județul Bihor
- Județul Tulcea
- Județul Bistrița-Năsăud
- Județul Iași
- Județul Mureș
- Județul Brăila
- Județul Prahova
- Județul Suceava

Lei 15

